

Ntoo yì Nsigìnè yìi JON à le ηηwà'ànè aà

NJI'INNŪ ANWÀ'ANƏ YŪ

A anwà'ànè yû aa a le ηηwà'ànə Jɔn mu Zebedee. Yesu à le ntwoŋə yi bo mumaà yi Jems aa a aghəŋə ηkì miyaa Galilea, a ajàn mə bo bi taà wàà le si lə nî mbwè aà. A bə tsǒ ndè yì à le mbə Salome (Mk. 15.40). Bi le si twoŋə nî Jɔn bo mumaà yì Jems aa ni “bɔɔ bi mbəŋə”. Jɔn à le mbə “ηgəŋyegənnù wa mə Yesu à le kòŋə aà.” Jɔn ni mumaà yì Jems a bɔ'ɔ ni Peta, bi le mbə bə bi tarə a titii bo bya ntsò baa mə Yesu à le si gha'a nlɔgə bo bo ηghɛè ηghirə nî innù aà. Paul a twoŋə Jɔn nî ntə'è ηghòtə yì mò'ɔ a titii jì ji tarə (Gal. 2.9-10).

Jɔn à dɛ'i Yesu tsi'i a nlògìnè mə à ni Nìghàà ni Nwĩ n̄i ni lwi'i n̄ŋkɔŋə aà, n̄lo aa a aburə nsigə, mbəŋ ntigə ηùmìsòŋ, n̄tswe a titii bə (1.14). A le ηηwà'ànə ntoo yì n̄sigìnè ma yû aa mə tâ bə b̄ii mə bi twoŋə aa tâ bi b̄ii mə Yesu à ni Ayo'ò Nwĩ, N̄gəŋyweènsə bə wa mə Nwĩ à le ηkà'a mə yu ka yì too aà, n̄n̄ŋ ntii waa ghu nu tá tswe n̄ n̄tswèntii (20.31).

Jɔn à ni yu yii mə à n̄əŋsə nd̄i'ì ηû yii mə Yesu à ni ghu aà. A mbo bə b̄ii mə bi n̄ŋ ntii waa a nu Yesu aa, bo bi a mbo b̄ii mə bi lòɔ a nz̄i yi aa, Yesu à n̄əŋsə mbə aà wò aa ε? Jɔn a

swonɔ ni mə à ni Nìghàà ni Nwĩ (1.14); m̀b̀ə Mú 'Mbĩnj̀er̀è Nwĩ (1.29); Ayo'ò Nwĩ wá (1.41); Mu Nwĩ (1.49); 'Mf̀ò baIsrael (1.49); Ǹg̀ànywèèns̀é m̀b̀i (4.42). Thomas a nan̄s̀è m̀fi'is̀é anǹù ỳi a k̀o'ò ntsir̀é a ni ǹù ỳi mə Yesu à ni ghu aa nswon̄ mə: “ 'Mmà'à m̀b̀i ghà ni Nwĩ ghà.” Jon a swon̄ ni mə inǹù j̀i ỳỳer̀ə bo b̀i inǹútsyámbo j̀i mə Yesu à le n̄ghir̀è aa i le mb̀ə aa ìlèns̀è, ǹd̀i'ì n̄i ǹù ỳi mə à ni ghu aa t̄á t̄á b̀è ỳə nnī n̄t̄i waa ghu nu i yweeǹə (12.37-43). Jon à n̄wà'àǹé ìlèns̀è j̀i sàmbaa j̀i mə Yesu à le n̄ghir̀è aà.

Jon a k̄i n̄jwa'aǹə b̀i “M̀è ni” b̀i ẁè bi sàmbaa b̀i mə Yesu à le n̄ghàà nswon̄ n̄i ǹù ỳi mə yu ni ghu a mb̀o m̀bi aà. Yesu a swon̄ mə “M̀è ni,” “àbaa ntswènt̄i” (6.35); “n̄kà'a m̀b̀i” (8.12); “n̄tsũnda m̀b̀inj̀er̀è” (10.7); “n̄tsèemb̀i ỳi n̄sigìǹè” (10.11); “n̄ywèèǹə ni n̄wo n̄ki m̀b̀ə ntswènt̄i” (11.25); “m̀ánj̀i, m̀b̀ə anǹù n̄n̄kon̄ ntswènt̄i” (6.14); “àt̄i m̀l̀ù'u ỳi anǹù n̄n̄kon̄” (15.1).

A n̄i àn̄wà'àǹə ma ỳi Jon a ghir̀è bi ỳə a laa mə Yesu a n̄i Ǹd̀i'inǹù ỳi mə bo b̀i n̄ḡnỳỳg̀ènǹù j̀i b̀òòns̀é n̄tswe n̄i ànǹù mo'ò aà. A l̀og̀è n̄i waa n̄d̀i'ì n̄i ànǹù j̀i tsò n̄tso a mbo bo. Nl̀ogìǹə a ni ìlèns̀è 13-17, Yesu a ghot̀è n̄ḡnỳỳg̀ènǹù j̀i n̄d̀i'ì n̄i waa, n̄tan̄t̀ə n̄i waa nlon̄ noò ỳi yu ka mà'at̀ə wa i b̀ù b̀i fu a mb̀è Taà ỳi. Nswon̄ ni mə t̄á bo tsuu ki j̀ə̀n̄ǹè k̀é ki bo'ò (14.1-6) nlon̄ mə yu ghèè a mb̀è Taà ỳi aà. N̄ghaa a mbo bo, ǹd̀i'ì n̄i waa n̄i ànǹù ntsà'at̀ə Nwĩ, m̀bur̀ə nl̀og̀ə noò n̄ghaa a mbo bo nlon̄ Azwĩ Nwĩ (14-16), Azwĩ ỳi Làà ỳi mə yu ka ỳi too t̄á à lo a mbo Tà n̄zi aà. A ka ỳi tig̀ə l̀og̀ə abwar̀ə ỳi, i ki l̀ə'ət̀ə n̄t̄i waa, i ki d̀i'ì

innù tsìm a mbo bo. Bo ka yĩ ki ghìrə nĩ innù jii mə yu ghìrə aa, i tɛ'ɛ ghìrə tsyàtə. Annù yii mə a ka ghìrə tâ mbi bii ntoo yĩ ñsigìnə ya aa, à nĩ àjàŋə mə mbə bo boònsə waa ntswe nĩ ànnù yĩ mɔ'ɔ (17.20-26) ŋkii ŋka ŋkɔŋnə waa bo ni bo aà (13.34-35).

A mûm ñŋwà'anə ntoo yĩ ñsigìnə i tsìm bi dè'i ajàŋə mə baYuda le si swùŋnə bo bì Yesu, bo tuù nni aà, lâ bi naŋsə yə àyòŋ yii mə a le ntswe a titii bo aa a mûm àŋwà'anə Jɔn. Bo le si lòɔ a ŋgaa jii ghà'àtə a nzi ŋù yii mə à ni ghu aà (7.26; 8.25). Lâ a naŋsə ñtsyanə a mbo bo a mbii mə Yesu à nĩ Ayo'ò Nwĩ wâ, ñlonŋ mə à le ŋkwo aà (12.34).

Akòŋnə à nĩ ñtii annù yii mə a tswe nĩ ñtoo yĩ ñsigìnə, ŋki mbə ayoo yii mə a le ŋghìrə Tà a toò yi aà. Nwĩ à le ŋkɔŋ mbi si'i si'i, ñtoo njoŋ Mú yii mə à sigə nyweensə bè bii bi ñŋ ñtii waa ghu nu aà (3.16). A nĩ àkòŋnə yii mə à tswe ni yu a nu Tà aa mə a kii ntintə nni mə tâ yù yu'unə Taà yii, mfa nigha'a ghu mbô. Aâ ñji'i ànnù yii mə yu le nzi ghu aà (12.27), a ŋghìrə annù yii mə Tà à le si lòò aà, ŋkwo a atu bè, ñtsya Satan yii mə a sa'a mbi yù aà (12.23-33). Nòò yii mə bi ka yĩ ŋɛ yi a ndəŋ i kwèèntə yi aa, yu ka swùŋtə bə bitsim i fa a mbo Tà (12.32). Ma la a bə mə ànnù niwo Kristo à ni mâ ànnù a mûm ñtoo yĩ ñsigìnə Jɔn. Ma mùu ajàŋ a tigè ñnaŋsə nlogə noò, a nlwĩ'isə, ñŋwa'anə ajàŋ yii mə Yesu à le nyə ŋgi'i, bi zwitə yi a Yerusalem aa (18-19), bo bii a ajàŋ mə à le mbù mbiinə, ñdi'i ibiinù yi a mbô ñgàŋyogənnù ji, ñku'usə niŋ mîntii myaa aà (20-21).

Bi yatê àṅwà'ànè yû aa laà:

1. Nji'ì ànnù àṅwà'ànè yû 1.1-18
2. Jon Ngàṅmùrə bə ṅki nî ṅgǎṅyəgəṅnù ji ntsyàmbï 1.19-50
3. Ifà'â Yesu a titì bə 2.1—12.50
4. Ngyà yî ñlwi'injim a Yerusalem bo bì maa mbèè àla'a 13.1—19.42
5. Ajàṅ mə Mmà'àmbi à le nyweenə ni nìwo, ñdì'i ibiinu yi a mbo bə àà 20.1-31
6. Nlwi'isə ànnù: àjàṅ mə à le mbu ndi'i ibiinu yi a Galilea àà 21.1-25

Nìghàà nùì mə nì fa ntswèntì àà

¹ Nìghàà le ntswe a nlògìnê, nìghàà ma nù ni le ntswe aa bo Nwì a nlògìnè. Nìghàà nya ni kî mbə Nwì. ² Nìghàà nyâ le ntswe bo Nwì a nlògìnè. ³ Nwì à le nnaṅsə njoò tsim ntsya aa a njim nìghàà ma nù. Kaa àyoò tsu a sì tswê mə Nwì à le naṅsə ti nu. ⁴ Ntswèntì ì le si fè'è aa a ni nìghàà ma nù. Ntswèntì ya i zì nî ṅkà'à a mbo bə. ⁵ Nkà'à wa i ta a mùm mfi ìdìgè, lá kaa mfi ìdìgè ì leè wa'à bwetè.*

Ifà'à Jon Ngàṅmùrə bə ṅki

⁶ Nwì à le ntoo ṅù yî mò'ò ìkùm yi i bə Jon. ⁷ A le nzi a mbə ayəfə nlon ṅkà'à wâ bo bì a nswon ànnù yìi mə yu le nzi nlon yi aa, tâ bə bítim yu'u, ntsya ghu njim nniṅ mîntì myaa ghu nù. ⁸ Yu yumbəṅ kaa à le wa'á ṅkà'à wa bə, lá ñzi aa a mbə ayəfə a mbo ṅkà'à wâ. ⁹ Nkà'a annù

* 1:5 Kè "ì leè ṅwa'à tsyàtə"

nîkon wa i ghûlà, mbə ñkà'à yï mə i zï a mûm mbi, nta ñke'etə nî bə bîtsimè aà.

Ajàñ yï mə Yesu Kristo à le nzi fàa mbi bi tuù yi aà

¹⁰ Nìghàà nya ni le ntswe a mûm mbi, la ka mə Nwî à le nnañsə njoò tsim ntsya aa ghu nu aa, kaa mbi i wa'à yi bânè nzi. ¹¹ A le nzi a ala'a yu, la kaa bə bi bi wa'à yi kwèrè. ¹² A mbo bə bii mə bi le ñkwèrə yi, ñki nîñ mînti myaa ghu nu aa, a fâ àdà'à mə tâ bo tigə mbə bɔɔ bi Nwî bî jwě jwe. ¹³ Kaa bi le wa'à bɔɔ bi Nwî bə aa ajàñ yï mə ñù mîsòñ a jwe mu a mûm ñjyānu aa, kə ajàñ yï mə ñumbāñnə a lòò aa bə, ñlon mə Nwîngòñ yumbɔñ à le ntigə ñghirə mə tâ bo bə bɔò bî.

Nìghàà nîi mə ni le mbəñ ntigə ñûmîsòñ aà

¹⁴ Nìghàà nya le mbəñ ntigə ñûmîsòñ, ñluu nî ìbòñ bo bi ànnù nîñkon, ntigə ntswe a titi bî'i. Bi'i le nyə ñigha'à ni nî ñwèènè, ñigha'a nîi mə à le ñkwèrə a mbo Tà, Nwîngòñ, tsi'i tsó njon Mú yi aà.

¹⁵ Jon à le mbə ayəfə, ñswonə nî ànnù ñlon ngaà yï, ñtəñnə tsi'i niti ñswon ni mə, “à ni yu wa yï mə mē le si ghàà a mbo bù ñlon yi, nswonə ni mə, yu yï mə a yonə a ñjîm mə aa, à kò'ònə ntsyàtə ghâ, ñlon mə à le mfòò ntswe mbɔñ tâ bi jwe ghâ.”

¹⁶ Nyonə nî àjàñ yï mə à lùu nî ìbòñ aa, à nîñ mə mbɔɔnə a nu bî'inè bi tsimè. Mfa nî mbɔɔnə a mbo bî'inè a ayòñnè ni àyòñnè.

17 Nwĩ à le ntsyà aa a mbo Moses m̀fa ǹh̄sè a mbo b̄i'ìnè, là ìb̀òṅ bo b̄i ànnù n̄koṅ a b̄aṅnè n̄zi aa a n̄j̄m̄ Yesu Kristo. 18 Kaa ṅù tsù à leè wa'à Nwĩ yê. A ki mm̄ tsi'ĩ n̄joṅ Mũ yĩ yĩ m̄, à tswe a mbèè n̄kw̄e Taà yĩ aa, m̄ à gh̄ir̄e m̄ tâ b̄i zi yi.

Ntoo ȳi m̄ Jon ṅḡaṅm̄ur̄e b̄e a ṅk̄i à le n̄zi ni yu aà

(Mt. 3.1-12; Mk. 1.1-8; Lk. 3.1-18)

19 Yulà à n̄ ìnnù ȳi m̄ Jon à le nswon̄ ts̄ò àȳef̄e a noò ȳi m̄ b̄itsyàs̄e bi baYuda b̄i m̄ b̄i le ntswe a Yerusalem b̄i le ntoo ṅḡaṅm̄a'a Nwĩ j̄i m̄'ò bo b̄i b̄o b̄i Levi m̄ tâ b̄i gh̄e mbet̄e Jon m̄, “Ò b̄e aa wò aa ε?”

20 Jon à le m̄fa àkwi'i a mbo bo a f̄e'è n̄laa. ṅghaa tsi'ĩ n̄ ìsi n̄ ìsi nswon̄ m̄, “Kaa m̄ s̄i Ayo'ò Nwĩ wa b̄e.”

21 Bo gh̄e n̄ m̄b̄i m̄bet̄e yi m̄, “Ò tiḡe m̄b̄e aa wò aa ε? Ò b̄e aa Elijah aa ε?” Jon a kwi'i m̄, “ṅgaṅ kaa, m̄ s̄i yu b̄e.” Bi b̄u m̄bet̄e yi m̄, “Ò b̄e aa ṅḡaṅntoò Nwĩ wa m̄ b̄i yu'ut̄e aa ε?” Jon a kwi'i m̄, “ṅgaṅ.”

22 ṅḡaṅntoo jya i gh̄e n̄ m̄b̄i n̄swon̄ m̄, “Tiḡe nswon̄ ṅù ȳi m̄ ò ni ghu aà n̄loṅ m̄ b̄i'ĩ tswe n̄ m̄b̄i n̄ àkwi'i ṅk̄i a mbo b̄e b̄i m̄ b̄i too ȳi'ĩ aà. Ò sw̄oṅ m̄ ak̄e n̄loṅ atu ìb̄in̄ú gho aa ε?”

23 Jon a fa àkwi'i a mbo bo nyoṅe n̄ ànnù ȳi m̄ a tswe a múm̄ aṅwà'àn̄e ṅḡaṅntoò Nwĩ Yesaiah aà:

“ M̄ n̄ n̄j̄i ṅù m̄'ò ȳi m̄ a t̄oṅn̄e a atu n̄ta'a m̄w̄èè m̄iw̄èè n̄swon̄e ni m̄,

Nì nanşə mánjĩ Mmà'àmbĩ ñghirə tâ à tsinə!' "

²⁴ Ntoó ज्या mə baFarisai le ntoó a mbo Jon aa,
²⁵ i tigè mbetə yi mə, "Mbə ò tsuu aa Ayo'ò Nwĩ wa bə, ñtsuu Elijah bə, ñtuu ñgànntoò Nwĩ wa kii bə, ò tigè m̄murə nĩ bə a ñkĩ aa a ya aa ε?"

²⁶ Jon a kwi'i a mbo mə, "Mə murə bə aa tsi'ĩ ñkĩ, lâ yu wa mə à təə a titi bũ aa, kaa nĩ s̄i yi zĩ.

²⁷ Ka mə à yòñə a ñjim mə aa, kaa mə s̄i ku'ùnə mə mbə mə fèè m̄ñk̄irè mi ntām mi."

²⁸ Ìnnù ma jú ì tsim i le mfè'è aa a ala'a Bethany, a mbèè àghəñə ñkĩ Jordan, a ñjii nsà'à nòò, a adigə yĩ mə Jon à le si murə bə ghū a ñkĩ aà.

Mũmbĩnjərə Nwĩ wā

²⁹ Abèè a kà mə aa mfu'u Jon a yə Yesu a zĩ ghū mbèè, a swon mə, "Nì yə Mũmbĩnjərə Nwĩ wā, yĩ mə a bè'e ibi mbĩ ñtsimè ñlò'osə aà! ³⁰ A nĩ yu wa yĩ mə mə le si ghàà ñlon ñgaa yĩ aà, mə, 'Nù mò'ɔ a yòñə a ñjim mə yĩ mə à tsyàtə ghā, ñlon mə à le ntswe mbon tā bì jwe gha aà.'

³¹ Tsi'ĩ m̄mbon kaa mə le wa'à yi zĩ, ka mə mə le nzi m̄murə nĩ bə a ñkĩ a ñghirə mə tâ baIsrael bì zi yi aà."

³² Jon a gheè nĩ mbĩ a mbə ayəfə a nĩ ànnù yĩ mə a le mfè'è ñlon Yesu aà: "Mə yə Azwĩ Nwĩ a lô a aburə tsi'ĩ tsõ bugirəm̄ikuu nsigə ntswe ghū nũ. ³³ Kaa mə le ñwa'à zi mə à le mbə yu ma wā, lâ Nwĩ yĩ mə à le ntoó gha mə tâ mə ka murə nĩ bə a ñkĩ aa, bon à leè ñswon a mbo mə mə, 'Nù yĩ mə ò yə Azwĩ Nwĩ a lo a aburə nsigə ntswe

ghu nu aa, à ni yu wa yïi mə à ka ki murə bê aa bə a mûm Azwî Nwî.’ ” ³⁴ Jon a tigè ñghɛɛ nî mbïi ñswon mə, “mè yè m̂, ñki mbə ayəfə mə à laa mbə Mu Nwî.”

A ajàŋ mə Yesu à le ntsɔ'ɔ ñgǎŋyɛgənnù ji ji ntsyàmbii àà

³⁵ Abèè a lò m̂ m̂fu'u, Jon a bú ntəə bô ñgǎŋyɛgənnù ji ji baa, ³⁶ ñyə Yesu a ká ntsya a swon mə, “Nì yə Mú Mbînjèrè Nwî wâ!”

³⁷ Ñgǎŋyɛgənnù Jon jya ji baa bi yù'ù m̂ a swon ma laà aa, nlo ñghèè ntigə nyonə Yesu. ³⁸ Yesu à kà m̂ aa ñkarikə, nyə ajàŋ mə bi yonə nù aa, mbetə waa mə, “Nì lòò aa àkè aa ɛ?”

Bo kwi'i ghu mbo mə, “Rabbi” (ñji'ï nìghàà ma nù i bə aa Ndì'innù), “o tswe aa a fə aa ɛ?”

³⁹ Yesu a kwi'i a mbo bo mə, “Nì zi nyə.” Bo tigè ñyonə yi ñghɛɛ nyə adigə yïi mə à le si tswe ghu aa, bo bo tigè ñsi'i maa njwî, ñlon mə à le ti bə aa bon nòò à tigə ñyənə.

⁴⁰ Nù yï mɔ'ɔ a titi bo ma bya mə bi le nyu'u annù ya yïi mə Jon à le nswon a mbo bo aa à le mbə Andrew, muma bi Simon Peta. ⁴¹ Andrew à lò m̂ a mbɛɛ Yesu aa, mfòò ñyə mumaà yï Simon, ñswon ghu mbo mə, “Bì'ï yè m̂ Ayɔ'ò Nwî wa.” (Ayɔ'ò Nwî a bə aa Kristo ni nìghàà ni Grikia.) ⁴² Andrew à kà mə aa manjə aa, ntigə nlogə mumaà yi Simon ñghɛɛ ni ghu a mbo Yesu. Yesu à yè m̂ yi aa, ñlii yi a nsi siginè, ñswon mə, “ìkùm gho à ni Simon, mu Jon, lá ñloginə tsitsòn, bi ka tigə twonə nî gho ni Cephas.” (Cephas ghù à ki mbə aa Peta, ñji'ï ìkùm ghù i bə aa “ñgò'ò.”)

Ajàn yìi mə Yesu à ɛ ntwon Philip bo Nathanael aà

⁴³ Abèè a kà mē aa mfu'u, Yesu a taɲtə a ɲghèe a Galilea. A kà mə aa ɲghèe aa, nyə Philip a mǎnǎi, ɲswon ghu mbo mə, “Ka nyònè ghâ.”

⁴⁴ Philip à ɛ nlò aa a Bethsaida, àla'a yìi mə Peta bo Andrew ɛ ɲki mfe'ɛ ghu aà. ⁴⁵ Philip a gheè nyə Nathanael, ɲswon gho mbo mə, “Bǐ'i yè mē ɲû wa mə Moses à ɛ ɲɲwà'ànè ɲlon ɲгаа yǐ a nǐ àɲwà'ànè nòɲsè aà, ɲgǎɲtoo Nwǐ i kǐ ɲɲwa'anə annù ɲlon ɲгаа yǐ aà. Aa Yesu mu Joseph ɲù Nazareth.”

⁴⁶ Nathanael a betə ghu mbo mə, “Mbə ànnù yǐ sigìnè yǐ tsu a fe'è a ala'a Nazareth aa ɛ?” Philip a kwi'i ghu mbo mə, “Zǐ nyê.”

⁴⁷ Yesu à yè mē Nathanael a kâ ɲzi a mbèe yu aa, a swon nlon ɲгаа Nathanael mə, “Nǐ yə mu baIsrael yǐ ànnù ɲɲkonè, yìi mə kaa àbaɲnənnù kaa a sǐ ghu nu tswê aà!”

⁴⁸ Nathanael a betè yi mə, “Ò tsyà aa mə akə nzi gha aa ɛ?” Yesu a kwi'i ghu mbo mə, “Mè ghìrə nyə gho wa noè mə ò ghìrə ntswe wa a ɲji'i àtǐ figè m̀bɔɲ tâ Philip à zǐ ntwonə gho aà.”

⁴⁹ Nathanael a swon gho mbo mə, “Rabbi, wa ò nǐ Mu Nwǐ! Ò nǐ Mfò baIsrael!”

⁵⁰ Yesu a swon ghu mbo mə, “Ò bii maa ajàn aa nlon bə mə mè swǔɲ mə mè ghìrə nyə gho wa noè mə ò ghìrə ntswe wa a ɲji'i àtǐ figè aa ɛ? Ò ka yə innù jǐ wè jǐi mə i tsyatə ma yú!” ⁵¹ A gheè nǐ mbǐi ɲswon a mbo bo mə, “Mə swon tsi'i ànnù ɲɲkon a mbo bù mə, nǐ ka yə tâ àbùrè à ɲa'anə,

tâ baangel bi Nwî tâ bì ka ηko'ɔ ηkii nsigə a nu Mu Nù.”

2

Niyɔ'ɔ nya a Cana

¹ Njwî i tsyà mə ji baa, nìyɔ'ɔ ni tswê a Cana a ala'a Galilea. Ndè bì Yesu à le ntswe wa adigə niyɔ'ò. ² Bì le ηki ntwoŋə Yesu bo bì ηgáŋyəgənnú ji ma mùu adigə niyɔ'ò. ³ Bì nò mē milù'ù mii mi le ntswe wa adigə niyɔ'ɔ aa mən̄sə, ndè bì Yesu a swon̄ ghu mbo mə, “Kaa bo s̄i n̄i milù'ù b̄u n̄tswe.”

⁴ Yesu a kwi'i ghu mbo mə, “Màn̄gyè, kaa ò s̄i n̄i n̄swon̄ə ànnù ȳi mə m̄ə ka gh̄irè aa tswê. Kaa nòò gh̄à à burè t̄i kù'ù.”

⁵ Ndè bì Yesu a swon̄ a mbo bè b̄ii mə bi le si j̄e'ε n̄i bè wa adigə niyɔ'ɔ aa mə, “Bεε a swon̄ə annù ȳi mə à swon̄ aa, n̄i gh̄irè.”

⁶ Bântòò b̄ii mə bi le nan̄sə n̄i ηgò'ò aa, bi le ntəentə ghu; àntòò wa ȳi m̄fùùrè a burè m̄fan̄ mbə ajàn̄ ȳi mə mbə ηk̄i i kuu ghu b̄igallon tsi'i tsò m̄ighum mi mbaa, kè m̄ighum mi ntarə mbon̄ nluu. Nlon̄ mə annù Nwî baIsrael a tswè n̄i b̄inòŋsə nlon̄ ajàn̄ ȳi mə bi s̄i'itə n̄i jyaa aà.

⁷ Yesu a swon̄ a mbo bè bya mə bi le si j̄e'ε n̄i bè aa mə, “Lwensə n̄i b̄ântòò bù n̄i ηk̄i!” Bo lwensə b̄ântòò bya n̄i ηk̄i i ko'ɔ nluu ntigə nlərə. ⁸ A b̄u n̄swon̄ a mbo bo mə, “Ts̄its̄on̄, tu'utê n̄i ηk̄i wa ȳi m̄ɔ'ɔ ηgh̄èè m̄fa n̄i a mbo ηù ȳi mə a tan̄tə niyɔ'ɔ nù aà.” Bo tigè n̄tu'utə nlogə ηgh̄èè m̄fa ghu mbô. ⁹ A ywe'etè ηk̄i wâ, ȳi mə a ti bə aa bon̄ i b̄on̄ mē n̄tigə milù'ù aà, n̄ywe'etə, kaa wa'á

adigə yïi mə mîlù'ù mya mi lo ghu aa zî (lâ bè bya mə bi le ntu'u ŋkî wa aa le nzi). A ywè'ètè mê, ñtwonə ndoo mûngèn wa ¹⁰ ñswonə ghu mbo mə, “Bi fòò nîfa aa mîlù'ù mîi mə mi nanşə mbònə aa mə tâ bì no, bæe mə bè ghîrə nanşə nno nyurə, bi tigè mbonə lògè mîi mə mi sî nanşə mbonə aa nzi ni mu. Lâ ò ghîrè mê mbanşə nlèè mîlù'ù mîi mə mi bonə mbònə aa, mbonə ntigə zî ni mu bə tsîtsòn!”

¹¹ Yesu à le ŋghîrə alènsə ma yû, mə a le mbə alènsə yi yî ñtsyambïi aa, a Cana, a ala'a Galilea. A le ghîrè ma yuà àlènsə laa ndîi ñigha'à ni, ñgǎnyəgənnù ji i niŋ mîntîi myaa ghu nû.

¹² Ma yû a tsyà mê, Yesu, nî ndè yî ni bɔɔ bi maà bi bi mbânşə, a bò'ɔ nî ñgǎnyəgənnù ji, lô ñsigə ŋghɛɛ a Kapernaum, ñtswe ghu njwi jî tsu mbonə bû lô kɔ'ɔ ghèè a Yerusalem.

Ajàŋ mə Yesu à le ŋkɔ'ɔ ghɛɛ a ndâmà'anwî àà (Mt. 21.12-13; Mk. 11.15-17; Lk. 19.45-46)

¹³ Njwî ñji Passa baYuda ì le ntigə a abô, Yesu a tigè ñlo ŋkɔ'ɔ ŋghɛɛ a Yerusalem. ¹⁴ A kò'ò mê, ñkuu ŋghɛɛ a mûm ndâmà'anwî, ñyə bê bi feè nî nàà, nî mbinjèrè ni bìbugirəmîkuu ghu; ñgǎŋkwensə ŋkabə i kî ñtswe ghu yaa ŋgaa nî ñkabə yàà a atu itetè. ¹⁵ Yesu a ghèè ñlɔɔ mîndigə, ntweɛ, ŋghîrə ankaantè ghu, ñghɛɛ mfurə naà jya ghu mə tâ ì fɛ'ekə wa a ndâmà'anwî. Mfurə mbinjèrè jya bo bì ñnàà jya, ñtii itetè ñgǎŋkwensə ŋkabə jya mmà'ànè, ñja'a ŋkabə yàà yâ. ¹⁶ Nswonə a mbo bè bya bïi mə bi le si fèè ni bìbugirəmîkuu aa mə, “Nî logə mfè'è

ni bu! Nì tsuu tigè ghìrè tâ ndâ Taà tigè adigè mītaa!" ¹⁷ Ngǎnyөгǎnnù ji i yè mē annù yīi mē Yesu à le nghìrè aa, ñwa'atè ànnù yīi mē a tswe a mūm àñwà'ànè Nwī aa mē, "Taà Nwīngòñ, mē nàñsə ñkòñə annù ndā yô, a tswe a ntii mē mbərə ghu tsö mɔ'ɔ!"

¹⁸ Bìtsyàsè bi baYuda bya bīi mē bi le ntswe ghu aa, betè Yesu mē, "Alènsè yīi mē mbə ò ghìrè a ndì'i a mbo bī'i mē ò tswe nī àdà'à a nghìrè ànnù yuà yīi mē ò ghìrè aa, a ni yuu aa ε?"

¹⁹ Yesu a kwi'i a mbo bo mē, "Sà'á nǎ ndāmà'anwī yulà, bon mē ka bǔ bhìnsè fu a nǎm njwi ji tarè."

²⁰ Bo betè yi mē, "Bī'i logè aa ìlòò mighum mi nīkwà ntsò nto'o a mbɔɔ ndāmà'anwī yulà ghu! O swon mē mbə ò logè ñjwi ji tarə a mbǔ mbhìnsè ghu fu aa ε?"

²¹ Lā ndāmà'anwī yīi mē Yesu à le si swon aa ì le mbàñnè mbə aa ìbhìnú yi. ²² Nòò wa yīi mē Yesu à lèè mbiinə niwo aa, ngǎnyөгǎnnù ji i tigè ñwa'atè mē à le mbaa nswonə malá; ma yú a tigè nghìrè mē tâ bo bii annù yīi mē àñwà'ànè Nwī a swon aa, ñki mbii annù ya yīi mē Yesu à le nswon aà.

Yesu à zi ajàñ mē bə bhìsim bə aà

²³ Nòò wa yīi mē Yesu à le tswe a Yerusalem a njwī ñji Passa aa, bə bī ghà'àtè bi le nniñ mīntii myaa ghu nū ñlon mē bo le nyə ìlènsè jīi mē à le nghìrè aà. ²⁴ Lā Yesu kaa le wa'á ìbii nū yi a mbo bo fá, ñlon mē à le nzi ajàñ mē bə bhìsim bə aà. ²⁵ Kaa ñù tsù à le ñwa'à bù ntswe nī nswonə

ànnũ tsu ghu mbo nlon ɲũmìsòn, òlon mə à lɛ nzi annù yĩ mə a lɛ ntswe a ntii ɲù ntsìmè aà.

3

Yesu bo Nicodemus

¹ Ntsyàsè baYuda yĩ mò'ò à lɛ ntswe ghu yĩ mə ìkũm yi lɛ mbə Nicodemus, a kî mbə ɲũ baFarisai. ² A lɛ nzĩ a mbèɛ Yesu nĩtugə yĩ mò'ò nswon ghu mbo mə, “Rabbi, bĩ'ĩ zi mə ò laa mbə òndì'innù yĩ mə Nwĩ à lɛ ntoo aà. Kaa mbə ɲù wa'á ìlènsè juà mə o ghìrè aa ka ɲghìrə ti ghê Nwĩ à tswe bo yu.”

³ Yesu à lɛ ɲkwĩ'i mə, “Mè swon tsi'ĩ annù nĩkon a mbo wò mə kaa mbə ɲù wa'á annù nifò Nwĩ yə ti ghə bi bu ɲkwatə njwe yi.”*

⁴ Nicodemus a betə mə, “Mbə bi bú ɲjwe a ndii yĩ mə à kwĩ mē aa mə akə lɛ? Kaa mbə a wa'à bù ɲkwatə ɲkuu a to'o òndè yĩ tâ bi bu njwe yi!”

⁵ Yesu a kwĩ'i mə, “Mè swon tsi'ĩ annù nĩkon a mbo wò mə kaa mbə ɲù tsù a wa'à a múm ànnù nifò Nwĩ kuu ti ghə mə bi jwe yĩ nĩ ɲkĩ bo Azwĩ. ⁶ ɲù yĩ mə bi jwe yi a múm ɲjyǎnù aa, à nĩ ɲjyǎnù, lá ɲù yĩ bi jwe yi a múm Azwi aa à nĩ àzwĩ. ⁷ Tsuu yerə mə mè swon mə bi tswe nì mbũ ɲkwatə njwe ghuu bitsìmè aà. ⁸ Fìfèrè a tsyà ɲghɛɛ aa a adigə yĩ mə à kònə aà; a yi ti tsyà aa, ò yu'ù nì ɲkòò yĩ, kaa wa'á adigə yĩ mə à lo ghu aa, kè adigə yĩ mə a tsyà ɲghɛɛ ghu aa zĩ. A kì mbə aa tsi'ĩ maa ajàn nì ɲù yĩ mə Azwĩ a jwe yi aà.”

* **3:3** Kè “ɲkwatə njwe yi a aburə.”

9 Nicodemus a betə mə, “Mbə ajàŋə annù ma yú a fè'è aa mə akə aa ε?” 10 Yesu a kwi'i mə, “O nî ñgàŋndi'innù baIsrael yî ñwè kaa wa'à ma juù ìnnù zi aa ε? 11 Mə swõŋ tsi'i ànnù nîŋkoŋ a mbo wò mə, bî'i swõŋ aa annù yîi mə bî'i zi, ñkii ñkε'εnə nî ànnù yîi mə bî'i yə aa, kaa ñù nìbù kaa wa'à kòŋè nî ñyu'u ñtoò yî'i yá. 12 Mbə mè ka nswõŋ innù jîi mə i tswe fàa mbi aa, nì tsuu bii, boŋ mbə nì tigè mbii ìnnù aburə jîi mə mə swõŋ aa mə akə aa ε? 13 Kaa ñù tsù à leè ñwa'à yi a aburə ki ñkò'ɔ, ñtsyatə Mu Nù, yu wa yîi mə à le nlò a aburə nsigə aà.”

14 Tsõ mə Moses à le lögə no ya mə bi le ñghìrè nî àtì ñkò'ɔ mbenə a atu ati a nta'a miwèè aa, a nî ajàŋ yîi mə bi ka yî kii ñŋεε Mu Nù a ndəŋə, 15 mə tá ñù tsim yîi mə à ñŋ ntìi yi ghu nu aa, tá à tswe nî ñtswèntìi yîi me i lwî'i nîŋkoŋ aà. 16 Nloŋ mə Nwîŋgòŋ à le ñkǒŋ mbi si'i si'i, mfa njoŋ Mú yî yî mò'otə, mə ñù ñtsim yîi mə à ñŋ ntìi yi ghu nu aa, tá à yi ntsee lõ kwo, lâ mbaŋnə ntswe nî ñtswèntìi yîi mə i lwî'i nîŋkoŋ aà.

17 Kaa Nwî à le ñwa'ă Mú yî fàa mbi too aa mə tá à zi ñka sa'a mbî, à le ntoo aa mə tá à zi nyweense mbî.

18 Nù yîi mə à ñŋ ntìi yi a nu Mu Nwî aa kaa bi sî isa'a ghu nu nniŋə; lá ñù yîi mə kaa à sî ntìi yî ghu nu niŋə aa, bi nîŋ mə isa'a ghu nù, ñloŋ mə kaa à sî ntìi yî a nu njoŋ Mu Nwî wa niŋ aà. 19 İsa'a i kuu a nu bè aa laà: Mə ñkà'à i zî mē a mûm mbi, la bè bânè ñkoŋ itugə ñtsyatə ñkà'à, ñloŋ mə bo ghìrə innù jî bi aà. 20 Nù ñtsim yîi mə a ghìrə innù jî bi aa, a bàa ñkà'à, kaa wa'à

kòṅ nî m̀fè'ε nzi a mbèê ñkà'à, ñlon mə kaa à si kòṅè mə tâ bì yə innù jì bì jì jya aà. ²¹ Lâ ñù yì mə a ghìrə innù nîṅkon aa, a fè'è ñzi nì a mbèê ñkà'à mə tâ bì nanşə nyə mə yu ghìrə innù jì nyu'unə aa Nwĩ.

Yesu bo Jon

²² Yesu à m̀anşə mē, bo bì ñgǎnyəgənnù jì ṅghεε a mbù'u ala'a Yudea, bo bo tswe ghu nî ñdùù noò yì m̀ò'ɔ, a murè nì bə a ṅkì. ²³ Jon à le si kii mmurə nî bə a ṅkì maa noò a ala'a Aenon yì mə a le ntswe ṅkoontə a mbèè àla'a Salem aa, ñlon mə ñkì yì mə i le ntswe maa adigə aa i le ṅgha'atə. Bè le si tigə ṅghεε ghu mbo, a murè nì waa a ṅkì. ²⁴ Maa noò kaa bì burè tì Jon a atsan nìṅè.

²⁵ Maà noò ñgǎnyəgənnù Jon i le ṅka nswuṅnə bo bì ñù baYuda yì m̀ò'ɔ nlon ajàn mə nòṅşə baYuda à le ǹè mə bì ka nsi'itə nù aà. ²⁶ Bo mà'atə mē ṅù wa, ntigə nlo ṅghεε a mbèε Jon, ñswon ghu mbo mə, “Rabbi, ñù wa mə bú yu le ntswe a mbèε ṅkì Jordan, a mbĩ nsà'a nòò aà, mə ò le ṅka nswonə nì ànnù ñlon ṅgaà yì aa, a tigə mmurə nî bə a ṅkì tsĩtsòṅè, bə bìtsim bì tigə ṅghεε ghu mbò!”

²⁷ Jon a kwi'i mə, “Kaa mbə ñù a wa'à nì ànnù tsu tswē tì ghě mə a lo aa a aburə. ²⁸ Bù bumbon nì laa mbə bìyəfə bâ, a ajàn mə mē le nswon mə, ‘Kaa mə sì Ayo'ò Nwĩ wa bə. La bì le ntoo gha aa mə tâ mē tsya mbĩ yì.’ ²⁹ Múnḡèn à tswe aa a mbo ndoo múnḡèn, lâ ñsùkà'a ndoo múnḡèn wa yì mə à təə ghu mbèè ñyu'u a ghaà aa, a doritə

ni a nyu'u ñji ndoo mûngèn wâ. Maa ajàṅ nìdorè nâ ni kî mē ñluu. ³⁰ Nlonṅ mē ñigha'à ni ni tswe ni ñka ṅghèè nî mbĩĩ tá mē baṅṅə ṅka mbintə ni a ñjìmè.”

Nù yïi mē à lo a burə nsigə aà

³¹ Nìgha'a ni ṅû yïi mē à lo a aburə nsigə aa, ni tsyatə nî bē bĩtsimè. Nù yïi mē à lo fàa nsye aa, à tswe aa fàa nsyê, ñkii nswon aa ñnnù jïi mē ì tswe fàa nsye aà, lá ñù yïi mē à lo a aburə nsigə aa, à tsyatə bē bĩtsimè.

³² A swonə aa ñnnù jïi mē à yə ṅki yu'u aà, lá kaa tsi'ì ñù yï m̐fùùrè kaa a wa'à nî ñtoò yï ya kwèrè. ³³ Lá ñù yïi mē à kwèrə ntoo yï ya mbii aa, a d̐intè aa mē Nwĩ a swon aa annù ññkonə. ³⁴ Nù wa yïi mē Nwĩ à le ntoo aa, a swonə aa ñghàà ni Nwĩ, ñlonṅ mē Nwĩ a naṅsə nlwensə ñii nî Azwĩ yi kaa wa'à liṅè. ³⁵ Nwĩ a kònə Mú yï. A kî mē ñññi ñnnù tsim ghu mbô.

³⁶ Nù yïi mē à ññṅ ntiì yï a nu Mu Nù aa, à tswè mē nî ñtswëntiì ya yï mē ì lwĩ'i ññkonə aà. Nù yïi mē à si yi yu'unə aa, kaa à ka yï wa'à nî ñtswëntiì tswè, ñtòn Nwĩ ì ka yï kî lwi ghu nù.

4

Yesu bo màṅgyě Samaria wâ

¹ BaFarisai bo le nyu'u mē bē bĩ ghà'àtè le si yònṅè nî Yesu, a kii m̐murə nî bē bĩ ghà'àtè ni a ṅkì ñtsyatə nî Jon ² (A nsswonə ànnù ññkonə, kaa Yesu à le ṅkì'ì ññ ṅû tsù a ṅkì murè. A le si murə tsi'ì ñṅăṅyogēnnù ji murə nî bē a ṅkì.) ³ Ajàṅ mē Yesu à le yu'u bi kâ ñswonə maa ajàṅ

aa, a mà'atè àla'a Yudea òghɛɛ fu a Galilea. ⁴ A le ntswe nî ntsyà aa nî àla'a Samaria a òghɛɛ ghu.

⁵ A ghèè mè òka ntsya a ala'a Samaria, òkuu a òikurə Sychar, nîi mè ni le òkòontə a mbèè nsòò wa yîi mè Yakob à le mmà'atè a mbo mù yî Joseph aà. ⁶ Òkî yî ntɔŋ Yakob wa i le ntswe maa adigə. A tì mè tì bə a nsi'i nòò, Yesu a kaa a ni nètəə nya, òsigitə ntswe maa mbèè òkî yî tòn òka miintə.

⁷ Màngyè Samaria yî mò'ɔ à le nzî a ntu'u òkî. Yesu a swon ghu mbo mè, “Fa òkî a mbo mè tâ mè no.” ⁸ A le tì bə aa bon ògǎnyəgənnù ji i kùù mè òghɛɛ a mùm òikurə a nyuu miji ghu.

⁹ Màngyè wa a kwi'i ghu mbo mè, “O ni òù baYuda, mè bə òù baSamaria, ò tigè òlɔɔ òkî a mbo mè aa mè akə aa ɛ?” A le nswon laa nlon mè baYuda bo bì baSamaria kaa bo le si wa'à jinə aà.

¹⁰ Yesu a kwi'i ghu mbo mè, “O ghirə baa zi ayoo yîi mè Nwî a fa aa, i kii zi òù yîi mè a betə òkî a mbo wə aa, bon ò laa mbetə yi mè tâ à fa òkî ntswəntì mbo wə.”

¹¹ Màngyè wa a kwi'i ghu mbo mè, “Taà, kaa ò sî nî àbɔkɛ tswé, òkî yî tòn ghú i kî ntso si'i, ò ka lògə òkî ntswəntì aa fə aa ɛ? ¹² I òkî yî tòn ghú aa a le mfa Ta bì taà yî'i, Yakob a mbo bì'i, yumbon ni bɔò bi, a bə'ɔ bì nàà ji, bo le nno òkî ghú. O lòò òswon mè ò kò'ònə ntsyà a taà yî'i Yakob aa ɛ?”

¹³ Yesu a kwi'i ghu mbo mè, “Òù yîi mè à no òkî ghúlà aa, òji òkî i ka yî bú yanə yi. ¹⁴ Là, òù yîi mè à no òkî yîi mè mè ka fa ghu mbo aa, kaa

ñji ñkĩ ì ka yĩ wa'à yi bù ònyaṅə. Ñkĩ wa yĩ mə mə ka fa ghu mbo aa, ì ka bəṅ ì tigə naṅəbirə ghu nu, ì tigə jwe nĩ ñkĩ yĩ mə ì fa nĩ òtswəntì yĩ mə ì lwĩ'ì nĩkoṅ aa ghu mbô.”

¹⁵ Màngyè wa a kwi'ì ghu mbo mə, “Taà fa ñkì ma wa a mbo mə; tǎ tá ñji ñkĩ ì yi ṅwa'à gha bù ònyaṅə, tá mə wa'à faà bú ñka nzi a ntu'u ñkĩ.”

¹⁶ Yesu a swoṅ ghu mbo mə, “Ghèe ntwonə ndoò ghò tá bu yu zi.”

¹⁷ A kwi'ì a mbo Yesu mə, “Kaa mə sì nĩ òdoo tswê.”

Yesu a swoṅ ghu mbo mə, “O swòṅ aa tsi'ì ànnù nĩkoṅ mə kaa ò sì nĩ òdoo tswê. ¹⁸ O yò'ò mə aa mbāṅnè ji ntaà, lâ ñumbāṅnè yĩ mə bù yu tswe tsitsòṅ aa, kaa à sǐ ndoò ghò bē. O swòṅ aa tsi'ì ànnù nĩkoṅ a mbo mə.”

¹⁹ A swoṅ a mbo Yesu mə, “Taà, mə yô. O ni ṅgəṅtoò Nwĩ. ²⁰ Bìtà bi bìtà bi'ì a Samaria, bi lɛ si gha'asə Nwĩ aa fàa atu nta'a laà, lâ bù baYuda, nì swoṅ mə bi ka ṅgha'asə Nwĩ aa tsi'ì a Yerusalem.”

²¹ Yesu a swoṅ ghu mbo mə, “Bii annù yĩ mə mə swoṅ aa mba mǎṅyè. Nòò à ka yĩ kù'ù mə kaa ni ka yĩ wa'ǎ Taà aa fàa a atu nta'a bù ñka ṅgha'asə, kaa wa'ǎ aa a Yerusalem kii mbu ṅgha'asə. ²² Bù baSamaria, kaa nì sǐ ṅù yĩ mə ni gha'asə aa naṅsə òzi. Lâ bǐ'ì baYuda, bǐ'ì zi ṅù yĩ mə bǐ'ì gha'asə aà òloṅ mə annù nyweensê mbi a tsyà aa a nǐm baYuda òzi. ²³ Lâ nòò a kù'ù òzi, kè à kù'ù mə, mə, bè bii mə bi naṅsə ṅghà'asə Nwĩ aa, bi ka yĩ tigə gha'asə Ta aa a múm Azwĩ, ì kǐ gha'asə nii aa tsi'ì annù nĩkoṅə. Ma yû a bē

m̄buu bê b̄ii m̄ə Nwĩ a k̄òŋə m̄ə tâ bì ka ŋgha'asə nii laà. ²⁴ Nwĩŋgòŋ à laa mbə Azwĩ, mbə bè k̄i ñka ŋgha'asə yi aa tsi'ĩ a m̄úm Azwĩ bo bì annù n̄ĩkòŋè."

²⁵ M̄àŋgyè wa a swon̄ ghu mbo m̄ə, "M̄è zi m̄ə Ayo'ò Nwĩ wa (m̄ə bì twon̄ə ni Kristo aa) à ka yĩ zĩ, bæε a zi aa bon̄ à ka swon̄ ŋgòŋ ìnnù tsim a mbo b̄i'ĩ."

²⁶ Yesu a kwi'i ghu mbo m̄ə, "A ni m̄ə, m̄ə ghuà yĩ m̄ə ghàà a mbo wò aà."

²⁷ A ti m̄ə ti b̄ə maa nòò aa, ñgǎŋyøḡənnù ji jya i bì. Annù nan̄sè ñgha'a waa ajàn̄ m̄ə bo le nyə Yesu a ghaànè bo m̄àŋgyè aà. L̄á, kaa ñù n̄ibò wàà a le ŋwa'ǎ ntsù yi ŋŋa'a a mbetə m̄ə, "O lòò aa àkè aa ε?" Kè ñki mbetə yi m̄ə, "O ghàà bu yu aa a ya aa ε?"

²⁸ Maà noò, m̄àŋgyè wa à le mmà'àtə antòò ñk̄i yĩ wa, m̄bu ŋkuu ŋghεε fu a m̄úm n̄ikurə, ñswon̄ a mbo bè b̄ii m̄ə bì le tswe ghu aa m̄ə, ²⁹ "N̄i zi nyə ŋû yĩ mò'ò m̄ə à swon̄ ŋgòŋ ìnnù tsim j̄ii m̄ə m̄ə lèè ñghirə fàa atu nsyè aà! A laà m̄bə Ayo'ò Nwĩ wa aa ε?" ³⁰ Bo le mmà'àtə n̄ikurə nya ntigə ŋghεε nyə Yesu.

³¹ Maa noò ñgǎŋyøḡənnù Yesu i le si lətə n̄i Yesu, ñswon̄ə ni m̄ə, "Rabbi, b̄oo n̄i m̄ú àyoò!"

³² A kwi'i a mbo bo m̄ə, "M̄è tswe n̄i m̄iji a n̄i m̄ii m̄ə kaa n̄i s̄i annù tsu zi nlon̄ m̄iji mà myâ."

³³ Ngǎŋyøḡənnù ji i logìnè n̄tigə mbetə n̄i waa bo ni bo m̄ə, "N̄ù tsù à gh̄rê m̄bàà n̄zi mfa m̄iji ghu mbo aa ε?"

³⁴ Yesu a swon̄ a mbo bo m̄ə, "M̄ij̄i ma à n̄i ñka yu'unə annù yĩ m̄ə ñù yĩ à tòò gha aa a

lòò àà; òki mbə mmàŋsə ifà'à yï mə à fa a mbo mə mə mə fa'a àà. ³⁵ Nĩ swonə nighàà nĩ mɔ'ɔ mə, 'Bìsàŋ bi burə bi nìkwà tá bì fu'u miji.' Lâ, mə swɔŋ a mbo bù mə nì ɲentə mi'i muu, nlii mĩnsòò ghu. Miji mi bè mē, nòò m̀fù'u a ku'ù. ³⁶ Nù yï mə a fù'ù miji aa, bì twu n̄i, a ghotè nì miji mya nlon aà òtswènti yï mə ì lwĩ'i n̄ŋkon aà. Ma yú a bə mə ɲù yï mə a bè miji aa, bo ɲù yï mə a fù'ù aa, bo doritə bitsimè. ³⁷ Nighàà nulà nì swon aa tsi'i ànnù n̄ŋkon mə, 'Nù yí mò'ɔ a bē, ɲù yí mò'ɔ a b̄ŋnè m̀fù'u.' ³⁸ Mè tòò ghuu mə tá nì gheε m̀fù'ù miji n̄i m̀nsòò m̄i mə kaa nì le ɲwa'à ghu fa'à. Á le mfà'à badàŋ ghu. Nì ka tigə ji abii afà'à yaa."

³⁹ BaSamaria bì ghà'àtə maa múm n̄kurə le n̄niŋ m̄nti myaa a nu Yesu, nlon mə m̄ŋgyè wa à le nswon mə, "Á ghìrə nswon ɲgòŋ ònnù tsim jii mə mè leè ɲghìrə fàa a atu nsye aà."

⁴⁰ BaSamaria bya bì zĩ mē òyè yi aa, mbu'u mbo mə tá Yesu à tswe bo bo. Yesu a tswè bo bo njwi ji baà.

⁴¹ Bè bì ghà'àtə ku'ùsè niŋ m̄nti myaa ghu nu nlon ntoo yï mə à le si swon aà. ⁴² Ntigə nswon a mbo m̄ŋgyè wa mə, "Bĩ'i bii tsitsòŋ aa kaa wa'à bù òyon aa bə n̄i ànnù ya mə ò ghìrə nswon aà, bĩ'i bii aa nlon mə òtu b̄inú yi'i, bĩ'i yù'ù mē nighàà ni, òn̄ŋsə nzi mə à laa mbə ɲgàŋweensê m̄bi."

⁴³ Njwi jya ji baa ò tsysà mē, Yesu a bú m̄ma'atə ɲghèε a Galilea. ⁴⁴ Nlon mə yumbɔŋ à leè nswon mə, "Kaa bì s̄ ɲgàŋntòò Nwĩ a múm àla'a bo ghu'usə." ⁴⁵ Á zĩ mē ɲkuu a Galilea, bè kwèrè

yi tsi'i sigìnè ònlon mə nòò yìi mə bo le ñghèè a adigə Passa a Yerusalem aa, bo le nyə ñgòñ ònnù tsim jii mə à le ñghirə maa noò Passa aà ònlon mə bobimbəñ, bo le ñki ñghèè ghu.

⁴⁶ Maa noò Yesu bú mbìì fu a Cana, a mbù'u Galilea, fya adigə mə à le mbəñ ñki ghu i tigè m̀l̀ù'ù aà. Ñgàñàfà'a gùmnàà yì mò'ò à le ntswe a Kapernaum, mú yì a ghòò. ⁴⁷ A yù'ù mē mə Yesu à lò mē a Yudea òzi a Galilea aa, ñghèè ghu mbèè òtwoñə yi mə tâ bo yu ghèè a Kapernaum, tâ à ghurə mú yì wa mə à le si ghòò òtigə tsi'i a ñkwo aà. ⁴⁸ Yesu a swon ghu mbo mə, “Kaa mbə ñù òbò ghuù a wa'à bii tì ghê mə à yê òlènsè bo bì ònnùtsyâmbô.”

⁴⁹ Ñgàñàfà'à yì ñwè wa a bú ñku'usə nswon ghu mbo mə, “Taà, zì sè ghèè mbəñ tâ mú ghà ghù à kwo.”

⁵⁰ Yesu a swon ghu mbo mə, “Ghèè, wa mú ghò wa à ka tswe ntì.”

A bii òghàà òi Yesu nya, ñghèè. ⁵¹ Nòò yìi mə à le ntswe a m̀anji ñghèè òi a ndùgə yu aa, ñgàñàfà'a yì a zì m̀boo yi òi ñkìi mə, “Wa mú ghò wa à tìi mē.”

⁵² A betə ñgàñàfà'á yì wa mə, “A kì lòginə ñka mfwetə aa a noò àkè aa è?”

A kwi'i ghu mbo mə, “Á kì bə aa a yoo, a noò yìi mə nòò à kì b̀òò yèntè aà.” ⁵³ Ta bì mu wa a wa'atə mə à kì bə aa maa àbàntè noò mə Yesu à kì swonə a mbo yu mə, “Wa mú ghò wa à ka tswe ntì.” Yu bô ñgwè'è yì, bo tigè òiñ mintì myaa a nu Yesu.

54 Ma yû à le mbə àlènsə innù yï mə i ywe'e ji baa, jïi mə Yesu à le nghìrè a noò yï mə à le mbù ñlo a Yudea, ñzi a Galilea aà.

5

Ajàn yï mə Yesu à le nghùrè nù yï mò'ɔ a atsùmə nta'a aà

¹ Ma yû a tsyà mē, ñjwí ñjî ìkòò baYuda i ku'ù, Yesu a kò'ɔ nghèè a Yerusalem. ² Atsùmə nta'a yï mò'ɔ à tswe a Yerusalem, a kə'è Ntsübù'ù Mbinjèrè, ñtswe ni idigə ñkuu ghu jïi mə bi le nghùrè nî ñtə'ə aa, ji ntaà. Bi twonè nî ñkî ma wa ni ñìghàà ni baHeber aa ni Bethzatha. ³ Ngànmişhòò jî ghà'atè i le mburə lùù ghu, ñnɔŋkə ñnɔŋkə wa nî mantsù mi àbù'ù myâ, bìfə'ènnè, bìbwènkè, bo bìi mə idigə nù jyaa i le ñkwokə aà. [Bi le ntswetə ghu nyu'utə ni mə tá ñkî wa i ka njwu'u, ⁴ ñlon mə angel Mmà'àmbi à le si sigə nzi ni a ñгаа ñгаа ñkuu ntsigə nî ñkî wa i tigə njwu'u. Nù yï ñtsyàmbï yï mə à le nsigə ñkuu wa a múm ñkî wa noò mə i lògìnè mē ñka jwu'u nghèè aa, ñìghòò ñïi ni le ntswe ghu nu aa, kè te'ε mbə aa mbuu ghuu, ni le mfwetə.]* ⁵ Nùmbânè yï mò'ɔ à le ntswe ghu mə à le ti bə aa bon à ghòò mē a atù ìlòò mighum mi ntarə ntsò ñífwaa. ⁶ Yesu à yê yi ajàn mə à le nnɔŋ ghu aa, nzi mə ñùmbânè wa à ghòò mē àgha'a a burè ñsa'a. A yə mē laà, mbetə ghu mbo mə, “O lòò mə tá bì ghurə gho aa ε?”

* 5:4 Kaa àdìgè ma yú a si a múm ñŋwà'ànè jî mò'ɔ tswé.

⁷ Nù nìghòò wa a kwi'i mē, “Taà, kaa mē sì ni nù faà tswé mē mbə a niñè gha fàa mùm àtsùm a noò yīi mē ñkì wa i loginə ñka njwu'u aà. Mē yi ñghèə mē mē kwè'ètə ki kuu ghu aa boñ nù yī dāñ à bàñnè mē m̄foo ntsyāmbīi ñkuu ghu ti mē.”

⁸ Yesu a swonj ghu mbo mē, “Bìinə ntəə mbwεε matà gho wa ñka ntəə ñghèè nòò.” ⁹ Nùmbāñnè wa a burə ñghensə ntīi tsi'i maà noò, mbwεε matà yī wa ntigə ntəə nii.

Ma yuà ànnù a le mfè'è aa a njwīngonə. ¹⁰ Ma mùu ajāñ, bītà bi ala'a bi baYuda bi tigè nswonj ni a mbo ñu wa mē bi le ñghùrè aa mē, “Sii à laa mbə njwīngonə, kaa nòñsè yī'inè à si bii mē tâ ò be'e matà gho.”

¹¹ A kwi'i mē, “Nù wa mē à ghìrə ñghùrə gha aa, a ghìrə nswonj a mbo mē mē, ‘Bwεε matà ghò wa ñka ñghèè nòò.’ ”

¹² Bo betə ghu mbo mē, “Mbā ma ghū yīi mē à ghìrə nswonj a mbo wò mē tâ ò bwεε a matà gho ñka ntəə ñghεε noo laa, à ghìrə mbə aa wò aa ε?”

¹³ Lā kaa nù wa mē bi ghìrə ñghurə yi aa, kaa wa'à yi nù yīi mē à le mbə ghu aa zī, ñlonj mē nnòò bē le ntswe maa adigə, Yesu a tigè ntsuritə yi a titīi bo mfe'ε ñghèè yi.

¹⁴ A ti bə ni a n̄im, Yesu a yē yi a ndāmà'anwī ñswonj ghu mbo mē, “Yə ajāñ mē ò tīi mē tsītsonj laa aā! Tsuu innù jī bi bŭ ki ghìrè tā tā ñgi'i yīi mē ì bŭ ntsyàtə aa tā ì tsuu gho bŭ tsi'i.”

15 Nù wa a tigè òlo nghèè òswon a mbo bità bi ala'a bi baYuda bya mə a yi aa a ghìrə nghùrə Yesu.

16 Ma yuà ànnù a ghìrə mə tâ bì tigə nloginə ñka ntso'ɔ nî àkòrə Yesu, nlon mə à le nghùrə ñù a njwìngòn aà. 17 Yesu a kwi'i ambo bo mə, “Taà ghà a fà'à tsi'i ngòn binòò bìtsim, nyi nywe'e sï, mèmboŋ, mə kii mfa'a yaa ñgaa.”

18 Ma nuà òghàà ni ghìrə mə tâ bità bi ala'a bi baYuda bya tâ bo bu ñkù'ùsə òlìgàtə nú yàà a òlò a nzwitə yu, mbi'i mə kaa à le ñki'ì aa tsi'i òòŋsə òjwìgòn wò, à le ñki ntwonə Nwì ni Taà yì, òdi'i ni mə yu bə aa ñgǎŋ ñgìŋ bo Nwì.

Adà'à yïi Yesu à tswe ni yu tsó Mu Nwì aà

19 Yesu a swon a mbo bo mə, “Mè swon a mbo bù tsi'i ànnù òñkəŋ mə, kaa annù yì tsu a sè ghu tswè mə mbə Mu Nù a ghìrə tsi'i ni atù yi yumbəŋə, mbə a kii òghìrə aa tsi'i ànnù yïi mə à yə Taà yì a ghìrə aà. Annù yïi mə Tà a ghìrə aa, à ki mbə tsi'i ma ya mə Mú yì a ghìrə. 20 Nlon mə Tà à kòŋə a Mú yì, òdi'i nî ònnù tsim jii mə yumbəŋ yu ghìrə aa ghu mbô. A ka ghèè nî m̀bii a ndi'i ònnù jii mə i bu mburə mbə jì wè jì wè òntsyatə a yulà aa, tâ à ka òghìrə, tâ nì yə, tâ ànnù a tsya ghuu. 21 Tsó ajàn mə Tà a yweensə biku bi bə, mfa nî òntswèntì a mbo bo aa, à ki mbə ñgǎŋ ñgìŋ a ajàn mə Mu Nwì a fa nî òntswèntì a mbo bə a ajàn mə yu lòò aà. 22 Tà yumbəŋ kaa sï ñù tsù sa'a, lá à bàŋnə mfa ada'a a mbo Mú yì mə tâ à tigə nsa'a bə bìtsimə 23 tã tá bə bìtsim tá bì tigə mbo'ɔ nî Mu a ñgǎŋ ñgìŋ a ajàn mə bi kii

mbo'ɔ nî Ta aà. Nù ntsìm yïi mə à si a Mu bo'ɔ aa, kaa si Ta wa yi mə à le ntoo yïi aa kii mbo'ɔ.

²⁴ “Mè swǒŋ a mbo bù tsi'í ànnù nîŋkoŋ mə, nù ntsìm yïi mə à yù'u nighàâ na nniŋ ntiì yì a nu yu wa yïi mə à le ntoo gha aa, à tswe nì ntswéntì yïi mə ì lwí'í nîŋkoŋ aà, kaa bi wa'ă isa'a ghu nu niŋè, la à bànhè mē mfe'a ntsũ niwo ŋkuu a mûm ntswéntì. ²⁵ Mè swǒŋ a mbo bù tsi'í ànnù nîŋkoŋ mə, nòò à tswe ghu mə a zì, wa à tè'è mə nzi, mə bìku bi bê ka yï yu'u nji Mu Nwĩ, tâ bè bii mə bi yu'u aa, tâ bì tswe ntiì. ²⁶ Tsǒ ajànə mə Tà yumbɔŋ à tswe nì tswéntì mfa ni a mbo bè aa, à ki ŋghìrè mə tâ Mu, yumbɔŋ à tswe nî ntswéntì ñkii mfa ni a mbo bè. ²⁷ A kì mē mfa ada'a ghu mbo mə tâ à ka nsa'a nî bè ñloŋ mə à ni Mu Nù aà. ²⁸ Ni tsuu ki yerə ñloŋ yuà ànnù, ñloŋ mə nòò a tswe ghu mə a zì, mə bè bitsìm bii mə bi tswekə a misyè aa, bi ka yi yu'u nji yï, ²⁹ bæ mə bi yu'u aa, bi fe'èkè a misyè. Bya bii mə bi le ŋghìrè innù jì sigìnè aa, tâ bì biinè ntswe bitì, tâ bya bii mə bi le ŋghìrè ibi aa, tâ bì biinè tâ bì niŋ isa'a a nu bo.

Bayəfə bi Yesu

³⁰ “Kaa məmbɔŋ, kaa mbə mə wa'ă annù tsu ghìrè tsi'í a atu mə, mə sa'a ni misa'a nyon aa tsi'í ajàn mə Nwĩ a swonə ni a mbo mə aà, ma yú a ghìrè ni mə tâ mə ka ntsərə misa'a ni mânji yïi mə à kù'ùnə aà, ñloŋ mə kaa mə si ghìrè aa bè annù yïi mə mə lòò aà, mə ghìrè aa tsi'í annù yïi mə yu yïi mə à le ntoo gha aa, a lòò aà.

31 “Mbə mə ka nswonə nî ìnnù òlɔŋ ɲɡaa yà məmbɔŋ, a mfiɡìtə ɲù yîi mə mə nî ghu aa, bɔŋ mbə bî tse swonə mə kaa annù ya yîi mə mə swonə aa kaa a sî annù nîŋkɔŋ bê. 32 Lâ ɲù yîi mò'ɔ à tswe ghu mə à nî àyəfə nɔŋ ɲɡaa yà, mə zî nî mə annù yîi mə a swonə nɔŋ ɲɡaa yà aa, a nî ànnù nîŋkɔŋ. 33 Bũmbɔŋ, tìgə nî lɛ mbaa ntoo bê a nu Jon, a swonə ànnù a mbo bù òlɔŋ annù nîŋkɔŋ? 34 Kaa a sî bə aa bə mə ɲùmìsòn à tswe nî mbə ayəfə nɔŋ ɲɡaa yà; mə swonə laà aa tá tá nî yu'u nyweenə. 35 Jon ma ghú a lɛ mbə aa ɲkà'à, ɲkhi, nta, nî lɛ ɲka ɲkɔŋ nî ntswe ɲka ndoritə wa a múm ɲkà'a yu a nî mú àtîi noò. 36 Lâ mə tswe nî àyəfə yîi mə a tinsə ntsyàtə annù yîi mə Jon à lɛ sî swonə nɔŋ ɲɡaa yà aà. Mìfà'à mîi mə mə fà'à aà, mìfà'à mîi mə Taà ghà à fà àdà'à mə mə ka mfa'a ghu aa, ma mú mî fiɡìtə nî ɲù yîi mə mə nî ghu aà, mə á too Tà ntoo ghá. 37 Tà yîi mə à lɛ ntoo gha aà, yumbɔŋ à kî mē nswonə annù òlɔŋ ɲɡaa yà. Kaa nî lɛ è ɲwa'ǎ ɲjî yî yu'ù, kaa wa'ǎ nsî yi kî nyə. 38 Kaa nìghàà na nî sî a múm bù lwi'i aa nɔŋ mə kaa nî sî ntîi ghuu a nu yu wa yîi mə à lɛ ntoo aa nîŋə aà. 39 Nî nanşə nyəgə nî àŋwà'ànə Nwî aa nɔŋ mə nî mòòntè nî mə à nî nu mə nî fa nî ntswèntîi yîi mə ì tswe nîŋkɔŋ aa a mbo bù. Lâ a bə nu mə nî ghàà òlɔŋ ɲɡaa yà aà, 40 nî bânɲə ntuu a nzî a mbo mə mə tâ mə fa ntswèntîi a mbo bù.

41 “Kaa mə sî nìgha'à na aa a mbo bə kwərə.

42 Lâ mə zi ghuu, mə zi mə kaa nî sî Nwî nanşə ɲkɔŋ. 43 Mè zî aa nî ɲkùm Taà ghà la kaa nî

wa'à gha kwerè; nù dàŋ à bə bàŋnə zǐ nî ìkùm yi yumbəŋ boŋ nì ka bàŋnə kwerə yi. ⁴⁴ Bù bii mə nî kəŋə nî ñkwerə nìgha'a bə a mbo bù ni bù aa, kaa wa'à bàŋnə laŋtə nî nìgha'a n̄i mə ni lò ni aa a mbo Nwĩ ȳi mə à ki mbə tsi'ĩ yù mè mē aa, mbə ni tigè n̄tsya aa la n̄niŋ n̄tiì ghuu a nu mə aa ε? ⁴⁵ N̄i tsuu lõ ki mmòòntè ni mə mè ka niŋ ghuu a isa'a a n̄si mi'i Tà; à ni Moses mə à ka niŋ ghuu a sa'à, là'à Moses wa ȳi mə ni b̄i yi, ŋwa'atə ni mə à ka kwetə ghuu aà. ⁴⁶ A le mbaa mbə mə n̄i n̄aŋsə mbii a Moses boŋ n̄i ki mbii ghá, ñlon mə àŋwà'ànè ȳi mə à le ŋwà'ànè aa, a gháa annù ñlon ŋaa yà. ⁴⁷ Lá, mbə ni tsuu annù ȳi mə à le ŋwà'ànè aa i bii, boŋ mbə ni tigè n̄tsya aa la mbii annù ȳi mə mə swəŋə aa ε?"

6

*Ajàŋ mə Yesu à le n̄jε'ε bē n̄tsù'ù ji n̄taà aà
(Mt. 14.13-21; Mk. 6.30-44; Lk. 9.10-17)*

¹ Ma yū a ghè mə ki tsyǎ, Yesu a toò àtsumə n̄ta'a Galilea, ñghεε fii njii. Bi le si kii n̄twoŋə aa n̄i atsumə n̄ta'a Tiberias. ² N̄nòò bē ȳi ghà'àtè i le si yòŋè n̄i, ñlon mə bi le nyə ìlensè j̄i mə à le si ghìrè ñghurə ni m̄ìghòò a nu bə aà. ³ Yesu a kɔ'ɔ ñghèè a atu n̄ta'a n̄sigitə n̄tswe ghu bo bì ñgǎnyəgənnù ji. ⁴ Nòò ñji Passa, àdina baYuda ya, à le ñkòòntè. ⁵ Yesu a karikè yi, nyə n̄nòò bē wa mə i le si yòŋè n̄i aa, mbetə Philip mə, "Mbə b̄i'inè yuu m̄iji aà fè, ñjε'ε bē buà ghu bitsim aa ε?" ⁶ A le mbetə maa ajàŋ aa tsi'ĩ a ñkwà'ànè

Philip òlonj mæ à le nzi annù yï mæ yu tswe nì ñghìrè aà.

⁷ Philip a kwi'i mæ, “A mbo bï'inè a nyuu abaa tâ à ku'unè ajàn mæ mbè ñù a bɔɔ nywe'etè tsi'ï mù ñkùgè, bï'inè ka ki lòɔ ibà'atè ñkabè silva ñkhì ji baa* mbɔɔj tâ à ku'u.” ⁸ Ñgànyègènnù yï yï mò'ɔ, yï ikùm yi i le mbè Andrew, a bè muma bi Simon Peta aa, ⁹ a swonj mæ, “Mûmbânjè yï mò'ɔ à tswe falà nî ñkya abaa misàn ji ntaà, nî ñbwè mi mbaà. Lâ kaa mbè ma yû wa'à bê bú bitsim jè'è.” ¹⁰ Yesu a swonj mæ, “Ghìrè tâ bo tswe a nsyê.” (Ñgèè yï ñghà'atè i le ntswe maa adigè.) Bè bitsim bii mæ bi le ntswe a nsyè aa, bi le mbè mbânjè ntsù'ù ji ntaà. ¹¹ Yesu a tigè ñlogè abaa ya, ñtsà'atè Nwî, ñyatè a mbo bè bya mæ bi le ntswe a nsyè aa, ñki ghìrè a ñgïj ñgïj nî ñbwè mya, ñù ñtsim a ji nywurè. ¹² Nòò yï mæ bi mànsè mæ a ñji aa, a swonj a mbô ñgànyègènnù ji mæ, “Nì ghotè ñnwùgè jïi i tigè mburè aà, ñlonj mæ kaa a sì bônj tâ bï'inè mème'e yï tsu.” ¹³ Bo le ñghotè ñnwùgè abaa misàn jya ñkya ji ntaà mæ bè bya le ñji aa, i luu ñkyè nighùm ñtsò baà. ¹⁴ Bi yè mæ alènsè ma yû mæ Yesu à le ñghìrè aa, ñtigè nswonjè ni mæ, “Tsi'ï ànnù ññkonjè, à ni ñgàjntòò Nwî wa mæ à le ntswe nî ñzï fàa mbi aa à ghulà mæ.” ¹⁵ Yesu à le nzi mæ bo le ntswe nî ñzï ntswâ yi, i gaansè yi i yɔ'ɔ nî m̀fò, ñtigè mbu ñkɔ'ɔ yi fu wa atu nta'a tsi'ï yuyu.

*Ajànj mæ Yesu à le ñka ntəə a atu ñkì aà
(Mt. 14.22-33; Mk. 6.45-52)*

* **6:7** 200 denarii, ñkabè baGrikia

16 Nòò ñkwêfò à le ñkù'ù ñgǎnyөгênnù Yesu jya i bú ñsigə ñghεε waa fu wa atsùmə nta'à. 17 Ñkuu a múm àkànu'u mbu ntoo mbii fu a mbèè Kapernaum. Itugə i le mfii ti ghě mə Yesu à bù mē ñzi ntsi'i waa. 18 A bə maa nòò, àfisè yí wè a kâ ñtsya ntsigè nî ñkǐ wâ. 19 A ti bə aa le boŋ ñgǎnyөгênnù ji jya i kùù mə wa múm ñkǐ ñghεε nywe'e ni bìkilo metres bi ntaà kə bi nto'o, ñyə Yesu a kâ ñtəə a atu ñkǐ ñzi, à zǐ mē ka ñkoontə wa mbèè àkànu'u, ñìbɔ'ɔ nǐ wè ni tswâ waa. 20 “Nì tsuu ki bɔ'ɔ bə, wâ à ni mē,” Yesu a swon a mbo bo. 21 Bo yè mē mə à laa mbə Yesu aa, ntigè ñlɔgə yǐ wa a múm àkànu'u, bo bo tigè ñghèə ki wǐ'ikè ñywe'e wa adigə yǐi mə bo le si ghèè ghu aà.

Ajàŋə mə bə bya le si tigə nlɔɔ nî Yesu aà

22 Abèè a fù'ù mē, ñnòò bə wa mə i le mburə wa njii ñkǐ yǐ mɔ'ɔ aa i yə mə àkànu'u a le ntigə ntswe wa adigə aa tsi'i yǐ fùùrè, ñki nyə mə kaa Yesu à le ñwa'à wa a múm àkànu'u bo bì ñgǎnyөгênnù ji kuù; ñyə mə ñgǎnyөгênnù ji jya i le mbàŋnè ntoo ñghεε waa tsi'i bə bo. 23 Ìkànu'u jǐ mɔ'ɔ i le mbù ñlo a Tiberias ñzǐ a aghəŋə ñkǐ, wa mbèè àdigə mə Mmà'àmbi à le mfa mbi'ikə a mbo Nwǐ, ñjɛ'ε ñnòò bə nî àbaa ya ghu aà. 24 Ajàŋə mə ñnòò bə wa i le wa'ǎ Yesu yə, kaa wa'ǎ ñgǎnyөгênnù ji jya ki nyə aa, bo le ntigə ñkuu ñkànu'u ma jya nyonə a Kapernaum a nlɔɔ yu.

Yesu, àbaa, yǐi a fa ntswèntǐ aà

25 Bi tòò mē ñghεε ñghèè ñyø Yesu wa njii yī mò'ò aa, ñswonj ghu mbo mə, “Rabbi, ò tsyà aa mə akə ntigə bə faà aa ε?”

26 Yesu a kwi'i a mbo bo mə, “Mè swōj a mbo bù tsi'ī annù nñkəj mə ni lòò nàa laa nlonj aa abaa ya mə ni kī kūrə nywure aà, kaa ni si nàa lòò aa nlonj mə ni kī yē àlènsè ya mə mè kī ghìrə aà. 27 Nì tsuu kī fà' à nlonj aa bə mǐji mǐi mə mbə mǐ bi'i aa bē, nì ka mfa'a nlonj bə mǐji mǐi mə mǐ lwī'i nñkəj aà. Mamū a bə mǐji mǐi Mu Nù à ka fa a mbo bù aà, nlonj mə Nwĩngòj Tà à nñj mə awenè yi ghu nu, mbeentə yi.”

28 Bo tigè m̀betə yi mə, “Mbə bǐ'ī ghìrə aa mə akə tǎ kī fà'a afà' à Nwĩngòj aa ε?”

29 Yesu a kwi'i mə, “Afà' à Nwĩngòj à ni mə tá nì nñj ntìi ghuu a nu yu wa yīi mə yu too aà.”

30 Bo betə yi mə, “Alènsè yīi mə ò ka ghìrə aa, à ni yuu, mə mbə bǐ'ī yə mbii gho aa ε? Ò ka ghìrə aa àkə aa ε? 31 Bìtə bi bītaà bi'i bi lε nji mana a nta'a miwèè miwèè a ajàn mə àjwà'ànè Nwī a swonj ni mə, ‘A lε mfa abaa yīi mə a lε lò a aburə nsigə aa a mbo bo.’ ”

32 Yesu a kwi'i a mbo bo mə, “Mè swōj a mbo bù tsi'ī annù nñkəj mə kaa a si bə aa mə a lε mfa Moses mfa abaa ya mə a lε nlǒ aburə nsigə aà. A baɲnə mbə aa mə a abaa yīi mə à nī àbaa tsi'ī annù nñkəj, nìlo a aburə aa, a fa Taà gha a mbo bù. 33 Nlonj mə abaa yīi mə Nwī a fa aa, à ni yu wa yīi mə à lo a aburə nsigə mfa nī n̄tswèntìi a mbô m̀bi aà.”

34 Bo swon̄ ghu mbo mə, “Taà, tigə mfa nî àbaa mà ya a mbo bĩ’i a ngòṅ bìnòò bitsimè.”

35 Yesu a swon̄ a mbo bo mə, “Mè laa mbə abaa ntswêntì, nù yĩ mə à zi a mbo mè aa, kaa n̄jĩ ì ka yi wa’ à yi bû n̄yaṅə. Nù yĩ mə à n̄ṅ ntì yi a nu mè aa, kaa n̄jĩ n̄kĩ ì ka yĩ wa’ à yi bû n̄yaṅə.

36 Mè kì baa nswon̄ a mbo bũ mə, nì yè mē ghâ, la kaa n̄ki’i ghuu biĩ. 37 Nù n̄tsim̄ yĩ mə Taà a fa a mbo mè aa, à ka zĩ a mbo mè. Kaa mbə mè wa’ à n̄u tsu yĩ mə a zĩ a mbèè mè aa furè bē.

38 Nlon̄ mə kaa mè s̄ aburə lô n̄sigə aa a nḡhìrə à yaà ànnù yĩ mə mə lòò aà. Mè bàn̄nə nsigə aa a nḡhìrə ànnù yĩ mə yu wa yĩ mə à tòò gha aa a lòò aà. 39 Annù yĩ mə nù yĩ mə à tòò gha a lòò aa, à nì mə, tâ mè tsuu lô mmà’atə tâ nù wa yĩ tsu mə à fa a mbo mè aa tâ à bwε. Mè bàn̄nə ntswe nì n̄ywèensə waa nì niwo a njwĩ n̄lwĩ’i n̄jìmè. 40 Nlon̄ mə ànnù yĩ mə Taà ghà a lòò aa, a bə aa mə ngòṅ nù n̄tsim̄ yĩ mə à yə Mu yĩ n̄n̄ṅ ntì yi ghu nu aa, a ka tswe nî n̄tswêntì yĩ mə ì lwĩ’i n̄ṅkon̄ə aà, tâ mè yi nyweensə yi nì n̄wo a njwĩ n̄lwĩ’i n̄jìmè.”

41 Bè bya bī lε nlògìnè n̄tigə nnurəkə nlon̄ mə à lε nswon̄ mə, “Mè nì àbaa yĩ mə a lo a aburə nsigə aà.” 42 Bo logìnè n̄tigə mbetə nì mə, “Nù ghú à s̄i Yesu mu Joseph wa bə aa ε? Bĩ’inè zi a Taà yĩ n̄ki nzi ndè yĩ, a tigə n̄tsya aa mə akə nswon̄ mə yu lo aa a aburə nsigə aa ε?”

43 Yesu a swon̄ a mbo bo mə, “Kentə nì a annurəkə ya mə nì nurəkə a titì bù aà. 44 Wa mbə nù a wa’ à a mbo mè zĩ ti ghě mə Tà yĩ mə à too gha aa à swun̄tə yi, tâ mè yi n̄tigə nyweensə

yi ni nìwo a njwí òlwi'ìnjìmè. ⁴⁵ Ngǎntoo Nwí i le ñwà'ànə mə, 'Nwìngòŋ à ka yi tigə ki d'ì waa bitsimè.' Nù ntsim yìi mə à yù'u annu yìi mə Taà a swon, ñyəgə aa, à ni yu yìi mə à ka zì a mbo mə aà. ⁴⁶ Kaa a sè bə aa mə ñu tsu à lèè ñyə Ta bə. Yu wa yìi mə à lo a mbo Nwí aa, a ki mbə tsi'ì yù yìi mə à lèè ñyə Ta. ⁴⁷ Mə swon a mbo bù tsi'ì annu nìkon mə ñu yìi mə à bii aa, à ka yi tswe nì ntswèntì yìi mə ì lwí'ì nìkonè. ⁴⁸ Mè nì àbaa ntswèntì. ⁴⁹ Bità bi bítaa buu bi le nji mana wa a nta'a miwèè miwèè, lá ñki ñkwokə. ⁵⁰ Abaa ya mə a lõ a aburə nsigə aa, à ni mbuu yì m'ɔ yìi mə ñu à bə kurə bon kaa à ka yì wa'à kwô. ⁵¹ Mè nì àbaa ntswèntì ya yìi mə a lo a aburə nsigə aà. Nù yìi mə à kùrə abaa mà yù aa, a ka tigə tswe ntì i lwí'ì nì ñkonè. Abaa yìi mə mə ka fa aa, à ni ñjyänú yà yìi mə mə ka fa mə tâ mbi tswe ntì."

⁵² Ma yù a ghìrè mə tâ àswùñnə òlwìntòn tâ à ləginə a titì bo. "Mbə ñu ghù a nañsè mfa njiä nú yì mə tâ b'ì'nè kurə aa mə akə aa ε?"

⁵³ Yesu a swon a mbo bo mə, "Mè swon a mbo bù tsi'ì annu nìkon mə, mbə nì tsuu njiyänú Mu Nù i kurə i kii nno a aləè yi, bon kaa mbə nì wa'à nì ntswèntì a mùm nu bù tswé. ⁵⁴ Nù ntsim yìi mə à kurə njiyänú yà, ñki nno aləè nú ya aa, à tswe nì ntswèntì yìi mə ì tswe nìkonè aà; mè ka yì kii yweensə yi a njwí òlwi'ìnjìmè. ⁵⁵ Nlon mə njiyänú yà ì laa mbə ñgòtə mijì, àləè nú ya a kî mbə ñgòtə ayoò yì nò. ⁵⁶ Nù yìi mə à ji njiyänú yà ñki nno àləè ya aa, à lwi'ì a mùm nu mə, mè

kî ñlwi'i ghu mûm nú. ⁵⁷ Tà yïi mæ à tswe ntîi aa, à tòo ghá, mæ kî ñtswentîi ñlonḡ ḡḡaa yï. A ki mbæ ḡḡiḡ ḡḡiḡ mæ ḡù yïi mæ à kùræ gha aa, à ki ntswe ntswëntîi mbi'i ḡḡaa yà. ⁵⁸ Abaa ya yïi mæ a lo a aburæ nsigæ aa kaa a si bæ aa tsi'ï tsó àbaa ya yïi mæ bìtà bì bìtaà buu bi le ḡkure ḡki mbu ḡkwo aà. ḡù yïi mæ à kùræ abaa mà yû aa, a ka tswe ntîi i lwï'ï ñḡḡkonḡ.

⁵⁹ Yesu à le nswonḡ ma yû aa a noò yïi à le si ði'i annù a ndāḡḡhòtæ a Kapernaum aà.

Ñìghàà ñi ntswëntîi yïi mæ i lwï'ï ñḡḡkonḡ aà

⁶⁰ ḡḡāḡyḡḡānnù ji jï ghà'àtè jïi mæ i le nyu'u ma yû ànnù aa, bi le ñlòḡiḡè ḡka nswonḡ ñi mæ, “Ajāḡ annù yulà mæ a ði'i aa, a tii si'i; mibæ wò tse yu'utæ aa ε?”

⁶¹ Yesu à zi mæ bo le si nurækæ ñlonḡ annù ma yû. Mbetæ waa mæ, “Má yû a ka ghìræ mæ tâ ñi lwisæ ntḡ ḡḡa'atæ gha aa ε? ⁶² Mbæ ñi ghìræ ntigæ nyæ Mu ḡù a bu ḡk'ò ḡḡḡε fu a adigæ yïi mæ à le nte'ε ntswe ghu a mbii aa, ñi bu mæ akæ aa ε? ⁶³ Ayoo yïi mæ a fa ntswëntîi aa, à ñi Azwï Nwï. Kaa mîdà'à mi ḡyānu kaa mi si annù tsu buræ ḡkwetæ ñi kwètè. Mìghàà mú mæ mæ ghàa a mbo bù aa, mi ñi Azwï ḡki mbæ ntswëntîi. ⁶⁴ Lâ kaa bù bì m'ò, ñi wa'à bìi.” Yesu le nswonḡ ma laa ñlonḡ mæ, ñlòḡiḡè a ñlòḡiḡè, à le nzi bê bìi mæ kaa bi ka yi wa'à yï bìi aà, ḡki nzi ḡù yïi mæ à le ntswe ñi mfee yi aà. ⁶⁵ A ku'ùsè ñswonḡ mæ, “A ñi ḡji'ï ànnù yïi mæ mæ ghìræ nswonḡ a mbo bù mæ kaa mbæ ḡù a wa'ă a mbo mæ zï ti ghě mæ Tà à fa àbwaræ ghu mbô aà.”

66 Nlon ma yû ànnù, ñgǎnyөгênnù Yesu jî ghà'atè i le mbhì waa, kaa ñki'ì bo bo bú ñkarə. 67 Yesu a bú ñkarəkə yi mbetə ñgǎnyөгênnù ji jya ñìghùm ñtsò baa mə, “Ñgàà yùù ì bə la aa ε? Nì ka kii mmà'atè gha aa ε?”

68 Simon Peta a kwi'i ghu mbo mə, “Mmà'àmbi, bî'î ka tigə mmà'atə gho, ì ghèè a mbo wò aa ε? O tswe nì ñìghàà nya mə nì fa ntwèntì yîi mə ì lwî'î nîkəon aà. 69 Tsîtsòñ bî'î bîi mē, ñki nzi mə, ò laa mbə Yu wa yîi mə à Laa mànşə, ñlo a mbo Nwî aà.”

70 Yesu a kwi'i a mbo bo mə, “A le ñki'ì mē tso'ò ntso'ò ghuu ñìghùm ñtsò baa aa ε? Lâ nù yî mfuùrè a titii bù à nî Devil.” 71 A le si ghàa annù ma yû ñlonə aa Judas mu Simon Iscariot, ñlon mə, ka mə Judas à le mbə nù yî mò'ò a titii ñgǎnyөгênnù ji jya ñìghùm ñtsò baa, à le ntswe nî mfeê yi.

7

Yesu bo bɔɔ bi maà bi

1 Ma yû a kà mē aa ntsya, Yesu a lô, ñghèè a Galilea ntigə ñkarə ghu. Kaa wa'à kònè ki karə a Yudea, ñlon mə bità bi ala'a bi baYuda bi le si lòo nzwitè yi aà. 2 Ma mùu noò Njwî ñjì ìkòò mîntàn baYuda ì le ntigə a abo, 3 bɔɔ bi ma bi Yesu bi swon ghu mbo mə, “Lò faà, ñghèè a Yudea, tă tâ ñgǎnyөгênnù jo ì ka nyə innù jû mə o ghìrè aà. 4 Nlon mə nù yîi mə a lòò mə tâ bì zi yi aa, kaa à si aa a adigə yî lèèntè fa'a. Tsò mə o ghìrè innù jû aa, ghìrè tâ mbi yə ghô.” 5 Bo le nswon laa nlon mə tsi'î bo bɔɔ bi maà bi bya kaa bo le

ηwa' à n̄t̄t̄i waa ghu nu n̄iηè. ⁶ Yesu a swon̄ a mbo bo m̄, “Kaa ghàà n̄òò à bur̄è t̄i kù'ù, lâ n̄òò ts̄im à kù'ùn̄è a mbo bù a mf̄à'a annù. ⁷ Kaa m̄b̄è m̄bi wa' à ghuu ka mbaa, lâ i b̄àà n̄àâ, n̄lon̄ m̄è m̄è swon̄ n̄i m̄è bi gh̄ir̄è n̄i ìnnù j̄i b̄i aà. ⁸ N̄i k̄o'ò ngh̄eē wa adiḡè dinà; Kaa m̄è ka wa' à ghu gh̄eē n̄lon̄ m̄è ghàà n̄òò à bur̄è t̄i kù'ù.” ⁹ A sw̄on̄ m̄è laa, ntiḡè n̄tswe yi t̄si'ĩ a Galilea.

Ajàη̄ Yesu à l̄e ngh̄èè a adiḡè Ik̄òò ngh̄ur̄è m̄it̄àη̄ aà

¹⁰ B̄oò bi maà bi b̄i k̄ò'ò m̄è ñgh̄eē wa adiḡè ìk̄òò aa, Yesu a t̄iḡè m̄bu η̄η̄'es̄è η̄ȳon̄, kaa wa' à gh̄ir̄è b̄è ȳè yi. ¹¹ B̄it̄à bi ala'a bi baYuda bi l̄e si lòò n̄i wa adiḡè ìk̄òò. Bo l̄e si bet̄è n̄i m̄è, “Yesu à f̄è aa ε?”

¹² N̄n̄òò b̄è wa i l̄e si ts̄ut̄è ñgh̄aa n̄lon̄ η̄ḡaà ȳi. B̄è b̄i m̄o'ò bi l̄e si swon̄è n̄i m̄è, “A n̄i η̄ù ȳi ñ̄s̄igin̄è.” B̄i m̄o'ò swon̄è n̄i m̄è, “Ñ̄ḡaη̄, a b̄we'es̄è aa b̄è.” ¹³ L̄â kaa η̄ù ts̄ù à l̄e η̄wa' à k̄à ñgh̄aa n̄i ñ̄si n̄i ñ̄s̄i, n̄lon̄ m̄è bo l̄e si b̄o'ò n̄i b̄it̄à bi ala'a bi baYuda bya aà.

¹⁴ N̄jw̄i ìk̄òò j̄ya i lòòn̄è m̄è a t̄it̄t̄i, Yesu a k̄o'ò ngh̄èè a nd̄âm̄à'anw̄i, n̄l̄ogin̄è η̄ka nd̄i'ĩ annù Nw̄i. ¹⁵ BaYuda bya bi l̄e yer̄è si'ĩ si'ĩ, ñ̄swon̄ m̄è, “N̄ù gh̄ù à ts̄yà aa la nan̄s̄è n̄zi aη̄w̄à'àn̄è laà, t̄i gh̄è m̄è à l̄e ngh̄eē a nd̄ân̄w̄à'àn̄è aa ε?”

¹⁶ Yesu a kw̄i'ĩ m̄è, “Annù ȳù m̄è m̄è d̄i'ĩ aa, a lo aa a mbo Nw̄i ȳi à tòò gha aa, kaa à s̄ĩ annù ya b̄è; ¹⁷ N̄ù ȳi m̄è a k̄on̄ a η̄ka ngh̄ir̄è ànnù ȳi m̄è Nw̄i a lòò aa, à ka zi m̄è ànnù ȳi m̄è m̄è d̄i'ĩ aa, a lo aa a mbo Nw̄i, kaa m̄è wa'ă aa n̄i àd̄à'â ya gh̄àà. ¹⁸ N̄ù ȳi m̄è a gh̄àà n̄i àd̄à'â yi aa, a lòò

aà ñkwerə nigha'a a mbo yu yumboŋ. Lâ ñù yïi mə a lòò bê ñghà'àsə yu wa yïi mə à tòò yi aa, a swon ʼannù nîŋkon, kaa wa'à ñgàŋàbǎŋnənnù bê. ¹⁹ Tigə Moses à ɛ mbaa, mfa nŋsə a mbo bù aa ɛ? Lâ kaa ñù nìbù yï tsù a wa'à nì nŋsə ma wa lèè. Lâ bù tigə ñlɔɔ nî ñzwitə mə aa a ya aa ɛ?"

²⁰ Bè bya kwi'i mə, "Azwï yï bi a tswe a ato'o wò! A lɔɔ wo a nzwitə wò aa ɛ?"

²¹ Yesu a kwi'i mə, "Mè kî ghîrə ʼannù yï fùurè bù bîtsim tigə ñyerə. ²² Moses à ɛ mfa nŋsə (ka mə à ɛ nlò aa a mbo bità bi bîtaà buu aa), nì ñètè nî bɔɔ a nŋwîŋgòŋ tâ lèè nŋsə ma ghû. ²³ Mbə bi ka ñetə nî bɔɔ a nŋwîŋgòŋ, tǎ wa'ǎ nŋsə Moses wa wò, nì tigə ñlwisə nî ñtòŋ a nu mə mə mè ghurə ñù nù yï ntsim i tswèntì a nŋwîŋgòŋ aa a ya aa ɛ? ²⁴ Nì kentə a ŋka ntsərə mîsa'a nyòŋè naa ìnnù jïi mə nì yə abεε abεε aà, nì ka ntsərə mîsa'a nyòŋè nî bə ʼannù nîŋkonè."

Yesu à laà mbə Ayo'ò Nwï wa aa ɛ?

²⁵ BaYerusalem bya bï mɔ'ɔ bi swon mə, "A sî ñù wa mə bità bi ala'a bi baYuda bi lòɔ a nzwitə aa à ghulà bə aa ɛ? ²⁶ Yê nì! A ghû mə a ghàà tsi'ï nî ñsì nì ñsî, kaa bi wa'à nì ʼannù tsù ghu atu bù ñswonə! A laà mbə aà mə bità bi ala'a bù bi zï mē mə àa tsi'ï Ayo'ò Nwï wa ɛ? ²⁷ Ayo'ò Nwï wa, à bə zï bon kaa ñù tsù à sǎ adigè yïi mə à lo ghu aa zï, lâ bï'inè bîtsim zï àdìgè yïi mə mbâ ghû à lo ghu aà."

²⁸ Yesu a tigə ñnanşə nswon wâ nòò mə à ɛ sî dî'i annù wa mûm ñdâmà'anwï aa mə, "Nì ñnanşə nzi gha, ŋki nzi adigə yïi mə mè lo ghu

aa ε? Kaa mē sî fàa atu nsye aa nî àtû ya zî, yu wa yîi mē à tòo gha aa, à nî ànnù nîηkonè. La kaa nî wa'à yi zî. ²⁹ Mē zi yi, nlon mē mē lò aa ghu mbô, a gha aa â kî ntoo yu aâ.”

³⁰ A swòη mē laa, bi tigè nloo mē bi banηe yi, lâ kaa ηù tsù à le wa'ă abô yi ghênsè ntswa yi ghu nlon mē kaa nòò yî kaa à le mburə ti kù'ù aâ.

³¹ La bè bî ghà'atè bi le mbànηè m̄bii yi; nswon mē, “Nòò yîi mē Ayò'ò Nwî wa à ka yi zî aa, a ka yi ghìrə ilensè tâ ì tsyàtə ηù ghú aa ε?”

Ajàη yîi mē bi le ntoo ηgăηbê ñdâmà'anwî mē tâ bî zi ntswa Yesu aâ

³² BaFarisai bi le nyu'u ajàη mē nnòò wa ì le sî tsùmnè nî ìnnù jya nlon ηgaa Yesu aa, bo a bò'ò nî bîlîi bi ηgămà'a Nwî tigè ntoo ηgăηmbê ñdâmà'a Nwî mē tâ bo ghεε ntswa Yesu. ³³ Yesu a tigè nswonə a mbo bo mē, “Wa mē ka tigè tswe bî'inè aa, tsi'î a atu mú àtîi noò, ì bõη lõ ghèε a mbèε yu wa yîi mē à le ntoo gha aâ. ³⁴ Nî ka yî tigè ki lòò gha kaa wa'à gha bù nyè; kaa mbə nî wa'ă wa adigə mē mē ka ghεε tswe ghu aa ki nyonə.” ³⁵ BaYuda bya bi tigè nswonə bo nî bo mē, “Mbâ ghú a lòò ηghèè aa fə mē mbə bî'inè wa'à yi bú nyè aa ε? A ka ghèè aà a nî ìla'a baGrikia jya mē bē bî'inè le njà'ànè ηghεε ghu aa, ì tigè dì'ì nî baGrikia bya ghu aa ε? ³⁶ A swonə nî mē bî'inè ka yi ki lòò nî yi kaa wa'à yi yê, ηkii nswonə nî mē kaa mbə bî'inè wa'ă wa adigə yîi mē yu ka yî ghèε tswe ghu aa ghèè. Ma yú ànnù a dì'ì aa mē akə aa ε?”

Annù naηəbirè yîi mē a fa ηkî ntswèntîi aâ.

³⁷ A bè mē nī ñjwī ñlwi'ñjìm, mē le ñki mbē ñjwi yī ñwè wa noò ìkòò Míntàñ aa, Yesu a biñnè ñtəə a ndəñ ntəñnə nswon mē, “Ñù yīi mē ñjī ñkī i yañə nī yi aa, tá à zi a mbo mē ñno ñkī. ³⁸ Nlon mē a ka bē ajañ mē àñwà'ànè Nwī a swon aa mē, ‘Ñù yīi mē à ññj ntìi yi a nu mē aa, mìnkī mī tswéntìi mī ghà'à ñgha'a, mī ka tigə fè'è ghu ntìi.’ ”

³⁹ Yesu à le nswonə ma yú ànnù aa nlon Azwī Nwī yīi mē bè bīi mē bi le ññj mîntìi myaa ghu nu aa, bi le ntswe nī ñkwèrə aà. A le ti bē maà noò aa, kaa Nwī a burè ti Azwī yi fâ, ñlon mē kaa Yesu à le mburə ti kə'ə ñkwèrə annù ñifò yi a mbo Nwī aà.

Ajàñə nòò bē bya i le ntigə nyatə waa aà

⁴⁰ Bè bī mə'ə wa atitìi ñnòò bē bya yù'ù mē laa, nswon mē, “Ñù ghùlà a ni tsi'ì ñgàñntoò Nwī wa!”

⁴¹ Bo bī mə'ə swon mē, “A ni tsi'ì Ayo'ò Nwī wâ.” La bī mə'ə bāñnè ñswon mē, “Kaa Ayo'ò Nwī wa kaa à ka yī wa'ă aa a Galilea lô! ⁴² A tswe a múm àñwà'ànə Nwī mē Ayo'ò Nwī à ka yī lò aa a ñgwè'è Mfò David, tá bì jwe yi aa a Bethlehem, wa ala'a David.” ⁴³ Maa ajàñ, ñnòò wa i le ntigə nyatə waa nlonə Yesu. ⁴⁴ Bo bī mə'ə bi le si lòə ntswâ yi, la kaa ñù tsù wa'à yi nī àbo mòntè.

Ajàñ mē bità bi ala'a bi baYuda bi le wa'ă Yesu bii aà

⁴⁵ Nòò yīi mē ñgāñmbê ñdāmà'anwī jya i le mbù m̀bii aa, bìlìi bi ñgāñmà'a Nwī bo bì

baFarisai bo betè mə, “Nì ghìrə wa'à yi tswa nzi ni ghu aa a ya aa ε?”

⁴⁶ Ngǎṅmbê ndâmà'anwĩ jya i kwi'i mə, “kaa bĩ'ĩ lɛɛ wa'à nù tsù yê mə ghàà tsi'ĩ tsǒ nù ma ghû!”

⁴⁷ BaFarisai bya swon a mbo bo mə, “A bə mə à kì mē mbwe'esə a ghuu aa ε? ⁴⁸ Kè nì yə mə nù tsù a titi bĩsyàsə kè baFarisai à nĩṅ nti yì ghu nu aa ε? ⁴⁹ Nnòò bē ghû mə kaa sì nōṅsə Moses zi aa bi tigè mē mbe'e ndòò Nwĩ!”

⁵⁰ Nù baFarisai wa yì mò'ɔ a titi bo à lɛ mbə Nicodemus, wa mə à lɛ nghèè nyə Yesu nĩtugə aà. A tigè nswonə a mbo bo bĩ mò'ɔ bya mə, ⁵¹ “Nōṅsə yĩ'inè à laa ndi'i mə mbə bi tsərə isa'a nũ ti yu'u ànnù yii mə à swon, kè nloɔ nyə ànnù yii mə à ghìrə aa ε?”

⁵² Bo kwi'i mə, “Fĩ! O ki nlò aa a ala'a Galilea aa ε? Nanse nyəgə nighàà ni Nwĩ bəə bon ɔ ka yə mə kaa ngànntoò Nwĩ kaa à lɛɛ wa'à a Galilea lô.” ⁵³ Bi mǎṅsə mē, bə bĩsĩm tigè nlo nghèèṅkə a ndugə bo.

8

¹ Yesu a bāṅnè nlo ṅkɔ'ɔ ṅghɛɛ a atu nta'a Olive.

Màngyè wa mə bi lɛ ntswa adigə mǎghàbè aà

² Abèè a fù'ù mē, a bə tsi'ĩ a tĩtugə, Yesu a bũ ṅghɛɛ fu a ndâmà'anwĩ. Bə bĩsĩm zĩ nĩtswe ṅkarisə yi, a tswé a nsyɛ nlòṅinè ṅka ndi'i waa. ³ Ngǎṅdi'i nōṅsə bo bi baFarisai zĩ ni mǎṅyè yì mò'ɔ yii mə bi lɛ ntswa a adigə mǎghàbè, nzi nte'ɛ a nsi Yesu. ⁴ Nswon ghu mbo mə, “Ndi'innù,

bǐ'í ghirə ntswa mǎngyè ghuà a ghirè nì ànnǔ mǎghàbè. ⁵ Nònsè Moses à le nswon mə tâ bì tumtə ajàn mǎngyè ma yú nzwitə. O swǒŋ ɲɡaa yò mə bì ghirə ghu mə akə aa ε?" ⁶ Bo le nswon laà aa a ɲkwà'ànə Yesu tǎ tswe nî ànnù yǐ mə mbə bi tsyâ ghu mfa afîrê yi. Bì swòŋ mē laà aa, Yesu a bǎŋnè ntuŋnə ɲka ɲwa'anə nì muswêbô yǐ a nsyê. ⁷ Bì ghèè mē nî mǐbǐ ɲka betə nǐ nî ɪbetə aa, a bǐnè n̄təə nswon a mbo bo mə, "Nù nǐbù yǐ mə à lèè ɲwa'ǎ annǔ tsu fǎnsè aa, tâ foo ntumə yi nî ɲgɔ'ò." ⁸ A swòŋ mē laa, mbu ntuŋnə mbu ɲka ɲwa'anə nì muswêbô yǐ fu. ⁹ Bo yù'ù mə annù ya mə à ghirə nswonə aa, n̄tigə mfe'ekə yǐ mò'ɔ yǐ mò'ô, n̄loginə nì bǐlǐ bǐ mə bi le ntswe a titǐ bo aà. N̄tigə mma'atə Yesu tsi'í yùyu, mǎngyè wa a burè n̄təə ghu nsí. ¹⁰ Yesu a ɲɛntè àtú yi n̄swon ghu mbo mə, "Mǎngyè, bè by bì fè aa ε? Nù tsù à sǐ ghu bú n̄tswe a n̄n̄ ɪsa'a anu wò aa ε?"

¹¹ Mǎngyè wa a kwi'i mə, "Kaa ɲù tsù à sǐ ghu tswé, Mmà'àmbí."

Yesu a tigè n̄swon mə, "Kaa mē ka wa'ǎ isa'a a nu wò ki n̄n̄. Lâ, ghèè ghô, n̄tsuu innù jǐ bì bú ki ghirè."

Yesu à laa mbə ɲkà'a mbí

¹² Yesu a bú n̄swon a mbo bè ma bya mə, "Mè laa mbə ɲkà'a fàa mǐbǐ. Nù n̄tsim yǐ mə a yònè n̄ ɲgha aa, kaa à ka wa'ǎ a m̄m m̄fii idìgè ka n̄təə, à ka bǎŋnə i tswe nî ɲkà'a n̄swêntì."

13 BaFarisai swon ghu mbo mə, “O bə ki swonə annù ñlonŋ ngaà yò wò m̀bɔŋ boŋ ànnù ỳi mə o swonŋ aa, kaa a sɨ annù nɨŋkoŋ bə.”

14 Yesu a kwi'i mə, “Ka mə mə swonŋ annù ñlonŋ ngaà yà aa, ànnù ỳi mə mə swonə aa, à nı̀ ànnù nɨŋkoŋə, ñlonŋ mə mə zı̀ àdìgè ỳi mə mə lo ghu aa, ɲki nzi adìgə ỳi mə mə ghèè ghu aà. Lâ kaa bù sɨ adìgə ỳi mə mə lo ghu aa, kə adìgə ỳi mə mə ghèè ghu aa zı̀.

15 “Ni tsèrè misa'a aa tsɔ̀ bə; lâ, kaa mə si isa'a ɲu tsərə. 16 Lâ mə bə tɛ'ɛ ki tsərə isa'a tsərə boŋ mə ka tsərə aa tsi'ı̀ annù nɨŋkoŋə, ñlonŋ mə kaa mə sɨ aa tsi'ı̀ mə mə tsərə, mə tsərə aa bı'ı̀ yu wa ỳi mə à le ntoo gha aà. 17 Bi ɲwa'anə a mum nɔ̀ŋsə bù mə, ànnù ỳi mə bɨyɔfə bi baa bi bii aa, à nı̀ ànnù nɨŋkoŋə. 18 Mə swonə nı̀ ànnù ñlonŋ ngaà yà aa, Taà ghà ỳi mə à le ntoo gha aa, a ki ɲswonə nı̀ ànnù ñlonŋ ngaà yà.”

19 Bi betə yi mə, “Taà ghò à tswə aa fə aa ɛ?” Yesu a kwi'i mə, “Kaa nı̀ sı̀ gha zı̀, kaa nı̀ sı̀ Taà ghà ki nzi; nı̀ laa bə zi gha boŋ nı̀ ki nzi Taà.”

20 Yesu à le nswonŋ ma jı̀ ìnnù aa wa noò mə à le si dı̀'ı̀ annù Nwı̀ a mùm ɲdâmə'a Nwı̀, ntswe aa a mbèè ɲja'a ɲda ỳi mə ɲkòm ɲkabə m̀mə'anwı̀ ì le ntswe ghu aà.

Kaa mbə bu bii ni si minti muu a nu mə niŋə aa wa'ă wa adìgə mə mə ghèè ghu aa ghèè

21 Yesu a bú ɲswonŋ a mbo bə bya mə, “Mə ka lɔ̀ ghèè ghà, tâ nı̀ tìgə nɔ̀ɔ nı̀ gha kikanŋ, i yi kwo a mùm ìbi bù; àdìgè ỳi mə mə ghèè ghu aa, kaa mbə nı̀ wa'à ghu ghèè.”

22 Bità bi ala'a bi baYuda bya swonj mə, “A ka baa zwitə aà ìbìi nú yǐ, òlɔŋ mə a swonjə nì mə àdigè yǐ mə yu ka ghèè ghu aa, kaa m̀bə bǐ'inè wa'à ghu ghèè aa ɛ?”

23 A swonj a mbo bo mə, “Nì lò aa fàa atu nsyê, lâ mè bânɲè òlɔ aa a aburə, nì lò aa fàa mbǐ, kaa mè wa'ǎ aa fàa mbi lò. 24 Mè swǒŋ mə, nì ka kwo a múm ìbi bù aa nlonj mə nì bə tsuu bii mə ‘mè nì ghu wa mə mè nì ghu aa,’ bəə boŋ nì ka kwo a múm ìbi bù.”

25 Bo betə Yesu mə, “O bə aa wò aa ɛ?”

A kwi'i mə, “Yu wa mə, mè t'è mē òswonj òlɔginə a mbǐi aà. 26 Mè tswe nì ònnù jǐ ghà'àtə a nswonjə nlonjə ghuu, ònnù jǐ ghà'àtə òlɔŋə annù nnɲ isa'a a nu bù. La, yu wa yǐi mə à lɛ ntoo gha aa, a swonj aa tsi'i ànnù nɲkɔŋə, mè kii òswonj aa ànnù yǐi mə mè yù'u ghu mbo aa, a mbô mbǐ.”

27 Yesu à lɛ nswonj ma laa kaa bo wa'à zi mə à lɛ sǐ ghàà a mbo bo nlonj aa ŋgaa Nwǐŋgòŋ Tà.

28 A tigè òswonj a mbo bo mə, “Nòò yǐi mə nì ka yi ŋɛɛ Mu Nù a ndəŋ aa, nì ka yǐ zi mə ‘mè nì ghu wa mə mè nì ghu aà.’ Nì ka yǐ zi mə kaa mè sǐ annù tsu nì àdà'á ya ghìrè, i kii zi mə mə swonj aa tsi'i ànnù yǐi mə Taà ghà à dǐ'i mə tâ mè swonj aà. 29 Nù wa yǐi mə à lɛ ntoo gha aa, à tswe bǐ'i yu, kaa à sǐ gha mà'àtə mə tâ mè tswe tsi'i mè mè, òlɔŋ mə mə ghìrə aa, tsi'i ànnù yǐi mə a bònè nǐ yi aà.”

30 Bè bǐ ghà'àtə bii mə bi lɛ nyu'u ònnù jya jǐi mə Yesu à lɛ nswonj aa, bo lɛ nnɲ mǐntǐi myaa ghu nú.

Bè bii mæ kaa bi sǎ ibù'ù bə aa bo bi ibù'ù

³¹ Yesu a tigè òswon a mbo baYuda bya bii mæ bi le nniḡ mîntî mya ghu nu aa mæ, “Nî bə ki yu'u niḡhââ na i lwî'î ghu mum, bəə bon nî ka tigə bə ḡḡḡyḡḡḡnù jya tsi'î ànnù nîḡkonḡ; ³² i naḡsə zi ànnù nîḡkonḡ, tâ ànnù nîkonḡ ya à ḡhirə tâ nî tsuu ibù'ù bú bə.” ³³ Bo kwi'i mæ, “Bî'î lo aa a ḡḡwè'è Abraham, kaa bî'î leè ḡwa'ă ibù'ù ḡtù tsù ki mbə. O tsya aa la ntigə nswon mæ, ‘Kaa nî ka wa'ă ibù'ù bú mbə aa ε?’ ”

³⁴ Yesu a swon a mbo bo mæ, “Mè swōḡ tsi'î ànnù nîkonḡ a mbo bù mæ, ‘Nù yî a ḡhirə innù jî bi aa, à nî àbù'ù a mbô innù jî bî. ³⁵ Kaa àbù'ù a sǎ a múm ḡḡwè'è nîkonḡ tswe, a ḡḡwè'è aa a lwî'î jwe jwe ḡḡwè'è wâ. ³⁶ Ma mùu ajàḡ wa Mu à laa bə fi'i ḡho a ndâ àbù'ù bəə bon kaa ò ka wa'ă abù'ù bú mbə bə. ³⁷ Mè zi mæ nî fè'è aa a ḡḡwè'è Abraham. Lâ nî lòo nzwitə mæ aa lonḡ mæ kaa nî si ànnù yîi mæ mæ ði'î aa kwèrə aà. ³⁸ Mə swon aa ànnù yîi mæ mə yə a mbo Taà aà. La nî bāḡḡḡḡ ḡḡhirə aa ànnù yîi mæ taà ḡhùù a swonḡ nî a mbo bù aà.’ ”

³⁹ Bo kwi'i ghu mbo mæ, “Taà yî'î à nî aa, Abraham.”

Yesu a kwi'i mæ, “A laa mbə mæ nî bə aa bəo bi Abraham, bon nî ḡhirə mbuu innù jîi mæ à le si ḡhirə aà. ⁴⁰ Lâ nî bāḡḡḡḡ nìoo nî nzwitə mə, ḡtù yîi mæ mə nî ḡhu wa yîi mæ mə swōḡ ànnù nîḡkonḡ ya mə mə le nyu'u a mbo Nwî a mbo bù aà! Ma yú kaa à sǎ ànnù mæ Abraham à le ḡḡhirə bə! ⁴¹ Nî ḡhirə aa ànnù yîi mæ taà ḡhùù à le ḡki ḡḡhirə aà.”

Bo kwi'i mē, “Kaa bi'i sǎ bɔɔ bi àkwàrè bē, bi'i tswē aa tsǎ'i nì Tà yī mò'otê, a bē Nwĩ.”

⁴² Yesu a swonj mē, “A laa bē mē Nwĩ à nǎnsə mbə aa tsi'i Taà ghùù, bəə bonj ni kòŋə nī ghâ, ñlonj mē mè lò aa a mbèε Nwĩ ñzi ntswe faà tsǎtsòŋə. Kaa mè le ŋwa'ǎ aa nì àtú ya zǎ, a gha aa a le ntoo Nwĩ. ⁴³ Nì sǎ annù yǎi mē mē swonjə zi aa a ya aa ε? Tǐgə a ghìrə aa mē kaa nì si lòò a nyu'u nìghàà na aa ε? ⁴⁴ Nì bē aa bɔɔ bi taà ghùù, Satan, ni kii nɔɔ ŋghìrə aa annù yǎi mē taà ghùù a ghìrè aà. Nlɔginə tsi'i a mbii mbii, taà ghùù à le mbə aa ñgàŋzwitə bē. Kaa bo ànnù nīŋkonj sǎ nī ànnù tsu tswé, ñlonj mē kaa annù nīŋkonj kaa a sǎ ghu nu tswé. A yi ti swonjə abǎŋnənnù aa, a ghìrə aa tsi'i annù yǎi mē a tswē ghu nú aa, ñlonj mē à bē aa ñgàŋabǎŋnənnù, ñki mbə aa tá bi ìbǎŋnənnù. ⁴⁵ La tsǎ mē mē swonj aa annù nīŋkonj aa, kaa nì wa'à bii. ⁴⁶ Nù nìbù yǎi mē à tse swonj mē mè ghìrə annù yǎi bi aa, à ni wò aa ε? Mbə mē ka nswonjə aa ànnù nīŋkonj nì tǐgè wa'à bii aa a ya aa ε? ⁴⁷ Nù yǎi mē à tswē bo Nwĩ aa, a yu'u nìghàà ni Nwĩ, lá, kaa nì sǎ aa bú bi Nwĩ tswé, à ni annù yǎi a ghìrə kaa nì wa'à nì Nìghàà ni Nwĩ yu'ù aà.”

Yesu bo Abraham

⁴⁸ BaYuda betə Yesu mē, “Bi'i ghìrè nte'ε mbaa wa'à swonj mē, ò ni ñù Samaria, àzwǎ yǎi bi a kǐ ntswe a ato'o wò aa ε?”

⁴⁹ Yesu a kwi'i mē, “Kaa àzwǎ yǎi bi kaa a sǎ a ato'o mè tswé. Mə gha'asə aa bē Taà, lá nì bǎŋnə ntsa'a nī ghâ. ⁵⁰ Kaa mè si aa nìgha'à na lòò. La ñù yǎi mò'ò à tswē ghu mē a lòò nìgha'à na ñkii

nsa'a nî isa'â ghâ. ⁵¹ Mè swon tsi'î ànnù nîhkon a mbo bù mə, nù yîi mə a lèè nighàâ na aa, kaa à ka yî wa'à nîwo burə nyə yə.”

⁵² BaYuda bya bi swon ghu mbo mə, “Bî'î nàñsè mē nzi tsîtsòñ mə demon à tswe a to'o wò. Abraham à le ñkwo, ñgǎñntoo Nwî i ki ñkwokə, lá ò bāñnè ñswonə ni mə, nù yîi mə a lèè nighàâ no aa, kaa à ka yî wa'ǎ nîwo ywe'etè! ⁵³ Taà yî'î Abraham à lèè ñkwo, o lòò aà ñswon mə ò tsyàtə Abraham aa ε? Ñgǎñntoo Nwî tsim i lèè ñki ñkwokə. O mòòntə mə ò bə aa wò aa ε?”

⁵⁴ Yesu a kwi'i mə, “Mè laa ki lòò aà nigha'à na mèmboñ boñ nigha'à na nya ni ka tsyà tsi'î àdàñè àdàñè. Nù yîi mə a gha'asə nî gha aa, à laa mbə aa Taà, wa yîi mə ni twonə ni Nwĩngòñ ghùù aà. ⁵⁵ Kaa nì tɛ'ɛ wa'à yi zî, la mè zi yi. Mbə mè swon mə, mè sî yi zi, boñ mè bə aa ñgàñàbǎñnənnù tsǒ bù. Lá mè zi yi, ñkii nləə ni nighàâ ni. ⁵⁶ Taà ghùù Abraham à le ndoritə a nyə nòò yîi mə mè le ntswe nî zi ghu aà; à le ñki nyə, ñki ndoritə.” ⁵⁷ Bo swon ghu mbo mə, “Kaa ò burə ti ilòò mighum mi ntaà bə, mbañnə nswon mə, ò lèè nyə Abraham aa ε?”

⁵⁸ Yesu a kwi'i mə, “Mè swon tsi'î annù nîhkon a mbo bù mə, ‘mboñ tâ bì jwe Abraham boñ mè ni yu wa mə ni ghu aà.’ ”

⁵⁹ A swon mē laà, bi bweè ñgò'ò ñlɔɔ mə bi tumtə yi ghu, a bèèrè mbwe yi, ñtigə mfe'ε yi wa múm ndâmà'anwî.

9

Yesu à ghurə ñú yîi mə bi le njwe a fə'è aà

1 Yesu à kà mē aa ntsya, nyē nū yīi mē bi lē njwe a fə'è aà. 2 Ngǎnyəgənnū ji i betè yi mē, “Rabbi, àa ìbi wo mē i lē nghìrè bi jwé nū ghú a fə'è aa ε? Ìbi i lē mbaa aà mbə aà ì yi kè yī taà yī bō ndè yī aa ε?” 3 Yesu a kwi'i a mbo bo mē, “Kaa àfə'è yi a sī nī ànnū tsu tswé nlon ibi yi kè yī taà yī bō ndè yī bē. A fə'è aa mē tâ bi tsya a njīm àfə'è yi, nyē mida'a mi Nwī. 4 Tsó mē nòò à burə a si'inə aa, a ku'unə mē tâ bi'inè ka mfa'a ifà'à yu wa yīi mē à too gha aà; ìtugə i fii nzi ajàn yīi mē kaa nū à kaa wa'ǎ ifà'à bú nka mfa'a. 5 Mbə yīi mē tswe fāa mūm mbi aa, mē nī nka'a mbi.” 6 Yesu à swòŋ mē ma mùu ajàn aa, ntwu mitwye a nsye, nta'anə atsitsa'a ghu; nlogə atsitsa'a ya, nyɔ'ɔ mi'i mi nū wa ghu, 7 nswon ghu mbo mē, “Ghɛ nsi'i nsi gho a mūm àtsòòlə Siloam.” (Nji'i ìkùm ma ghú ì bə aa mē “ntoò.”) Maa ajàn, nū wa a ghèè, nsi'i nsi yi, mbu nka mbii ntigə nyē nī ìdìgè.

8 Bǎmbèè ndùgə bi bo bi bē bii mē bi lē si yə nūi, a lɔ̀ò nī njoo a mbii aa, bi betè mē, “A sī nū wa mē à kī si tswe nī a mbèè mánjī nloɔ̀ nī njoo aa à ghuà bə aa ε?” 9 Bǐ mɔ'ɔ bi kwi'i mē, “A nī ghu,” la bǐ mɔ'ɔ bi swon mē, “Ngan kaa à sī ghu bē; à bə aa bə finə.” La nū wa yumbon a bājnè nswon mē, “Mè bə aa nū ma wá.” 10 Bo betè yi mē, “O tsya aa mē akə mbon mi'i mo nta'anə tsìtsòŋə aa ε?” 11 A kwi'i a mbo bo mē, “Nū wa mē bi twonə nī Yesu aa, à ghìrə nghìrə atsitsa'a, nyɔ'ɔ mi'i ma ghu, nswon mē tâ mē ghɛ nsi'i nsi gha a àtsòòlə Siloam. Mè ghèè mē, nghesə nsi'i nsi gha aa, nlogìnè ntigə nyē idigə.” 12 Bi betè yi

mə, “Yesu ghuu, à fè aa ε?” A kwi'i mə, “Kaa mə sà zî.”

*A ajàŋə BaFarisai le ntigə nɔɔ annù nlonj ànnũ
ŋghurə mfə'ənə wa aa*

¹³ Bi logè ŋû wa mə à le mfə'è nloginə a mbərə aa, ŋghèè ni ghu a mbo baFarisai. ¹⁴ Njwi ya mə Yesu à le nta'anə atsitsa'a ŋghurə mfə'ənə wa ghu, a loginè ntigə nyə idigə aa, ì le mbə aa ñjwĩŋgòŋə. ¹⁵ BaFarisai, yaa ŋгаа, bi gheè nî m̀bĩĩ ŋki mbetə ŋû wa mə à tsyà aa mə akə mboŋ ki yə idigə le. A kwi'i a mbo bo mə, “A ghìrə nyo'otə mi'ĩ ma nì àtsitsa'a; à yò'òtə mə aa, mə si'ĩ n̄s̄i gha, ntigə nyə n̄i ìdìgə ts̄itsòŋə.”

¹⁶ BaFarisai b̄i m̀o'ɔ bi swonj mə, “Kaa ñù ȳi mə à ghìrə annù ma ȳu aa kaa mbə wa'à aa mbo Nwĩ lô, nlonj mə kaa à si n̄oŋsè ñjwĩŋgòŋ ləə aà.” La bo b̄i m̀o'ɔ bi betə mə, “Mbə ñù ȳi mə à ni ŋgàŋghìrə ìnnù j̄i bi a k̄a ñghìrə ìlènsè tsi'ĩ ts̄o juà aa mə akə aa ε?” Ma mùu ajàŋ, àyàtə a le ntigə mfè'è a tit̄i bo.

¹⁷ BaFarisai b̄u ñghɛɛ n̄i m̀bĩĩ mbetə ŋû wa mə, “Ts̄o mə à ghìrə ŋŋa'a mi'ĩ mo aa, ò swõŋ mə akə nlonj ŋgaa ȳi aa ε?” Nù wa a kwi'i a mbo bo mə, “A ni ñgàŋntoò Nwĩ.”

¹⁸ Kaa B̄isa'a bi ala'a bi baYuda bi le wa'à kòŋ mə mbə bi bii mə ñù wa à le mfòò mfə'ə mbõŋ b̄ũ ki yə idigə i ywe'e a noò ȳi mə bi le ntwonə taà ȳi bó ñdè ȳi, ¹⁹ mbetə waa mə, “Nù ghù àa tsi'ĩ mù ghùu aa ε? N̄i swõŋ mə bi le njwe yi aa a fə'è, à tigè n̄tsya aa la ts̄itsòŋ m̀boŋ ki yə idigə aa ε?”

20 Taà yĩ bô ndè yĩ kwi'i mē, “Bĩ'i zi mē à ni mû yĩ'i, ñki nzi mē bĩ'i lē njwe yi aa a fə'è, 21 lâ kaa bĩ'i sɪ ajàn yĩ mē à tsya mboŋ ki yə idigə tsitsòŋ aa zĩ. Kaa wa'ă ñû yĩ mē à ñà'a mi'i mi aa ki nzi. Nì betə yi; à tìgê ñdî, m̀bə à tse kwi'i yumbòŋè!” 22 Taà yĩ bô ndè yĩ lē nswon ma mùu ajàn aa nlon mē bi lē si bɔ'ɔ bisa'a bi ala'a bi baYuda, ñlon mē à lē ti bə aa, boŋ bô tantè mē mē, ñu tsù yĩ mē à bii, nswon mē Yesu à nî Ayo'ò Nwĩ wa aa, boŋ bi ka fi'i yi a mûm ndânghòtə bo. 23 A bē ñji'i ànnù yĩ mē taà yĩ bô ndè yĩ lē nswon mē, “A tìgê ñdî; nì betə yi aà.”

24 Bo bú ñkwatə ntwonə ñû wa mē bi lē njwe a fə'è aa ngaa yĩ mē ì ywe'e ji baa aa, nswon ghu mbo mē, “Gha'asə Nwĩ, ñswonə ànnù ññkonjè yô! Bĩ'i zi mē ñu ghû mē à ghìrə ñghùrè gho aa, à nî ñgànghìrə ñnnù jĩ bĩ.”

25 Ñû wa a kwi'i mē “Kaa mē sɪ gha zi mē ñu ghû à ni ñgànghìrə ñnnù jĩ bi kè à sɪ ghu bē. Ànnù yĩ fùùrè yĩ mē mē zi aa a ni mē; mē lē mfə'è, lâ, tsitsòŋ, mē yə idigə.”

26 Bo betə mē, “A ghìrə ñghìrə aa mē akə a nu wò aa ε? A ghìrə ñña'a mi'i mo aa mē akə aa ε?”

27 A kwi'i a mbo bo mē, “Tìgə mē bà mē aa nswon a mbo bù, kaa nì wa'à nì ghuu kɔŋè ni a nyu'utè! Nji'i ànnù yĩ mē ni bù ñlɔɔ mē mē kwatə aa, à nî àkè aa ε? A bə tsò ni kii nɔɔ nî m̀bē ñgǎnyəgənnù ji aa ε?”

28 A kwĩ'i mē laà aa, bi bəgìtə yi, ñswon mē, “O ni ñgǎnyəgənnù m̀bā ma wa yĩ mò'ò; la a mbo bĩ'i, bĩ'i bə aa ñgǎnyəgənnù Moses. 29 Bĩ'i zi mē Nwĩ à lē ñghàà a mbo Moses; lâ ñghɛɛ nî m̀bā

ghû, kaa bî'î tɛ'ɛ wa'ă adigə yï mə à lo ghu aa zî.”

³⁰ Nù wa a kwi'i a mbo bo mə, “Annù muù à nî ànnu mə a tsya ghâ. Kaa nî si adigə yï mə à lo ghu aa zi, la a bâɲnè ɲghurə gha nî àfè'ê ya!

³¹ “La bî'inè zi tsi'î sigìnè mə kaa Nwĩ à si annù a mbo ɲgǎɲghirə innù jî bi yu'utə; La ɲu yï mə a bɔ'ɔ nîi ɲkii ɲghirə nî innù jii mə a lòò aà, Nwi a yu'utə annu ghu mbô.

³² “Nloginə a mbè'ènə mbi, kaa ɲù tsù à lɛè ɲwa'à yu'u mə ɲù tsù à lɛè ɲɲa'a mi'i mi ɲù yï mə bi lɛ njwe a fə'ə aa a kâ ɲyè idigə! ³³ Mbə ɲù ghû a tsuu aa a mbo Nwĩ lõ, boɲ kaa mbə a wa'à zî àjàɲ yï mə mbə yu ghirə ànnù tsi'î tsǒ yuà.”

³⁴ Bo kwi'i ghu mbo mə, “Bi lɛ njwe gho aa a mûm ìbi yï i swerə, ò tigè ɲlɔɔ aà ɲka ndî'î yi'i aa ɛ?” Bi swòɲ mē laa aa, mfurə yi a mûm ɲdâɲghòtə bo.

Afè'ê Azwĩ

³⁵ Yesu à yù'ù mə annù yï mə a lɛ mfè'è aa, ɲlɔɔ ɲù wa, m̀betə yi mə, “O ɲɲɲ ɲtiî gho a nu Mu Nù aa ɛ?”

³⁶ Nù wa a kwi'i ghu mbo mə, “Swonə ɲù yï mə Mu Nù à ni ghu aa, a mbo m̀, Taà ghà, tǎ tǎ m̀ bii yi.”

³⁷ Yesu a swonə ghu mbo mə, “O yè m̀ yi, wa à ni yu yï mə a ghàà a mbo wò tsítsònə aà.”

³⁸ Nù wa a swêtè m̀kù'ùtê mi a nsi Yesu ɲswonə ghumbo mə, “M̀m̀à'àmbi, m̀ bii!”

39 Yesu a swonɔ mɔ, “Mè lɛ nzĩ fàa mbi aa mɔ bi ka nsa'a bɛ, mɔ tâ bɛfɛ'ɛnɛ ka nyɛ idigɛ, tâ bè bii mɔ bi bɛnɛ nɛ idigɛ aa, tâ bi fɛ'ɛ.”

40 BaFarisai bii mɔ'ɔ bii mɔ bi lɛ ntswe ghu nyu'u ajɛn yii mɔ à swonɔ ma mùu ajɛnɛ aa, mɛtɛ ghu mbo mɔ, “Bii'ĩ mɔntɛ mɔ kaa ò si lòò aà nswonɔ mɔ bii'ĩ ki mfɛ'ɛ aa ɛ?”

41 Yesu a kwi'ĩ a mbo bo mɔ, “A laa bɛ mɔ nɛ fɛ'ɛ boɔ kaa isa'a i si a nu bu kuu; la mɛ yii mɔ nɛ bɛnɛ mɔntɛ nɛ mɔ nɛ yɛ idigɛ aa, àa nji'ĩ ànnù yii mɔ isa'a iburɛ a nu bù aà.”

10

Nìghàà nĩ nǎnaa nlonɔ ntsèembí

1 Yesu a swonɔ mɔ, “Mɔ swonɔ aa tsi'ĩ annù nɛnkonɔ a mbo bù; nù yii mɔ à si bɛ a ntsũ nkya tsyà nkkuu nɛ a nkya mbɛnjɛrɛ, mɛbɛnɛ nkɔ'ɔ nɛ bɛ a atu nkya nkkuu aa, à nĩ nɛrɛ, nkɛ mɛ ɛngámighee. 2 Nù yii mɔ a tsyá a ntsũ nkya, nkkuu nɛ a nkya mbi aa, à nĩ ntsèembí. 3 Nù yii mɔ a bɛ ntsũ nkya aa, a nɛ'á nɛ ntsũ nkya ghu mbô; mɛbi jya i yu'ù nɛ nji'ĩ yĩ, a twon nĩ waa a kumɛ; nɛtigɛ ntsyasɛ nĩ waa i fɛ'ɛ. 4 Nòò yii mɔ à fi'isɛ mɛ waa laa, a ká nɛghɛ nɛ a mbii, mɛbi jya i tigɛ nɛnɔ, nlonɔ mɔ i zĩ nji'ĩ yĩ aà. 5 Ngi'ĩ à bɛ zĩ boɔ kaa i sɛ yi yonɛ, mɛbɛnɛ nkɛhɛ nĩ yi khɛ, nlonɔ mɔ kaa i sɛ nji'ĩ ngi'ĩ zi aà.”

6 Yesu à lɛ nswonɔ nìghàà nĩ nǎnaa ma nú a mbo bo, la kaa bo wa'á annù yii mɔ à lɛ si swonɔ a mbo bo aa zĩ.

7 Yesu a bú nkwatɛ nswonɔ mɔ, “Mɔ swonɔ aa tsi'ĩ annù nɛnkonɔ a mbo bù: Mè nɛ ntsùbù'u

mbinjerè. ⁸ Bè bîtsîm bîi mē bi lē ntsyă mbîi yà aa, à ni bîyèrē ŋki mbē bāngâmighee. La kaa mbi jya i lē wa'ă nji yàà yu'utē. ⁹ Mē nî ntsûbù'ù. Njù yîi mē à tsyà ni mē ŋkuu aà, à ka yweenē; àa kî kuu i kîi fè'ε, i kîi yē nî ŋgèè yî n̄sigìnè a ŋkurê. ¹⁰ Nyērē a kîi nzi aa tsi'î a nyērē, i zwiwē, i kîi ta ŋgi'î ghu. Lâ mē zî aa mē tâ bî tswē ni n̄tswēntîi, n̄tswēntîi yîi mē i luu aà.

¹¹ “Mē ni n̄tsèèmbi yî n̄sigìnè. N̄tsèèmbî yî n̄sigìnè a kòŋè nî mfâ n̄tswēntîi yî mbi'î ŋkwitu mbinjerê ji. ¹² Ngànàfà'â yîi mē bi twu n̄i twu, kaa a wa'ă n̄tsèèmbi bē, kaa wa'ă mbôn̄ mbi kî mbē aa, à bē yē naàngwyè tâ i ka nzi, bon̄ à mà'âtê mbi jya ŋkhè yi; naàngwyè ya i kô mbi jya, àbùgè a kî n̄ja'anē.

¹³ “Njù wa mē bi twu n̄i twu aa, a khè n̄i aa nlon̄ mē kaa mbi jya s̄ji bē, kaa a wa'ă kîi n̄lantē nî ànnù nlon̄ ŋgaa yàà aà.

¹⁴ “Mē nî n̄tsèèmbi yî n̄sigìnè, mē zi mbî jâ, i kî n̄zi ghâ, ¹⁵ a kî mbē ajàn̄ yîi mē Taà ghà à zi gha mē kî n̄zi Taà ghà aà. Mē kòŋê mfâ n̄tswēntîi yà i kwo mbi'î ŋkwitû waa. ¹⁶ Mbî ja jî m̄'ɔ i tswē ghu jîi mē kaa i s̄i m̄m àkàrē mbi yulà tswê. Mē tswē n̄i ŋki n̄lògê waa i kîi zî ni ju; i ka tigē yu'u nî n̄jî yà, i tigē bē akàrē mbi yî fùùrè, i kîi tswē nî n̄tsèèmbi yî m̄fùùrè.

¹⁷ “Nji'î ànnu yî Taà ghà à kòŋè gha aa à ni mē mē kòŋè mfâ n̄tswēntîi yà tã b̄ŋ b̄ kwērē fu. ¹⁸ Kaa njù tsù mbē wa'ă n̄tswēntîi yà a mbo mē kwērè. Mē aa fa n̄tswēntîi yà aa tsi'î a ŋkòŋè mē. Mē tswē n̄i m̄dà'â mē mbē mē fâ, ŋki n̄tswe

ni mîdà'à mē mbē mē bū ñkwērē fu. Aâ ànnù yîi mē Taà ghà à swõŋ mē ta mē aa ŋghirē aà.”

¹⁹ Ma nuà ñìghàà ni bū ñzi nî ñyàtē a titîi baYuda byâ. ²⁰ Bo bî ghà'àtē le si swonē ni mē, “A tswe ñi àzwî yî bî! A baanē aà bàànē! Ni yu'utē nî ànnù yîi mē a swonē aa a ya aa ε?”

²¹ La bî mō'ò bi swonē ni mē, “Ñù yîi mē à tswe nî àzwî yî bi aa kaa mbē wa'à lalà ka ŋghaa! Mbē àzwî yî bi a ghirē bîfē'ènē ka ñyē idigē aa ε?”

Ajàŋē mē bi le ntuu Yesu aà

²² A le mbē maà noò laa, a bē noò mēfē'è, ñki bē noò yîi mē bi le si ji ikoò Nsî'itē ñdāmà'anwî a Yerusalem aà. ²³ Yesu à le si ghantē ntē ñkō'ò mbu nsigē wa adigē mē bi le si twonē nî Ntsūbu'u Solomon aà. ²⁴ BaYuda bi ghotē ñkarisē yi mbetē yi mē, “O ka lèè yi'i a ñjim i ywe'e aa a noò àkē aa ε? Swonē tâ à laa atu bî'i: O bē aa Ayō'ò Nwî wa aa ε?”

²⁵ Yesu a kwi'i a mbo bo mē, “Mē fòò mē ñswonē a mbo bù la kaa nî wa'ă annù yîi mē mē swonē aa bîi. Mîfà'à mîi mē mē fà'a nî ñkūm Taà ghà aa, mî dî'î nî ñû yîi mē mē ni ghu aà; ²⁶ la kaa nî wa'à bîi ñlonē mē kaa nî sî mbînjèrê ja bē aà. ²⁷ Mbinjèrê ja i yu'u nî ñjî yà; mē zî waa, i kîi ñyonē nàâ. ²⁸ Mē fa nî ñtswētîi yîi mē i lwî'i ññkonē aa a mbo bo, kaa tâ bo yi wa'à kwô bē. Kaa ñù tsù kaa a yî wa'à waa a mbo mē twēε ñkwērē. ²⁹ Taà ghà yîi mē à fa waa a mbo mē aa, à tswe ñi àdà'à ñtsyatē njòò ñtsimè, kaa ñù tsù sî ghu tswê yîi mē mbē a twèè waa a mbo

Taà ghà ñkwērø. ³⁰ Mè ni Taà ghà, bǐ'i yu bə aa ayoo yǐ fùùrè." ³¹ BaYuda bya bi yù'ù mē ma la aa, mbwεε ñgò'ò mə bi bú tumtə yǐ ghu. ³² Yesu a swon a mbo bo mə, "Mè ghìrè mə ìnnù jǐ ghà'atè jǐ sigìnə a nsi mi'i bù, jǐi mə Taà ghà à fa mə tâ mè ghìrè; àa yuu annù a titìi ìnnù ma jû yǐi mə a ghìrè ñtòñê ghuu i lwǐ nì tigè ñlɔɔ a tumtə gha aa ε?"

³³ Bo kwi'i ghu mbo mə, "Kaa bǐ'ǐ sǐ lòò a ntumtê gho aa nlonjə ànnù yǐ sigìnə ma yú yǐ tsu mə ò ghìrə aà. Lâ bǐ'ǐ lòò ntumtê gho aa nlonjə mə ò bəgìtə Nwǐ! O bə aa tsi'ǐ ñùmǐsòñ lâ mbañnə ntigə ñlɔɔ nǐ ñlògê ìbìinú gho mə ò bə aa Nwǐ!"

³⁴ Yesu a kwi'i a mbo bo mə, "Tigə bi ñwa'anə a mûm àñwà'ànə nôñsê buu mə Nwǐ à lε nswonjə mə, 'Nì nǐ bìnwǐ'? ³⁵ Bǐ'inè zi mə kaa mbə bi wa'á annù yǐi mə a tswe a mûm àñwà'ànə Nwǐ aa kwensè; mbə Nwǐ a twonjə bə bya mə à lε mfa ntoò yǐ a mbo bo aa nǐ bìnwǐ, ³⁶ a tsyâ aa mə akə nì swonjə a mbo yu wa yǐi mə Tà a tso'ɔ nǐ àyoo afà'á yǐ, ntoo fàa mûm m̀bi aa, mə a bəgìtə Nwǐ, ñlonjə mə à swòñjə mə, 'Mè ni Mu Nwǐ' aa ε? ³⁷ Mbə a bə yǐi mə kaa mə sǐ ìnnù jǐi mə Taà ghà à swòñjə mə tâ mè ka ñghìrə aa ghìrè, nì tsuu mǐntìi muu a nu mè ñnìñjə. ³⁸ Lâ mbə mè ka ñghìrə aa ma juù ìnnù, ka mə nì sǐ gha bii aa, a ku'unè mə boñjə nì laa mbii ìnnù jǐi mə mə ghìrè aà, tǎ zi ñgaa yǐ mò'ɔ mə Taà ghà à tswe a mûm mə, mè kí ntswe a mum Taà."

³⁹ Bi bú ñlɔɔ mə bi bañnə yǐ, a wi'íkè m̀bwε yǐ a titìi bo.

40 Yesu a bû nlo ndànsè ntoo a njii ñkĩ Jordan, wa adigə mə Jon à le si murə bê ghu a ñkì aà, ñtigə ntswe ghu. 41 Bè bĩ ghà'atè le nzi ghu mbô. Bo le si swonə ni mə, “Jon, kaa à le wa'ă ìlènsè ghirè, lâ ìnnù tsim jii mə à le nswon nlon ɲɡaa ɲù ghuà aa, i fè'è mē nlaa.” 42 Bè bĩ ghà'atè bii mə bi le nzi ghu aa bi niɲ mĩnti myaa ghu nũ.

11

N̄wo ni Lazarus

1 Nù yĩ mò'ɔ à le ntswe ghu, ìkũm yi i bə Lazarus, ntswe ni a ala'a Bethany, ɲghirə ɲwò ɲighòò. Bethany ghù à le mbə ala'a yĩ mə Mary bo mumaà yĩ Martha le si tswə ghu aà. 2 (Mary ma ghù, à ni wa mə à le ɲkùrè miɲhurə mi àtìndùù mya a mikòrə Yesu ñtigə nyɛ'ɛ nĩ ìnɔntù ji aà. Lazarus ghù mə à le si ghòò aa, a le mbə mumaà yĩ yĩ mbânɲè.) 3 Bijaantè bi bya bi le ntoo ɲkì a mbo Yesu ñswon ghu mbo mə, “Mmà'ambĩ, ñsúkà'á ghò wa mə ò kɔɲə aa a ghòò.”

4 Nòò yĩ mə Yesu à le nyu'u ɲkì ghu aa, nswon mə, “Kaa ɲighòò ni Lazarus nũ kaa ni ka wa'à aa ni n̄wo lwĩ'isè; ɲighòò nũ ni zi aa mə ni zĩ ni ɲigha'a a mbo Nwĩ, i kii bə m̄n̄ji yĩ mə Mu Nù a ka kii kwɛrə n̄i ɲigha'a ghu.”

5 Yesu à le ɲkɔɲə Martha ni mumaà yĩ Mary ni Lazarus. 6 Ka mə à le ɲkɔɲə waa tsi'ĩ annù aa, à kwèrè mē ɲkì ɲighòò Lazarus wa aa, m̄bu ntswe maa adigə ɲwi ji baà. 7 Njwi jya ji baa i tsyà mə aa, a swon a mbo ɲḡɲyɛḡɲn̄n̄ù ji jya mə, “N̄i ghirə bĩ'inè bu mb̄i ɲghɛɛ fu a ala'a Yudea.”

⁸ Ngǎnyөгѐnnù ji jya i kwi'i ghu mbo mə, “Rabbi, օ wà'atə mə kaa agha'a a burə tì sà'atə mə, bə bi adigə ma bya ki lòօ ntùmtə wò nî ñgò'օ, օ bú ñlօօ nî m̀bii ghèè ghu aa ε?”

⁹ Yesu a swonə a mbo bo mə, “Tigə ìbàntə noօ i tswe nî ñjwi aa ñìghúm ñtsօ baa aa ε? Maa ajàñ, ñù ñtsim yii mə a karə a si'inə aa, kaa à si mikòrə mi tumtə ñwo, ñlօñ mə a yə nî ñkà'a mbi ghù aa. ¹⁰ Lâ ñù yii mə a zì nî ñtugə aa, a fiñkè ñwo, ñlօñ mə kaa à sì nî ñkà'a tswê.” ¹¹ Yesu à swօnə mē ma la aa, m̀bù ñku'usə mə, “Nsùkà'a yì'inə Lazarus a bwii aa bwii, lâ mə ka ghèè i tsìgìtə yi tâ à biinə filօ.” ¹² Ngǎnyөгѐnnù ji i kwi'i ghu mbo mə, “Mmà'àmbi, m̀bə a ka mbwii aa bwii bon ə ka bú biinə i tswe fu ntii.”

¹³ Yesu à lε si lòօ aà ñswonə mə Lazarus à kwօ aa kwօ, lâ ñgǎnyөгѐnnù ji i bāñnə m̀mօօntə mə Yesu a swօnə aa tsi'i filօ fi bwii. ¹⁴ Yesu a tigə ñghèè nî m̀bii ñlaansə a mbo bo mə, “Lazarus à kwօ mē, ¹⁵ lâ ñlօñ ñkwitù ghuu, m̀è dօrìtə mə kaa m̀è ghìrə ñwa'à bi'i yu tswê aa, tǎ tâ ñè tsya ghu mbii. Tsìtsօñ ñè ghìrə bi'inə ghèè ghu mbèè.”

¹⁶ Thomas, wa mə bi lε si twonə ñi mu bìnwi aa, a swօnə a mbo ñgǎnyөгѐnnù Yesu jya jì mօ'օ mə, “Ñi ghìrə tâ bi'inə yonə ndi'innù yi'inə tâ bi'inə ñìbo ghèè tà a bə ñiwo, bi'inə ñìbօ kwօ!”

Yesu à nî ñywèenə ñè ñèwo ñki mbə ntswèntii

¹⁷ Nòօ yii mə Yesu à lε nzì ñku'u a Bethany aa, nyə mə à lε tì bə aa bon Lazarus à kwօ mē, bi twinə yi, ñjwi i tsyâ ji ñikwà. ¹⁸ A nlօ a Bethany ñghèè nywe'e a Yerusalem à lε mbə tsօ bimalè

bi baà, ¹⁹ maa ajàṅ baYuda bí ghà'atè bi le nzì a mbèe Martha bo Mary a nlə'ətə m̀ntìì myaa nlon annù niwo mumaà wàà wá.

²⁰ Nòò ỳi mə Martha à le nyu'u mə Yesu a z̀i aa, mfè'è ñghèe a mbòò yi, la Mary a b̀h̀nè ǹtswe a ndá. ²¹ Martha à ghèè m̄ m̄boo Yesu aa nswon ghu mbo mə, “Mmà'àmbì, ò k̀i baa tswe faà bon kaa mumaà gha ghù kaa à s̀i kwò! ²² Lâ m̀è zi tsi'í annù ǹh̀kon mə, tsi'í tsìtsòn ò bə betə annù ỳi mə o l̀ò aa, bon Nwì à ka fa a mbo wò.”

²³ Yesu a swon ghu mbo mə, “Mumaà ghò ghù à ka b̀i b̀h̀nè fu.”

²⁴ Martha a kwi'i ghu mbo mə, “M̀è zi m̀è à ka ỳi b̀h̀nè fu a noò ỳi mə b̀iku bi b̀è ka ỳi yweenə niwo a njwì ǹlwì'ìnjì m̀è aà.”

²⁵ Yesu a swon ghu mbo mə, “M̀è ni ñywèenə ǹè ǹwo, ñki mbə ǹswèntìì. Ǹù ǹtsim ỳi m̀è à ǹh̀ ntìì ỳi a nu m̀è aa, à ka tswe ntìì, ka m̀è mbə a tɛ'ɛ ñkwo kwo. ²⁶ Ǹù ǹtsim ỳi m̀è à ǹtswe ntìì ñki ǹh̀ ntìì ỳi a nu m̀è aa, kaa à ka ỳi wa'à kwò. O bii ma ỳu ànnù aa ɛ?”

²⁷ Martha a kwi'i m̀è, “h̀h̀, Mmà'àmbì, m̀è b̀i! M̀è b̀i m̀è ò laa mbə Ayo'ò Nwì, m̀bè Mu Nwì, wa ỳi m̀è à le ǹtswe ǹi mfè'ɛ fàa mbi aà.”

Ajàṅ mə Yesu à le nyè'è aa

²⁸ Martha à swon m̄ ma mùu ajàṅ aa, ñh̀e'esə mbii ñghèe a ntwon mumaà ỳi Mary. À ghèè m̄ aa nswon ghu mbo mə, “Ǹdì'innù à z̀i m̄, à laa ñkii mbetə ǹi ghò.” ²⁹ Mary à ỳu'ù m̄ aa mburə mbiinə mfè'è ñghèe a mbòò yi. ³⁰ (À le si bə maa noò aa bon kaa Yesu kaa à burə t̀i wa ñjò'ò

àla'a nghèè ñkuu, lâ n̄burə aa tsi'í wa adigə mə Martha à ghìrə mmà'atə yi ghu aà.) ³¹ BaYuda bii mə bi le ntswe a múm nda bo Mary wa adigə niwo aa, bi yə mə a jàn yii mə à b̄h̄nə ñka mfe'ε nghèè aa, n̄m̄w̄ontə mə a ghèè aa wa atu nisyè a nyə'ə ghu, n̄tigə nyonə n̄i.

³² Mary à ghèè mə ñku'u wa adigə yii mə Yesu à le ntswe ghu aa, nyə yi, ñwò ghu mikòrè, n̄swon mə, “Mmà'ambí, ò k̄i baa bə tswe faà bon kaa mumaà ghà ghú kaa à s̄i kwô!”

³³ Yesu à yə mə àjàn yii mə Mary bo bi bə bya mə bo bo zi aa, bi yə'ənnə aa ñjəñnə ñki ñko m̄l̄ñnə wàà tsi'í annu n̄ñkonə. ³⁴ Yesu a betə waa mə, “N̄i tw̄ñə yi aa fə aa ε?”

Bo kwi'i ghu mbo mə, “Mmà'ambí, z̄i nyê.”

³⁵ Yesu a yə'ə. ³⁶ Bə bii mə bi le ntswe ghu aa bi swon mə, “N̄i yê àjàn yii à le ñkòñə yi aà!”

³⁷ La bo b̄i m̄w̄'ə bi swon mə, “A le mbaa wa'à ghìrə tá b̄f̄'ənnə ka nyə ìd̄igè aa ε? A k̄i wa'à k̄i n̄zi a ajàn yii mə mbə yu ghìrə Lazarus a tswe ti kwo aa ε?”

Ajàn mə Yesu à le nyweensə Lazarus aà

³⁸ Ajəñnə a bú n̄tswa Yesu tsi'í mbê ànnu, a ghèè wa atu nisyè mə bi le ntw̄ñə Lazarus ghu aà (n̄isyè ma n̄u le mbə aa àbù'ù mə bi to a múm ñgò'ò, ñki ñkuse ntsu yi n̄i ñgò'ò). ³⁹ Yesu à z̄i mə ghu aa, nswon a mbo bo mə, “N̄i l̄'osə ñgò'ò ya wa ntsu n̄isyè!” Martha, n̄jàantə ñkú ñu wa, a kwi'i ghu mbo mə, “Mmà'ambí, àyà'à a ka lùm si'i si'i n̄lon mə à ni njwi ji n̄kwà ts̄ts̄on a jàn yii mə bi k̄i tw̄ñə aà!”

40 Yesu, a swon̄ ghu mbo mə, “Mè ghìrə mbaa wa'ă a mbo wò swon̄ mə, ò ka yə nìgha'a nì Nwĩ, mə mbə wò bii aa ε?” 41 Bo lɔ'òsə ñgò'ò ya mə bi le ñkusə ntsù nisyè nya ghu aà. Yesu a ñentè mi'ì mi a ndəñ nswon̄ mə, “Taà ghà, mə fa mbi'ikə a mbo wò, ñlon̄ mə o yu'utə nì ànnù yì mə mə swon̄ aà. 42 Mə zi mə o yu'utə nì ànnù yì mə mə swon̄ aa ñgòñ bìnòò bĩtsìmè, lá mə lòo a nswon̄ə yulà ànnù tsĩtsòñ aa nlon̄ ñkwitu nnòò bē búlà faà, tá tá bo bii mə a gha aa a tòo wò.” 43 A mǎnsə m̄ a nswon̄ ma mùu ajàn̄ aa, ñtwoñə Lazarus tsi'ì nì ñjì yì ñtì, mə, “Lazarus, fè'ε nzì!” 44 Lazarus, a fè'è, m̄burə nì ñtsə'è jya jii mə bi le limtə mbô mi, nì mìkòrê mi, a bò'ò nsì yi ghu mbon̄ ntwiñ aà. Yesu a swon̄ a mbo bo mə, “Nì fεε ñtsə'è jya ghu nu, m̄mà'atè yi tá à ghεε.”

*Ajàñ yìi mə bi le ntañə annù atu Yesu aà
(Mt. 26.1-5; Mk. 14.1-2; Lk. 22.1-2)*

45 BaYuda bya bĩ ghà'atè mə bi le nzì a mbèε Mary wa adigə niwo aa, bi le nyə annù ya yìi mə Yesu à le ñghìrè aa, nniñ m̄ntiì myaa ghu nú. 46 La bo bí mɔ'ò bii ñghεε a mbo baFarisai ñswon̄ə annù yìi mə Yesu à le ñghìrè aà. 47 Maa ajàn̄, baFarisai bo bì bilii bi ñgǎñmà'a Nwĩ, bi ghεè m̄boonsə bo bì ñgǎñdasa'a, ñswon̄ mə, “Bì'inè ka ghìrè aa mə akə aa ε? Nì yə ñlensə jì ghà'à ñgha'a mə ñù ghú a ghìrè aà! 48 Bì'inè bə mà'atè yi tá à ka ñghεε nì m̄bii ma mùu ajàn̄ bon̄ bē bĩtsìm ka bii annù yi, tá bità bi ala'a bi

baRoma bì zi nta ηgi'i nî ñdâmà'anwĩ yĩ'inè bo bì àla'à yi'inè!"

⁴⁹ Nù ñbò yĩ mò'ò yĩi mə ìkũm yi i le mbə Kaifas, mbə ηgàηmà'a Nwĩ yĩ ηwè maa alòò aa, a swon mə, "ƒtìrə ndə jĩ tsu! ⁵⁰ Nì sì zi mə a bɔŋtə mə tá nì zwiətə a ηũ yĩ m̄fùurè a atu àbùgè bē, n̄tsyatə ajàŋ yĩi mə mbə nì zwiətə àla'à tsim aa ε?" ⁵¹ Tsi'ĩ ànnù n̄ηkɔŋè, kaa à le wa'ǎ annù ma yũ swon aa n̄ ìtu ìb̄inú yi bē; mbə yĩi mə à le mbə ηgàηmà'anwĩ yĩ ηwè maa alòò aa, Azwĩ Nwĩ a le ηghìrè mə tá à fi'isə ma yũ ànnù n̄swon ñlon mə Yesu à le n̄tswe n̄ ηkwo a atu baYuda aà, ⁵² kaa tá à wa'ǎ aa tsi'ĩ baYuda bobo bē, à le ηki n̄tswe n̄ ηghòtə bē bì Nwĩ bii mə bì ja'anə a m̄m̄ m̄bi yũ n̄tsimè aa, ta tá bo bə ìb̄inu yĩ fùurè.

⁵³ Nlɔginə maa njwi, b̄isa'a bi ala'a bi baYuda bi tigè n̄taŋ ajàŋ mə bì ka zwiətə yi. ⁵⁴ Maa ajàŋ, Yesu kaa à le si wa'à bù ηkarə a tit̄i baYuda nyèntə, à le mbàŋnè m̄ma'atə ηghèe a mbèè àdìgè yĩ mò'ò, a mbèè n̄ta'a m̄iwèè m̄iwèè, bì twonè n̄ ìkùmə ala'a wa ni Ephraim, bo bì ηgǎŋyəgənnù ji bi tigè n̄tswe ghu.

⁵⁵ Nòò ìkòò Passa à le ntigə ηkoontə, bē b̄i ghà'àtè lô a ala'a ηkò'ò ηghèe a Yerusalem a n̄lè nũ jyaa ì laa ajaŋ mə n̄òŋsə à le nd̄i'ì aa, mbon̄ tá nòò ìkòò wa ku'u. ⁵⁶ Ajàŋ yĩi mə bo le si l̄òò n̄i Yesu aa, bo b̄òontè m̄ə a ndâmà'anwĩ aa, n̄tigə mbetə n̄i waa bo ni bo mə, "N̄i m̄òontə mə akə aa ε? N̄i laà m̄òontə mə à ka z̄i faa adìgə ìkòò aa ε?" ⁵⁷ A le ti bə aa bon̄ b̄il̄i bi ηgǎŋmà'a Nwĩ bo bì baFarisai, bì tsèrè m̄ə mə mbə ηũ tsù a zi

adigə yïi mə Yesu à tswe ghu aa, a zî ñkε'εnə, ta tâ bi baɲnə yi.

12

A àjàɲ yïi mə Mary à le nyɔ'ɔ Yesu ni mɪwurə a Bethany aà

(Mt. 26.6-13; Mk. 14.3-8)

¹ Njwi ì le ntigə mburə aa ji nto'o mboɲ tâ ñjwí Passa ì zi. Yesu à le nzï a Bethany, wa adigə mə Lazarus wa yïi mə à le nyweensə a niwo à le si tswe ghu aà. ² Bi le nnaɲsə miji ghu mbô. Lazarus bo Yesu tswê a atu atətə, Martha a tigə nifa ni miji a mbo bo. ³ Mary à le nlògə atii ntsiɲ mighurə mï lùmtə mi atìndùù mïi mə mï le nnaɲsə mbə tsi'ï mï narda aa, ntswentə a mikòrə Yesu, ñlògə inòɲtù ji ntigə nyε'ε ghu. Ayà'à mighurə ya a le mfè'è ñluu wa múm ñdâ. ⁴ Judas Iscariot, ñgàɲyègənnù yï yï mò'ɔ mə à le ntswe nî ñfèé yi aa, a swon mə, ⁵ “Bi ghirə wa'à mighurə mù logè nifee ni àba'atə ñkabə silva ñkhì ji tarə,* ñlògə ñkabə ya ñkwətə ñgàɲêfumə ghu aa a ya aa ε?” ⁶ Kaa à le wa'à ma mùu ajàɲ swon aa nlon mə à le si ko mɪlèɲnə ñgàɲêmfumə, à le swon aa nlon mə à le mbə nyèrə aà. Tsò mə abàa ñkabə aa à le si lèè yu aa, à le si ñe'esə mfi'itə ni yï mò'ô.

⁷ Yesu a tigə ñswon mə, “Mà'àtə yi! Mà'àtə yi tâ à ləə mighurə mù a nyɔ'ɔ mə ghu a njwi yïi mə bi ka yï twinə gha ghu aà. ⁸ Bu bi ñgàɲêmfumə

* **12:5** 300 denarii, ñkabə baGrikia, denarius yï mɪfùùrə a le mbə ñkabə ñgàɲàfà'a a atù ñjwí.

tswe aa tsi'i bìnòò bitsìmè, lâ kaa mè ka yĩ wa'a a titii bù aa a ngòṅ bìnòò bitsìm tswê."

⁹ Nnòò bê yii mæ i le mburə ŋgha'a ŋgha'a aa, i le nyu'u mæ Yesu à le ntswe a Bethany, òtigə ŋghæ ghu. Kaa bi le ŋwa'à ghu kâ òghæ laà aa nlon tsi'i Yesu, bi le ŋkii ŋghæ aa a nyə Lazarus, wa yii mæ Yesu à le nyweensə niwo aà. ¹⁰ Bii bi ŋgǎṅmà'a Nwi bi le ntigə ntanjə nî àjàṅ yii mæ bi ka kii zwitə Lazarus, ¹¹ òlon mæ â le ŋghìrè yu mæ tâ baYuda bî ghà'atè tâ bi ka ma'atə nî waa mbàṅnè ŋghæ ni a mbo Yesu.

A àjàṅ yii mæ Yesu à le ŋkuu a Yerusalem tsò mǎṅ aà

(Mt. 21.1-11; Mk. 11.1-11; Lk. 19.28-40)

¹² Abèè a fù'ù mæ, ònòò bê yĩ ghà'atè yii mæ i le nzi a nji ìkòò Passa aa, i le nyu'u mæ Yesu a kuu a Yerusalem. ¹³ Bi le ntigə ŋghæ nlòo ijan mighə òghæ ni ju a ŋkwərə yu ghu. Bo le si tigə ntəṅnə nswonə ni mæ,

"Hosiana! Bì'inè gha'asə yu wa yii mæ a zi nî Ìkùm Mmà'àmbi aà!

Bì'inè gha'asə a Mǎṅ baIsrael ma ghû!"

¹⁴ Yesu à le lògə jakasì òkò'ò ghu atû, a fe'è tsi'i wa ajàṅ yii mæ bi ŋwa'anə a mûm àṅwà'ànə Nwi aa mæ,

¹⁵ "Tsuu ki bò'ò mbâ, wô, òjò'ò àla'à Sion!

Mǎṅ ghò à wi mæ a zi, òkò'ò a atu mu jàkasì aà."

¹⁶ Maà noò, kaa ŋgǎṅyogənnù ji kaa i le wa'ă nji'ì ànnù ma yu zî. Lâ noò wa yii mæ Yesu à lèè òyweenə niwo òkuu a mum ògha'à ni aa, bo le

ɲwa'atə mə àŋwà'ànə Nwí a le nswon annù ma yú nlon ɲgaà yí, ɲki tigə ɲwa'atə ajàn yíi mə bi le ɲghìrè ma yú ànnù ghu nú aà.

¹⁷ Bè bya bii mə bi le ntswe bo bi Yesu wa noò mə à le nzi twonə Lazarus mə tâ à fe'ε wa mum nìsyè, ɲyweensə yi niwo aa, bi le ɲghèè nswon annù yíi mə bo le nyə aà. ¹⁸ A ni ànnù yíi mə a le ɲghìrè ònòò bē wa i zì a mbòo Yesu aà. Bo le nzi aa nlon àlènsè ma ya mə à le ɲghìrè aà. ¹⁹ BaFarisai bii mə bi le ntswe ghu aa, bi le si tigə nswonə bo ni bo mə, “Kaa ànnù yíi mə bi'inè ghìrè aa kaa a si ni mbii gheε! Yê nì àjàŋ yíi mə m̀bì ǹtsim i yònè ghu ɲjìm lii aà!”

BaGrikia bi lɔɔ a nyə Yesu

²⁰ BaGrikia bi mɔ'ɔ bi le ntswe a titii bè bii bi le ɲkɔ'ɔ ɲgheε a Yerusalem a mmii Nwí wá noò ìkòò. ²¹ Bo gheε nswon a mbo Philip (wa mə à le nlô a Bethsaida a Galilea aà), mə, “Taà, bi'i lòo a nyə Yesu.”

²² Philip a gheε nswon a mbo Andrew bo bya bi baa kî ɲgheε nswon a mbo Yesu. ²³ Yesu a kwi'i a mbo bo mə, “Nòò à kù'ù mē mə Mu Nù à ka kwerə ɲigha'à. ²⁴ Mè swǒŋ tsi'í annù nɲkonə a mbo bù mə, m̀bè bi tuu mbùmə ànsanə a nsye bwe'e tâ i kwo mfəərə bon i ka tswe tsi'í yùyù, kaa wa'à senə. Bεε mə i kwo bon i ka tigə tən mbùmə ànsanə jì ghà'àtè. ²⁵ Nù yíi mə a kǒŋ ntswèntii yi aa à ka bànə bwesə, lâ ɲù yíi mə a bàà ntswèntii yi fàa nsye aa, a bànə ləə aa lèè i yí tswe nì ǹtswèntii yíi i lwì'i ǹikonə aà. ²⁶ Nù yíi mə a kǒŋ a ɲka mfà'a a mbo mè aa, à tswe nì ɲka nyònè nì ghâ, tâ ɲgàŋàfà'à ghà a ki ntswe a

adigə yïi mə mə tswe ghu aà. Taà ghà à ka yï kii nentə a n̄u n̄tsim yïi mə a fà'a a mbo mə aà.

Ajàn mə Yesu à le nghàa annù n̄lon annù niwò yi aà

²⁷ “Nt̄i gha i luu n̄i àjəṅnè, mə ka swon aa mə akə aa ε? Mè ka swon aa mə ‘Taà, tsee bii tâ ghuà nòò ṅgi'i à yə gha aa ε?’ N̄gan mə le n̄zi n̄lon aa nòò ṅgi'i mà ghú. ²⁸ Taà, gha'asə Ʒkùm ghô!”

A swon mə laa, n̄ji i ghaà a aburə nswon mə, “Mè tè'è mə ṅgha'asə, mə ka kù'ùsə b̄ gha'asə.”

²⁹ Nnòò b̄ wa mə i le ntəə maa adigə aa, i le nyu'u n̄ji yâ, b̄i m̄'ɔ swon mə, a k̄m mbəṅè, bi m̄'ɔ b̄i swon mə, “Angel à ghàa ghu mbô!”

³⁰ Yesu a swon a mbo bo mə, “N̄ji yú kaa i s̄i ghaà n̄lon aa ṅgaa yà, i ghaa n̄lon aa ṅgaa yùù.

³¹ Nòò yïi mə b̄i ka sa'a isa'a mbi ghu aa, à kù'ù m̄. Bi ka sigisə n̄u yïi mə a sa'a mbi yù aa a aləṅə nif̄, i furə yi tâ à fε'ε. ³² Nòò yïi mə b̄i ka nentə ghâ a ndəṅə, i l̄'òsə aa fàa atu nsye aa, mə ka swun b̄i bitsim tâ b̄i zi a mbo mə.” ³³ A le nswon laà n̄figitə aa ajəṅè niwo yïi mə à le ntswe n̄i ṅkwo aà.

³⁴ Nnòò b̄ wa i kwi'i mə, “N̄ṅsè yï'i à swon mə Ayo'ò Nw̄i wa à ka yï tswe aa n̄ṅkonè. Ó bú n̄tsya aa la nswon mə b̄i ka nentə Mu N̄u a ndəṅ aa ε? Mu N̄u ma ghú à bu mbə aa wò aa ε?”

³⁵ Yesu a kwi'i mə, “N̄kà'à i ka b̄i tswe bu bo aa tsi'ĩ a atu m̄ àt̄i noò. N̄i ka ntəə a m̄m ṅkà'à fàa noò mə n̄i tswe ni ghu aa, mə tâ itugə tsuu ghuu fii; n̄lon mə n̄u yïi mə a təə n̄itugə aa kaa à

sǎ adigə yǐ mə yu ghèè ghu aa zǐ. ³⁶ Nǐ nǐn mǐntǐi muu a nǔ ñkà'à ghú fàa noò mə nǐ tswe nǐ ghu aa, tǎ bə bɔɔ bi ñkà'à.”

Yesu à swòŋ mē laà aa, nlo yi a titǐi bo ŋghɛɛ nlèèntè.

Annǔ ajàn mə bə lɛ wa'à nǐ àbǐintǐi tswé àà

³⁷ Ka mə à lɛ ŋghìrə ìlènsə jǐ ghà'à ñgha'a a titǐi bo aa, kaa bo lɛ wa'à mǐntǐi myaa ghu nu nǐnè;

³⁸ mə tǎ ànnù yǐ mə ŋgàŋntoò Nwǐ Yesaiah à lɛ nswon aa, tǎ à fɛ'ɛ mbòontè mə,

“Taà, wò à lɛ mbii ntoo ya mə bǐ'ǐ lɛ nswonə aa ɛ?”

Nwǐ à lɛ ndǐ'ǐ mǐda'á mi aa a mbo wò aa ɛ?”

³⁹ Maa ajàn kaa bo lɛ ŋwa'à mǐntǐi myaa ghu nu nǐnè ñlon mə Yesaiah à lɛ ñki nswon mə,

⁴⁰ “Nwǐ à mà'à mə afè'è a mi'i bo, ñki mfǐi mǐtsyè myaa,

mə tǎ mi'ǐ myaa tsuu idigə ki yə, tǎ ìtú jyaa ì tsuu innù ki zi,

tǎ wa'à waa lò m̀bəǹkè nzi ntsi'i gha tǎ m̀è ghurə waa.”

⁴¹ Yesaiah à lɛ nswon laa nlon mə à lɛ nyə nǐgha'a ni ñtigə mbɔŋ swonə ma yuú ànnù ñlonə yi aà. ⁴² Ka mə à lɛ mbə ma mùu ajàn aa, bità bi ala'a bǐ ghà'atè bi lɛ nǐn mǐntǐi myaa a nu

Yesu, la kaa wa'à bàŋnè ñswonə ni a mbo bə ñlon mə bo lɛ si bɔ'ɔ ni mə baFarisai ka furə waa a ndàŋghòtə. ⁴³ Bo lɛ kòŋ mə tǎ bə ka mbeentə waa, ntsyatə nlò mə tǎ Nwǐ à beentə waa.

Nǐghàà ni Yesu ni ka yǐ sa'a bə

44 Yesu a tɔɲnè n̄swon̄ m̄ə, “N̄ù ȳii m̄ə à n̄ɲ nt̄ī yi a nu m̄ə aa, kaa à s̄i aa t̄si'í a nu m̄ə n̄iɲə, à k̄i n̄niɲə aa a nu yu wa ȳii m̄ə à l̄e n̄too gha aà. 45 N̄ù ȳii m̄ə à ȳə gha aa, à ȳə aa yu wa ȳii m̄ə à l̄e n̄too gha aà. 46 M̄ə zi f̄àa m̄bi aa t̄si'í t̄s̄ò ɲkà'á, m̄ə ɲù n̄ts̄im̄ ȳii m̄ə à n̄ɲ nt̄ī ȳi a nu m̄ə aa t̄á à tsuu a m̄úm̄ ìtuḡə lw̄í'í. 47 N̄ù ȳii m̄ə a yu'u n̄toò ya kaa wa'á l̄èè aa, kaa m̄ə s̄i isa'a ghu nu n̄iɲə, n̄lon̄ m̄ə kaa m̄ə l̄e ɲwa'á f̄àa m̄bi z̄i aa a n̄tso'ɔt̄ə m̄isa'á, m̄ə l̄e n̄z̄i aa a nyweens̄ə m̄b̄i. 48 N̄ù ȳii m̄ə à t̄ùu gha kaa wa'á n̄ìghàá na kw̄er̄ə aa, à tswe n̄í ànn̄ù ȳii a ka sa'á yi, n̄ìghàá n̄ii m̄ə m̄ə sw̄on̄ə aa, n̄i ka ȳi sa'á yi a n̄jw̄í n̄lw̄í'ín̄j̄im̄ə. 49 A b̄ə laà aa n̄lon̄ m̄ə ànn̄ù ȳii m̄ə m̄ə sw̄on̄ə aa, kaa m̄ə s̄i aa n̄i à yaà àd̄à'á sw̄on̄ə, a fa Taà ghà ȳii m̄ə à l̄e n̄too gha aa m̄fa n̄í ànn̄ù ȳii m̄ə m̄ə tswe n̄í ɲghàa ɲk̄i sw̄on̄ə aà.

50 “M̄ə zi m̄ə ànn̄ù ȳii m̄ə Taà a sw̄on̄ə aa, a fa n̄tsw̄ènt̄ī ȳii m̄ə ì lw̄í'í n̄iɲk̄on̄ aà. Maa ajàn̄ m̄ə sw̄on̄ə aa ànn̄ù ȳii m̄ə Taà à sw̄on̄ə m̄ə t̄á m̄ə sw̄on̄ə aà.”

13

Ajàn̄ ȳii m̄ə Yesu à l̄e ns̄i'í m̄ikòr̄ə m̄i ɲḡáɲȳəḡənn̄ù j̄i aà

1 A l̄e mb̄ə a n̄jwi ȳii m̄ə àb̄èè a ka t̄iḡə fu'u t̄á b̄i j̄i m̄ij̄i m̄i Passa, l̄e bon̄ Yesu à z̄i m̄ê m̄ə n̄òò ȳi f̄àa m̄bi à k̄òont̄è m̄ə a ajàn̄ m̄ə yu ka bú mmà'át̄ə m̄bi ȳù ì gh̄èè ȳi fu a mb̄èè Taà ȳi aà. Ajàn̄ m̄ə à l̄e s̄i k̄on̄ b̄ê bi b̄ii m̄ə à l̄e mb̄ê bi f̄àa m̄bi aa, à l̄e nan̄s̄ə ɲk̄on̄ waa ɲk̄o'ɔ n̄lw̄i'is̄ə.

² Yesu bo bì ḡǎḡyögênnù ji le si ji mijì mi ḡkwèèfò a atu atetè, le boḡ Satan à nìḡ mē adì'itè yí bì a ntii Yuda mu Simon Iscariot mē tá à fee yi.

³ Yesu à le nzi mē Taà yí à fà mē ḡḡòḡ jòè tsim fàa mbi a mbo yu, ḡkì nzi mē àjàḡ mē yu le nlò a mbo Nwí ñzi aa, yu ka bú lǒ ḡhèè yi fu ḡhu mbèè. ⁴ A le ntigè mbiinè wa atu atetè, ñtso'ɔ akutè yi nləə, nlogè tawòlè ñlimtə a atii yu. ⁵ Nlogè ḡkì ñniḡ nî àkaḡ nlòḡinè ḡka nsi'i mikòrè mi ḡǎḡyögênnù ji ḡhu ḡkii nyε'ε ni tawòlè wa mē à le limtə a atii yu aà. ⁶ A kà mē aa nsi'i laa, ñzì ñywe'e a nu Simon Peta, a betè mē, “Mmà'àmbi o lòò aà ñsì'i mikòrè ma aa ε?”

⁷ Yesu a kwi'i ḡhu mbo mē, “Kaa ò sǐ annù yii mē mē ḡhìrè aa tsitsòḡ zì, la ò ka yí bǒḡ zi aa a noè ñjìmè.”

⁸ Peta a swoḡ ḡhu mbo mē, “Tà à tsuu bə mē nòò tsù à tswè ḡhu mē ò ka yí sǐ'i mikòrè má.”

Yesu a swoḡ ḡhu mbo mē, “Mbə mē tsuu mikòrè mo sǐ'i bəə boḡ kaa sì ka wa'à nî ànnù bú ñtswè.”

⁹ Simon Peta a swoḡ mē, “Mmà'àmbi tsuu tsi'i mikòrè ma mumu sǐ'i, kì nsì'i mbô ma bo bì àtú yá.”

¹⁰ Yesu a swoḡ ḡhu mbo mē, “Nù ñtsim yii mē à sǐ'i nù yí aa, à laà ñsigìnè kaa ḡkì'ì nî m̀bu ḡkwatə nsi'i bú ñtswè; à tìḡè ntswe aa tsi'i nì ñsì'itè mikòrè mi. Wa bù bitsim nì laà, a kî ñtigè mme tsi'i ḡù yí m̀fùùrè.” ¹¹ A le tì bə aa Yesu à zì ḡù yii à ka fèè yi aà, a bē ñji'ì ànnù yii mē à le nswoḡ mē kaa bo le ḡwa'à bitsim laa aà.

12 Yesu à mànşè mē a nsi'i mikorê myaa mya aa, mbù ñwε'ε akutè yi ya fu mbiinè mbìi ntswe yi fu wa atu atetè. Mbetə waa mə, “Nì zì ñji'ì ànnù yû yïi mə mè ghìrə a nu bù aa ε?” 13 Nswon a mbo bo mə, “Nì twonə nàa ni ñdì'innù, ñkii ntwonə nàa ni Mmà'àmbí ghùù, a ku'unè maa ajàn nlon mə àa nù yïi mə mè ni ghu aà. 14 Mbè mè, Mmà'àmbí ghùù ñki mbə ñdì'innù ghùù, lá ñsi'i mikòrê muu, ma mùu ajàn, a ku'unè mə tâ ni ka nsi'i mikòrê muu bu ni bù. 15 Wa mè dî'ì aa ànnù a mbo bù mə tâ ni ka mfiginə ajàn annù ma yû mə mè ghìrə sii aà. 16 Mè swon tsi'ì annù ñíkon a mbo bù mə kaa abù'ù a sí Masa yï tsyâ. Kaa ngàntoo a wa'à ñû yïi mə à tòo yi a kè ntsya. 17 Tsó mə ni zì mē ñnnù mà jû tsítsònə aa, mbəonə a mbo bù mə mbə ni kâ mfa'a ni ju.

18 Kaa mè si ñnnù ma jû swonə aa nlon ngaa yùù bitsimè, mè zi bè bii mə mè tè'ε nts'o'ə aà. Lá ñghàà ni Nwí nya mə ni swon ni mə, ‘Nù yïi mə bí'iyu jinə aa, à ka bəñ tigə bàà nàá' aa ni tswe ni mǝ'ε mbòontè. 19 Mə swon a mbo bù tsítsònə aa mə tá bæε mə a ghìrə mfè'è ma la, ni bii mə mè laa mbə yu wa yïi mə à ni ghu aà. 20 Mè swònə a mbo bù tsi'ì annù ñíkon mə, nù yïi mə à kwèrə ñû yïi mə mè tòo yi aa, à ki ñkwèrə aà ghâ, nù yïi mə à kwèrə gha aa, à ki ñkwèrə aa yu wa yïi mə à le ntoo gha aà.”

Ajàn mə Yesu à le nswon ànnù ajàn mə bí le mǝ'è yi aà

(Mt. 26.20-25; Mk. 14.17-21; Lk. 22.21-23)

²¹ Yesu à màṅsè mē a nswonə ma juù ìnnù aa, ntiì yi i naṅsè ìluu nī àjəṅnè, a swon nì ìsi nì ìsi mə, “Mə swònə a mbo bù tsi'í annù nīṅkon mə, nù yí mò'ò a titiì bù à ka ghìrə fèè ghá.”

²² Annù a le ṅgha'a ṅgǎṅyэгənnù ji jya, bi tigè ìlenə waa bo ni bo. ²³ ṅgàṅyэгənnù yi wa yí mò'ò, yí mə à le nnaṅsə ṅkəṅə aa, à le ntswe nnaṅsə nyon ṅkòòntè ghu mbèè. ²⁴ Simon Peta a tɛ'ɛ mi'í mi ghu nu nswon ghu mbo mə, “Betə yi mə a ghàà aa nlon ṅgaa wò aa ɛ?”

²⁵ Ma waà ṅgàṅyэгənnù yí, a lô ìnyontə nyəkətə ghu nu, m̀betə yi mə, “Mmà'àmbi, nù ma ghù, a nì wò aa ɛ?”

²⁶ Yesu a kwi'i mə, “Nù yí mə m̀ ka tsùtə abaa a nī ìjya i fa ghu mbo aa, à ni ghu.” A kwi'í mē laà aa, ntigə nlogə abà'a abaa ntsùtè m̀fa a mbo Judas mu Simon Iscariot. ²⁷ Ajàṅə Judas à le ṅghèsè ṅkwèrə abaa ya aa, Satan a kuu ghu ntiì. Yesu a swon ghu mbo mə, “Wàṅsè, ghìrə annù yí mə o lòò ṅghìrə aà!” ²⁸ Kaa àbùgè bē yí a le ntswe wa atu tətə aa, kaa bo le wa'à nji'í ànnù ma yú yí mə Yesu à le nswon ghu mbo aa zì. ²⁹ Tsǒ mə Judas à le si lèə abàa ṅkabə aa, ṅgǎṅyэгənnù Yesu jya jì mò'ò i wa'atə mə, Yesu à le ntswe aà ntoo yi aa mə tâ à ghɛɛ nyuu njoo jii mə bo ka ji ikòò wa aa ghu; kə mə tâ à ghɛɛ m̀fa ayoo a mbo ṅgàṅəfumə. ³⁰ Judas à kwèrə mə abaa ya aa, mburə mma'atə tsi'í maa noò m̀fɛ'ɛ. Itugə i fiì.

³¹ Judas à mà'atə mə aa, Yesu a swon mə, “Tsìtsòṅ, bi ghà'àsè mē Mu Nù. Tsìtsòṅ bi tsyà mē ghu nu, ṅgha'asə Nwí. ³² Mbə bi gha'asə Nwí

ñtsya ghu nu, bəə boŋ Nwĩ à ka kii gha'asə yi i tsyà a nu yu Nwĩŋgòŋ, i kii burə ghèsə gha'asə yi ŋgaa yĩ mfùùrè. ³³ Bòò bá, kaa mè ka wa'ă bi'inè bù ñtswe tâ àgha'a sa'atə; mè bə lõ boŋ nì ka tigə lòò nàâ, lâ mè swoŋ a mbo bù tsi'ĩ ajànə mə ɛ nswoŋə a mbo baYuda aa, mè swòŋə a mbo bù tsìtsòŋ mə, 'Kaa mbə nì wa'ă adigə yĩ mə mə ghèè ghu aa ghèè.' ³⁴ Mè fâ ñdĩ'i yĩ ñfii a mbo bù. Nì ka ŋkəŋə ghu bo nì bù. A ŋgĩŋ ŋgĩŋ a ajàn mə mə kii ŋkəŋə ghuu aa, nì ka ŋkəŋə ghuu bu nì bù. ³⁵ Nì bə kì kòŋnè ghuu bu nì bù boŋ bə bìtsim ka zi mə nì laa mbə ŋgǎŋyəgənnù jyâ."

Yesu a swoŋ annù ajàn mə Peta à ka ghìrə tuu yi àà

(Mt. 26.31-35; Mk. 14.21-37; Lk. 22.31-34)

³⁶ Simon Peta a betè yi mə, "Mmà'àmbi, o ghèè aa a fə aa ɛ?"

Yesu a kwi'i ghu mbo mə, "Kaa mbə ò wa'ă a adigə yĩ mə mə ghèè ghu aa tsìtsòŋ yoŋə, lâ à ka yĩ kì bə a ñjìm tâ ò yoŋə ghâ."

³⁷ Peta a swoŋ ghu mbo mə, "Mmà'àmbi, m̀bə m̀è wa'à gho tsìtsòŋ yoŋə aa a ya aa ɛ? Wá à tɛ'ɛ bə bə ànnù niwo, boŋ m̀è ka fa ntswèntì yà mbi'i ŋkwítú yò."

³⁸ Yesu a betè yi mə, "Ò ka naŋsə fa ntswèntì yò m̀bi'i ŋkwítú ghá aa ɛ? Mè swòŋə a mbo wò tsi'ĩ annù nĩŋkoŋ mə mboŋ tâ àŋkègè à tɔŋ nĩtugə s̄i boŋ ò tùù m̀è gha ŋgàà ji tarè."

14

Yesu à ni mânji yũ mə a ghèè a mbèè Tà àà

1 Yesu a swon a mbô ñgǎnyөгênnù ji mө, “Tá mǎntì muu tsuu ki tsìgìnө, tá nì tsuu ki jөnnө, nì nìj mǎntì muu a nu Nwĩ, ñki nìj a nu mө. 2 Wa ñja'a nda i burө nluu a nda Taà tsi'ĩ mbө ànnù. Wa mө ka ghèè i nanşө adigө yìi nì ka yì yөj tswe ghu aà. A sì laà aa bө bon kaa mө si swon mө mө ghèè aa a nnanşө àdigө a mbo bù. 3 Mө bө ghèè nnanşө adigө, bon mө ka bũ bii lògө ghuu tâ bù zi ntswe bi'inө maa adigө mө mө tswe ghu aà. 4 Nì zi mânji yìi mө a ghèè maa adigө aà.”

5 Thomas a swon mө, “Mmà'àmbi, kaa bi'ĩ sǎ adigө yìi mө o ghèè ghu aa zì; mьbө bi'ĩ tigө ñzi mânji yìi mө a ghèè ghu aa mө akө aa ε?”

6 Yesu a kwi'i mө, “Mө nì mânji, mьbө annù nñkөj, ñki mbө ntswëntì. Kaa mьbө ñu wa'ǎ a mbèè Taà ghèè tsi'ĩ tì ghө à tsya a nu mө. 7 A lө mbaa bө mө nì zi gha, bon nì ki nzi Taà. Lâ i lògìnө tsǎtsòn nì zi yi, nì kì mө ñyө yi.”

8 Philip a swon a mbo Yesu mө, “Mmà'àmbi, àyoo yìi mө bi'i tigө nлoo tsǎtsònө aa à nì tsi'i mө tâ ò di'i Ta a mbo bi'ĩ tâ nú yi bonө.”

9 Yesu a kwi'i mө, “Bi'inө nanşө mө ntswe aa a nì nòò yì ñsyà, kaa ò wa'à gha zi aa ε, Philip? Nù yìi à yө gha aa, à yө mө Taà. O tigө mьbu ntsyà aa la nswon mө tâ mө di'i Taà a mbo bù aa ε?”

10 Philip, ò sì bii mө mө tswe aa mum Taà, Taà a kì ntswe a mum mө aa ε? Innù jù mө mө swon nì a mbo bù aa, kaa mө si aa nì àtu ya swonө, à nì ìfà'à Taà ghà yìi mө à tswe a mum mө aà.

11 Bii nì mө mө tswe aa mum Taà, Taà a kì ntswe a mum mө; a tuu laa bө, nì tigө mьbii nлөj bө mǎfà'à mù mө nì yө mө fa'à aà.”

12 Yesu a bû ñswonj mə, “Mè swonj a mbo bù tsi'i ànnù nîŋkonj mə, nù yïi mə à nîj ntiì yi a nu mè aa, a ka kii ki fà'à mifà'à muà mə mə fà'à aà; i tɛ'ɛ bəŋnè i ki fà'a innù jii mə i tinsə ntsyà aà, nlonj mə mə ghèè a mbèè Taà laa aà. 13 Mè bə ghèè bonj mə ka ki ghìrè nî innù tsim jii mə ni bətə nî Ìkùm gha aà, mə tâ bi yə nigha'a ni Taà ntsya a njim Mú yï. 14 Nî bə betə annù tsu nî Ìkùm ghá bəə bonj mə ka ghìrè.

Ajàŋə mə Yesu à lɛ ŋkà'à mə yu ka too Azwì Nwì aà

15 “Nî bə kòŋə gha, bonj nî ka ki ləə ndi'ì já. 16 Tâ mè betə a Taà mə tâ à too ŋgàŋkwetə ghùù yï dànə, yii à ka tigə lwì'i bu bo. 17 A nî Azwì annù nîŋkonj. Kaa mbê mbi yù wa'à yi kwèrè; nlonj mə kaa mbi yù kaa si nîi yə, kaa wa'à yi ki nzi. Lâ, nî zi yi, nlonj mə a tswe a titiì bù, ntswe nî a mum bù.”

18 Yesu a bû ñswonj mə, “Mè bə ghèè bonj kaa mə ka wa'à ghuu tsi'i bù bu ma'àtè; mè ka bŷ bìi fu a mbo bù. 19 A ni mú àtiì noò kaa mbí kaa ì ka wa'à gha bù ŋka nyə, lâ tâ bù ka nyə nî ghá; tsò mə mè tswe ntii aà, nî ka kii tswe bitii. 20 A ka yï bə maa njwi, tâ nî zi mə mè tswe aa a mûm Taà, nî kí ntswe a mum mè, mè kí ntswe a mum bù.

21 “Nù ñtsim yii mə a yu'u ndi'ì ja ŋkii nləə aa, à nî nù yii mə a kòŋə gha aà. Taà à ka kii ki kòŋə nù ñtsim yii mə a kòŋə gha aa; tâ mè kii ŋkəŋ yi, ŋki ndi'ì ibiinú gha ghu mbô.”

22 Judas, (kaa sŷ Judas Iscariot bə) a swonj mə, “Taà, mbə ò di'ì ibiinú gho aa mə akə a mbo bŷ'i kaa wa'à a mbô mbi bəŋnè ndi'ì aa ɛ?”

²³ Yesu a kwi'i ghu mbo mə, “Nù ntsim yï mə à kònə ɣha aa, a yu'unə ndi'í já. Taà a kii n̄tigə ɳkəɳə n̄ii, Taà ni mə, bi'í z̄i ɳghurə ndugə bi'ibo tigə n̄tswe ghu.

²⁴ “Nù yï mə à s̄i ɣha kòn ɣa, kaa à s̄i ndi'í ja lèè; kaa innù j̄u mə ni yu'u aa kaa i s̄i ndi'í já b̄ê, i lo aa a mbo Taà wa yï mə à le ntoo ɣha aà.

²⁵ “Mə swon̄ innù ma j̄u tsim a mbo bù ts̄its̄on̄ mə m̄è bùrə n̄tswe bi'inè aà. ²⁶ Lá Ƴkwetè wa, Azw̄i Nw̄i ya yï mə a laa m̄ans̄è aa, yï mə Taà à ka ȳi too n̄i Ƴk̄um ɣha aa, a ka ȳi tigə di'í innù tsim a mbo bù, i ɣh̄irə n̄i tigə ɳwa'atə n̄i innù j̄ii mə m̄è le n̄swon̄ a mbo bù aà.

²⁷ “M̄è lèè m̄b̄oon̄ə a mbo bù, mə fa aa tsi'í m̄b̄oon̄ê yà a mbo bù. Kaa m̄è si fa aa aj̄an̄ yï mə m̄bi i fa aà. T̄a m̄int̄i mùu tsee l̄ó ki ts̄igin̄è, n̄i tsuu kii ki b̄o'ɔ. ²⁸ Tigə n̄i ɣh̄irə m̄baa nyu'u aj̄an̄ mə m̄è ɣh̄irə n̄swon̄ mə, M̄è ka ɣh̄è i b̄on̄ b̄i b̄i i z̄i fu a mbo bù aà.’ A b̄ə b̄ə yï mə n̄i kònə ɣha, bon̄ n̄i ka ki doritə nlon̄ mə m̄è ɣh̄è a m̄b̄è Taà aà; i ki doritə aa nlon̄ mə Taà à tsȳatə ɣha aà. ²⁹ M̄è sw̄on̄ə innù j̄u a mbo bù m̄b̄on̄ t̄a i fe'ɛ aa mə, b̄eɛ i yi mf̄è'è, n̄i yə m̄bii. ³⁰ Kaa m̄è ka wa'ă a mbo bù ni n̄ò ȳi n̄syà bú ɳghaa, nlon̄ mə ɳù yï mə a sa'a m̄bi yù aa, a z̄i. La kaa à s̄i n̄i àdà'à a atu m̄è tsw̄é. ³¹ Mə ɣh̄irə aa ànnù yï mə Taà a swon̄ aà, mə t̄a m̄bi zi mə m̄è kònə Taà.

“N̄i zi bi'inè ma'atə adigə yuà n̄lo yi'inè.

15

Yesu à n̄i àti milù'ù yi annù n̄iɳkon̄è

1 “Mè nî àti milù'ù yi annù nîḥkonè, Taà ghà a bə ɲù wa yîi mə a fà'à a ḥkya milù'ù aà. ² A kwàrə ntaa tsim jîi mə i tswe a nu mè kaa wa'à nî mîntà koonè aa, mîfutə nî ntaà tsim jîi mə i koonə mîntà aa mə tâ i koonə mîntà mî gha'atə. ³ Nîghàà ni Nwî nîi mə mè dî'i mē a mbo bù aa, ni ghîrè mē mə tâ nî laa. ⁴ Nî lwi'i a mum mè tâ mè kî nlwi'i a mum bù. Tsó mə kaa mbə ntaà àtî milù'ù wa'à mîntà koonè ti ghê i tsuginə ni mâti aa, a kî mbə ḥgîḥ ḥgîḥ mə kaa mbə nî wa'à mîntà koonə tighə mə nî lwî'i a mûm nu mə.

⁵ “Mè ni àtî milù'ù, nî bə ntaà ji. Nù ntsim yîi mə à lwî'i a mum mè mè kî nlwi'i ghu mum aa, à ka koonə mîntà mî ghà'atè; nlon mə kaa mbə nî wa'ă annù tsu ghîrè ti mè. ⁶ Mbə ɲù tsuu a mum mə lwî'i, bi bəgə nlò'òsè kaa wa'ă ntaà yà bú mbə; i tigè ɲyoo, bi ghotè ḥghε mma'a a mum mə'ò a khî. ⁷ Nî bə lwî'i a mum mè tâ nîghàà na kî nlwi'i a mum bù, boḥ nî ka betə ḥgòḥ ḥjoo tsim jîi mə nî lòò aa, i tswe ni ju. ⁸ Bè yə nîgha'a ni Taà ɲyonə aa ajàn yîi mə nî koonə mîntà mî ghà'atè aà; ntsya ma mùu ajàn, nî tigè mbə ḥgăḥyəgênnù jyâ. ⁹ Mè kòḥə ghuu a ḥgîḥ ḥgîḥ a ajàn yîi mə Taà ghà à kòḥə gha aà; nî lwî'i a mûm àkòḥnè yâ. ¹⁰ Nî bə kî yu'u ndî'i ja, boḥ nî lwî'i a mûm àkòḥê yâ, a ḥgîḥ ḥgîḥ a ajàn yîi mè yù'ùnə ndî'i Taà ḥkî nlwi'i a mûm àkòḥnè yi aà.

¹¹ “Mè swon ḥnnù juà a mbo bù aa mə tâ nîdorè na tâ nî tswe a mbo bù tã tâ nîdorè nuu kî nluu. ¹² Ndî'i yà a mbo bù i nî mə: Nî ka kòḥnə ghuu bu nî bù a ajàn yîi mə mè kòḥə ghuu aà. ¹³ Akòḥnè

yii mə mbə nù a tswê ni yu a nù ìkà'â ji yii mə a tsyatə akòɲnə tsim aa, à nî mîfâ òntswéntî yî òlɔɲ ɲkwitú waa. ¹⁴ Nî nî ìkà'â ja aa a ajàɲ yii mə mbə nî ka ɲghirə innù jii mə mè swòɲ mə tâ nî ka ɲghirə aà. ¹⁵ Kaa mè si ghuu aa nî ɲgǎɲəfà'â bu ntwoɲə òlɔɲ mə kaa ɲgǎɲəfà'â kaa à sǐ annù yii mə tâfà'â yî a ghìrə aa zî. Mè bàɲnə ntwoɲə ghuu aa nî ìkà'â já, òlɔɲ mə mè swòɲ mə innù jii mə mə lɛ nyu'u a mbo Taà ghà a mbo bù. ¹⁶ Kaa a gha aa a lɛ ɲwa'â bu tso'ò; a ghuu aa a lɛ mbàɲnè òntso'ò mə, òtoo ghuu mə tâ nî ghɛɛ ɲka ɲkoonə mîntà mî ghà'atè; tâ mî bə mîntà mii mə mi lwĩ'ĩ nîɲkoɲ aà. Ma mùu ajàɲ, tâ Taà ghà à tigə fa nî ɲjoò tsim jii mə ni betə nî ìkùm gha aa a mbo bù. ¹⁷ Ndi'ì yii mə mè fa a mbu bù aa à ni mə, ni ka ɲkòɲnə ghuu bu ni bù.

Ajàɲ yii mə mbi ì ka kɪ bàa ɲgǎɲəgənnù Yesu aà.

¹⁸ “Mbê mbi ì ka mbaa ghuu, nî zi mə ì lɛè m̄foo mbàà ghâ. ¹⁹ Nî lɛ mbaa bə aa bə bi mbi bù boɲ mbi yù ì kòɲə yii mbuu bê. Lâ òlɔɲ mə kaa nî sî aa bə bi mbi bu bə, mè tso'ò ghu aa a mûm mbi aa, a bê ɲji'ĩ ànnù yii mə mbi ì bàà nî ghuu aà. ²⁰ Nî wa'atə annù yii mə mè lɛ nswɔɲ a mbo bù aà; ‘Kaa mbə ɲgǎɲəfà'â a wa'ǎ tâfà'â yî tsyâtè.’ Mbə a bə mə bi lɛ si ntso'ò akòrê ya, boɲ bi ka yî kii ki tso'ò a yuu; mbə a bə mə bi lɛ si yu'unə nî ànnù yii mə mè lɛ si di'ì aa, boɲ bi ka yî kii ki yu'unə nî ànnù yii mə ni kii ndi'ì aà. ²¹ Lâ bi ka yî ghìrə innù ma jú ì tsim a nu bù òlɔɲ ɲgàà yà òlɔɲ mə kaa bi sǐ ɲù yii mə à tòo

ghaa aa zî. ²² Mè le mbaa tuu zî ì swonə innù jî bì jyaa bon bo le ηkwo waa mbu'ù; lâ, m̀bə yîi m̀ə m̀è lɛɛ ñzi nghìrè bo zî ìbî waa aa, kaa mbə bi wa'ă bù ñswon m̀ə bo sǐ ìbi ghìrè. ²³ Nù ñtsim yîi m̀ə a bàà nàa laa, a kii mbaa nî Taà ghà. ²⁴ Innù jî yëyerə jii m̀ə m̀è le nghìrə a titi bo jii m̀ə nù dən a mbii m̀è kaa à lɛɛ ñwa'à ghìrè aa, i le mbaa tuu bə, bon kaa bi le ñwa'ă ìbi ghìrè. Lâ tsitson, bi yè m̀ə innù jî yëyerə jya m̀ə m̀è le nghìrè aa, m̀baa gha ηkî mbaa Taà ghà. ²⁵ Ma yuà ànnù a le ntswe nî m̀fè'ɛ tǎ lwensə annù yîi m̀ə bi le ηwà'ànè a m̀um ànwà'ànə ǹnhsə yaa aà, m̀ə, 'Bì le mbàà gha tì ñji'ì.'

²⁶ "Lâ ñgànkwetə wa m̀ə m̀è ka too yi tâ à lo a mbo Taà ghà ñzi a mbo bù aa, yu wa yîi m̀ə à nî Azwî annù ñηkon aa, à bə zǐ bon à ka kî swonə nî ànnù ñlon ηgaà yà. ²⁷ Tâ bù búmbon nì kii ntigə nswonə nî innù nlon ηgaà yà ñlon m̀ə nì tswe bi'inè ñloginə tsi'ì nloginə aà.

16

¹ "Mè swonə juà ñnnù a mbo bù aa m̀ə tâ nì tswa abiiintì yuu ñtsuu mà'atè tâ à wo. ² Baa tigə furə nî ghuu a nda ηghotə bù, nòò a kii ñzi, yîi m̀ə nù à bə zwitə ghuu bon a bàjnè m̀m̀ontə bə m̀ə yu fà'à aa àfà'à yî siginè a mbo Nwî. ³ Bè ka yǐ kî ghìrè ma juù ñnnù a nu bù aa nlon m̀ə kaa bi sǐ Taà ghà zi, kaa wa'à gha kî ñzi. ⁴ La m̀ə swonə ma juu innù a mbo bù aa m̀ə tà bæɛ nòò wa a yi ηkù'ù m̀ə bi ka yǐ kî ghìrè ma juù ñnnù a nu bù

aa, boŋ nì ka ki wa'atə mə mə lɛɛ n̄baa ñkè'ènə a mbo bù.

Afà'à yïi mə Azwi Nwĩ a fà'à aà

“Kaa mə lɛ ŋwa'à juà ìnnù a mbo bù swoŋ a n̄lògìnê aa nloŋ mə mə lɛ n̄tswe bi'inè. ⁵ La tsĩtsòŋ mə ghèè fu a mbo nù yïi mə à lɛ ntoo gha aà. Lâ kaa nù nì bù yĩ tsù à s̄i ghu tswé a mbetə mə mə ghèè aa fə aa ɛ? ⁶ La tsĩtsòŋ mə mə swoŋ mə a mbo bù aa, m̄nt̄t̄i muu mi luu nì àjəŋnè. ⁷ Mə swoŋ aa tsi'ĩ ànnù n̄ŋkoŋ a mbo bù mə, a bəŋtə a mbo bù mə tâ mə ghɛɛ, n̄loŋ mə mə bə tsuu ghèè boŋ ñgàŋkwètə ghùù wa kaa à ka wa'à zĩ. Lâ mə bə ghèè boŋ mə ka too yi tâ à zi a mbo bù. ⁸ Nòò yïi mə Azwĩ Nwĩ ka zĩ aa, a ka ghìrə tâ a laa a mbo bè bi mbi bù mə ìnnù j̄i mə bo wa'atə nloŋ ìnnù j̄i bi bo bì ànnù ñghìrə ìnnù j̄i i tsinə aa, a b'ɔ n̄i àjàŋ yïi mə Nwĩ à ka yĩ sa'a mbi aa, kaa i s̄i ku'unè. ⁹ Ìnnù j̄i bo wa'atə nloŋ ibi kaa i s̄i ku'unè aa nloŋ mə ka bo s̄i m̄nt̄t̄i myaa a nu mə n̄iŋ aà; ¹⁰ ìnnù j̄i mə bo kii ŋwa'atə nloŋ ñghìrə ìnnù j̄i i tsinə aa kaa i wa'à k̄i ñku'unə aa nloŋ mə mə bù ñghɛɛ n̄aa fu a mbèɛ Taà ghà kaa tâ nì wa'à gha bù ñyə; ¹¹ ìnnù j̄i mə bo kii ŋwa'atə nloŋ ajàŋ yïi mə Nwĩ à ka yĩ ki tso'otə m̄isa'a aa kaa wa'à k̄i ñku'unə aa, nloŋ mə Nwĩ à fòò m̄é n̄tsərə isa'a m̄f̄ò mbi ghù.

¹² “Mə tswe nì ìnnù j̄i ghà'àtə a nswoŋ a mbo bù, j̄i mə mə bə swoŋ boŋ a ka tsyànə a nyu'u tâ à kuu a atu bù. ¹³ Lâ nòò yïi mə Azwĩ ànnù n̄ŋkoŋ ya a zi aa, a ka ghìrə tâ nì zi ànnù n̄ŋkoŋ tsi'ĩ tsimè. Kaa a ka yĩ wa'à k̄a ñghaa aa n̄i àtú

yì, a ka yì ki swon aa tsi'í ànnù yìi mə a yù'u aà; i kè'ènè nî ìnnù jii mə i ka yì fè'è aa a mbo bù. ¹⁴ A ka yì ki gha'asə nî ghá nlon mə a ka yì ki lógə ìnnù jii mə à nî ja aa i tigə kè'ènè nî a mbo bù. ¹⁵ Njoò tsim jii mə Taà ghà à tswe ni ju aa, à ni aa mbê já; à nî ñji'í ànnù yìi mə mə swon mə a ka yì tigə lógə nî ìnnù jii mə à nî já aa i tigə kè'ènè nî a mbo bù aà.

Ajəɲnə bo bì nì nìdorə

¹⁶ “A ni mû àbàntè, kaa nì ka wa'à gha bù nyə lá àbàntè a bu ti tsyà nì yê ghá.”

¹⁷ Ngəɲyəgənnù Yesu jì mɔ'ɔ i logìnè ñtigə mbetə nî waa bo ni bo mə, “Ñji'í ànnù muù mə à swonə aa i bə aa mə akə aa ε? A swon a mbo b'ì'nè mə a ni mû àbàntè kaa tâ b'ì'nè wa'à yi yê, la àbàntè yì mɔ'ɔ a bu ti tsyà b'ì'nè bǔ nyə yi; ñkii nswon ni mə ‘A bə ma mùu ajàn aa nlon mə mə ghèè aa a mbo Taà ghá.’ ¹⁸ Bo swon mə ñji'í ‘mû àbàntè ghú’ ì bə aà àkə aa ε? Kaa b'ì'í sǎ atú yi'í nî ànnù yìi mə a swon aa zì!”

¹⁹ Yesu à le nzi annù yìi mə bo le si lòc mbetə yi ghu aà, ñtigə nswon a mbo bo mə, “Mè ghìrə nswon mə, ‘a ni mû àbàntè kaa tâ nì wa'à gha yê, bεε mē àbàntè yì mɔ'ɔ a bu ti tsyà, nì bú nyə gha fu.’ A nî ànnù yìi mə bǔ betə nî ghuu bu ni bù ghu aa ε? ²⁰ Mə swon aa tsi'í ànnù n̄ɲkə a mbo bù: Nì ka yì ki yè'ə i lì ni m̄làà, tâ m̄bi i ka mbaɲnə ndoritə; ni ka yì ki jəɲnə, lá tâ àjəɲnə yuu tâ à baɲnə mbəɲkə ntigə nìdorə. ²¹ Nòò yìi mə m̄ɲgyè à tsìgə mu aa, a jəɲnə nlon mə nòò ñgi'í yì à kù'ù mē; la nòò yìi mə à jwè mə mu

wa aa, a li'inè nyànê òtsim, òtigè ndoritè mē yu jwè mē a mu yī mfi a mûm mbi. ²² Aa tsi'i ñgĩñ ñgĩñ a ajàn yī mē a tswe a mbo bù aà; tsĩtsòñ nì jəñnə, lá mē ka bũ kwatə i zĩ a mbo bù, ta mĩntì muu luu nì ñidorè, àjàñ ñidorè yī mē kaa mbə ñu tsu a wa'à a mbo bù kwerə aà.

²³ “Nòò yī mē ñjwi mà ya i ka yī zĩ aa kaa nì ka yī wa'à ayoo yī tsũ a mbo mē bú ñka mbetə. Mə swon aa tsi'i ànnù ññkon a mbo bù: Taà ghà à ka fa ñgòñ njòò tsim jii mē nì betə ñi ñkũm ghà aà. ²⁴ Nzi nywe'e tsĩtsòñ, kaa nì burə tĩ ayoo tsu betə ñi ñkũm ghà; nì bə betə bon nì ka kwerə, tá tá ñidorè nuu tá nì luu.

Ajàñ mē ñgǎnyəgǎnnù Yesu mà'a ntsò ntsya ní mbi aà

²⁵ “Mè lògè aa mighàà mí nǎnaa ñke'enə innù juà ghu a mbo bù. La nòò à tswe ghu mē kaa mē ka wa'à a mbo bù aa nì mighàà mí nǎnaa bú ñka ñghaa, i tigè ghàà a mbo bù aa ñi ñsi nì ñsi nlonə Taà. ²⁶ Njwi mà ya i ka yī kù'u aa, tá nì tigè mbetə ñi ñi ñkũm ghà; kaa mē si swon aa mē mē ka yī ki betə ñi a ñkwitu bù, ²⁷ nlonə mē Taà ghà yumbon à kònə ghuu. A kònə ghuu aa nlonə mē nì ki ñkònə ghà, ñki mbii mē mē lə nlò aa ghu mbo nzi. ²⁸ Mē lə nlò aa a mbo Taà ghà ñf'e'ε fàa mbi; tsĩtsòñ, mē mà'atə mbi yù mbu mbì ñi gha fu a mbo Taà ghà.”

²⁹ Nǎnyəgǎnnù ji i tigè ñswon ghu mbo mē, “Tsĩtòñ o ghàà a mbo bĩ'i ñi ñsi nì ñsi, kaa wa'à nì ñghàà bú ñnaa. ³⁰ Tsĩtsòñ bĩ'i zi mē ò zĩ innù tsi'i tsimè; kaa bə si ñi ñka mbetə gho nì ànnù

tswê. Ma yû a ghîrə mə tâ bî'î bii mə ò le nlò aa mbo Nwî ñzi."

³¹ Yesu a kwi'i a mbo bo mə, "Nî bîi mē tsîtsòŋə aa ε? ³² Nòò à tìgə a abô, nòò wa à tè'è mē ñku'u, mə baa jà'à ghuu tâ ñù à ghεε nî yîi mbèè, tâ ñù à ghεε nî yîi mbèè, i tìgə mmà'àtè gha, mə mè. Lâ kaa mè sî aa tsi'î mè mè naŋsə ñtswe, nlon mə Taà à tswe bî'i yu. ³³ Mè swóŋ ma juù ñnnù a mbo bù aa mə tâ nî tswe nî mbɔɔnə, a ajàn yîi mə mbə bî'inè tswê nî ànnù yî mɔ'otè aà. Tsò mə nî tswê a mûm mbi aa, nî ka yə ŋgi'î. Lâ nî taŋ ntî! Wa mè tsyà mə mbî!"

17

Ajàŋ yîi mə Yesu à le ntsà'àtè Nwî a atú ñgǎŋyǎgǎnnù ji aà

¹ Yesu à mǎŋsə mē a nswon ma jû ñnnù, ñŋεε mi'î mi, nlii aburə, ñswon mə, "Taà ghà, nòò à kù'ù mē. Gha'asə Mú ghò tá tâ Mú ghò à kî ŋgha'asə ghô. ² Ò le mfa mîda'a ghu mbo mə tâ à ka mbu'utə ŋgòŋ mu ñŋ ntsim, tá i fa ntswëntî yîi mə ì tswe nîŋkon aa a mbo bo bîi mə ò le mfa ghu mbo aà. ³ Ntswëntî yîi mə ì lwî'i nîŋkon aa, ì laa mbə a nzi wò, wò Nwîŋgòŋ yî mò'otè yîi ò nî Nwîŋgòŋ tsi'î annù nîŋkon aà, ñki mbə a nzi Yesu Kristo, yîi mə ò le ntoo aà. ⁴ Mè ghà'àsə mē gho fàa atu nsyê; mè mǎŋsə mə afà'à yîi mə ò le mfa mə tâ mè fa'a aà. ⁵ Taà ghà! Gha'asə a gha tsîtsòŋ a mbèè wò, tsi'î nî ñgha'a nya mə mè le ntswe nî nu bi'ìò m̀bɔŋ ta ò naŋsə mbi aà.

⁶ "Mè ghîrə mə tâ bè bya bîi mə ò le ntsɔ'ɔ fàa mûm mbi mfa a mbo mè aa, mə tâ bì zi ghô.

Bo le mbə aa bè bô, la ò fâ waa a mbo mè. Bo yu'unə nighàà nô, ⁷ Tsitsòŋ bo zi mə ŋgòŋ njoò tsim jii mə ò le mfa a mbo mè aa i lo aa a mbo wò. ⁸ Mè fà mə ntoo yii mə ò le ntoo gha ni yù aa a mbo bo, bo kî ñkwɛrə; bo zi tsi'ï sigìnè mə mè le nlò aa a mbo wò ñzi, ñki mbii mə a gha aa a tòò wò.

⁹ “Mə tsà'atè nòo ŋwa'atə nî waa, kaa mè si nòo tsà'atə aa nloŋ mbî ntsimè; mə tsà'atè nòo nloŋ aa bo bya mə ò fa a mbo mè aà, nloŋ mə bo laa mbə bē bô. ¹⁰ Bè bîtsim bo bî njoò tsim jii mə mè tswe ni ju aa, à nî jó, jii mə ò ki ntswe ni ju aa, i bē já; bi kî ntsya aa a nŋim bo nyə nî ñgha'à nâ. ¹¹ Tsîtsòŋ mə bù mbii nzi fu a mbo wò; kaa mè ka wa'à fàa múm mbî bù ntswe, lâ bo ka ghèè nî mbîi a ntswe fàa múm mbî. Taà ghà yii mə à làa màŋsè aa, be waa ni mîdà'à mya mii mə mi tswe a nî ìkùm gho aà, ìkùm wa yii mə ò le mfa a mbo mè aà, mə tâ bo tswe nî ànnù yî fùùrè, tsò mə sî ki ntswe nî ànnù yî fùùrè aà. ¹² Nòò yii mə mè kî tswe bi'i bo aa, mè kî si be waa ni àdà'à yii mə a tswe nî ìkùm gho aà, ìkùm wa yii mə ò le mfa a mbo mè aà. Mè kî le mbe waa kaa tsi'ï ñù ñìbò wàà yî m̄fùùrè kaa a wa'à bwê, a kî m̄mɛ yu wa yî m̄fùùrè mə à le ntswe nî mbwɛ aà, mə tâ ànnù yii mə a le ntswe a múm àŋwà'ànə Nwî aa, tâ à fɛ'ɛ mbòontè. ¹³ Tsîtsòŋ mə bù mbii fu a mbo wò. Mə swoŋ nî ìnnù juà aa a ajàn yii mə bùrə a múm mbî aa mə tâ ñìdorè na tswe a múm n̄t̄ii bo nluu. ¹⁴ Mè le mfa ntoò yò a mbo bo, lâ mbî i bàà waa, nloŋ mə kaa bo sî bē bi mbî bù bē aà, tsi'ï ajàn yii mə kaa mè si ñù mbî ghù kî

m̀bə aà. ¹⁵ Kaa m̀ə si l̀oɔ aa m̀ə ta ̀ə fi'i waa f̀aa m̀um m̀bi ǹl̀ò'sè, m̀ə b̀aǹnè ǹl̀oɔ aa m̀ə t̀a ̀ə b̀e a waa a mbo ̀ǹg̀àǹmb̀ù'ù ̀ǹǹù j̀i bi ẁa. ¹⁶ Tsi'ì a ̀ǹg̀ì ̀ǹg̀ì a àj̀àǹ ỳi m̀ə kaa m̀ə s̀ì ̀ǹù m̀bi bù b̀ə aa, kaa bo s̀ì b̀ə bi m̀bi bù ki m̀b̀ə. ¹⁷ Tso'ɔ waa ǹl̀ə t̀a bo t̀ig̀ə b̀ə bo a ̀ǹj̀m̀ àj̀àǹ ỳi m̀ə bo ka zi anǹù ǹǹk̀oɔ aà; ǹìgh̀à no ni laa m̀b̀ə anǹù ǹǹk̀oɔ. ¹⁸ M̀ə t̀o waa a m̀um m̀b̀i, tsi'ì àj̀àǹ ỳi m̀ə ̀ə l̀e ̀ki ǹto o gha a m̀um m̀bi aà. ¹⁹ M̀ə t̀ig̀ə ǹtso'ɔ ̀i b̀i ǹù gha ǹl̀ə aa tsi'ì t̀s̀ò àyoo m̀m̀a'anẁi a mbo ẁò, ǹl̀oɔ ̀ki atú waa, m̀ə t̀a bo ki m̀b̀ə ǹjoo m̀m̀a'anẁi j̀i anǹù ǹǹk̀oɔ a mbo ẁò.

²⁰ “Kaa m̀ə si ǹi ghò t̀s̀a'at̀ə ̀ǹwa'at̀ə aa tsi'ì waa, m̀ə k̀i ̀ǹwa'at̀ə ǹi bya b̀i m̀ə bi ki ǹǹi m̀i ǹt̀i myaa a nu m̀ə, ǹt̀sya a ̀ǹj̀m̀ ǹto o ỳi m̀ə bo yu'u ni a ǹt̀s̀ ̀ǹg̀àǹỳəg̀ə ǹǹù ja aa. ²¹ M̀ə l̀oɔ ni m̀ə t̀a bo t̀swe ǹi àǹǹù ỳi f̀ùùr̀ə. Taà ghà! M̀ə k̀òɔ ni m̀ə t̀a bo t̀swe a mum b̀i'ìò, tsi'ì a àj̀àǹ ỳi m̀ə ̀ə t̀swe a mum m̀ə, m̀ə k̀i ǹt̀swe a mum ẁò aà. M̀ə l̀oɔ ni m̀ə t̀a bo t̀swe ǹi àǹǹù ỳi f̀ùùr̀ə, t̀a t̀a m̀bi b̀i m̀ə a gha aa a too ẁò. ²² M̀ə fa ǹìgh̀a'a nya ǹi m̀ə ̀ə l̀e m̀fa a mbo m̀ə aa a mbo bo, m̀ə t̀a bo t̀swe ǹi àǹǹù ỳi f̀ùùr̀ə, tsi'ì a àj̀àǹ ỳi m̀ə ẁò ni m̀ə s̀ì ni ayoo ỳi f̀ùùr̀ə aà; ²³ M̀ə t̀swe a mum bo, ̀ə k̀i ǹt̀swe a mum m̀ə, t̀a bo ǹa ǹsə mbooǹsə m̀b̀ə ayoo ỳi f̀ùùr̀ə, t̀a m̀bi ̀i t̀sya ghu ǹzi m̀ə a gha aa a l̀e ǹto o ẁò, ̀ki ̀k̀oɔ waa a àj̀àǹ ỳi m̀ə ̀ə k̀òɔ gha aà.

²⁴ “Taà ghà! ̀ə fa waa a mbo m̀ə, m̀ə k̀òɔ ni m̀ə t̀a bo t̀swe a adìg̀ə ỳi m̀ə m̀ə t̀swe ghu aa, t̀a ỳə ǹìgh̀a'a ǹa, ǹìgh̀a'a nya ǹi m̀ə ̀ə fa a mbo m̀ə aà; ǹl̀oɔ m̀ə ̀ə l̀e ̀k̀òɔ gha m̀b̀ə ǹǹa ǹsə m̀bi

yù. ²⁵ Taà ghà yï mə ìnnù jo tsinə aa, kaa mbi ì si gho zî, la mè zi ghô, buà bú kî nzi mə a gha aa a tóo wò. ²⁶ Mè ghìrə bo zî ghô, màa kii ghèè ní m̀b̄i a nghìrə mə tâ bo zi ghô, tă tâ àkòh̄nè yï mə ò tswe ni yu a nu mè aa, tâ à tswe a nu bo, tă tâ mè ki ntswe a mum bo.”

18

Ajàn yï mə bi le ntswa Yesu àà

(Mt. 26.47-56; Mk. 14.43-52; Lk. 22.47-53)

¹ Ajàn mə Yesu à le mmàn̄sə a ntsà'atə Nwĩ ma mùu ajàn aa, òlo bo bì ñgǎnyəgənnù ji ñtoo mutswàgə ñkĩ wa yï mə bi twon̄ə ni Kidron aà; ñkya ati m̄intà yĩ mò'ɔ i le ntswe ghu, Yesu bo bì ñgǎnyəgənnù ji jya bi kuu nghèè wa a múm ñkyá. ² Judas mə à le mfèè yi aa, à le nzi adigə ma yú ñlon̄ mə a ni b̄inòò bí ghà'atə, Yesu bo bì ñgǎnyəgənnù ji le si b̄òontə ghu. ³ Tsó mə à le nzi aa, à le nlògə akùrə b̄isogyè bo bì ñgǎmbè ñdāmà'anwĩ j̄i mə ñgàh̄mà'a Nwĩ yĩ ñwè bo bì baFarisai le ntoo aa, bo bo ghèè ghu, bo kà m̄ə aa nghèè aa, ntugitə njoo mitsə'ə ni b̄ilám ni m̄in̄kà'à. ⁴ Tsó mə Yesu à le nzi ñgòñ ìnnù tsim̄ j̄i mə bo le si lòɔ a nghìrə aà, m̄ma'atə ñgǎnyəgənnù ji jya, m̄fè'è yòntə a mbèè bo, m̄betə waa mə, “Ni lòò aà wò ɛ?”

⁵ Bo kwi'i ghu mbo mə, “Bĩ'i lòò aa Yesu, mu Nazareth w̄a.” Yesu a swon̄ a mbo bo mə, “Mè ghulà.” Judas, mə à le mfèè yi aa, à le ñki ntə bo bo. ⁶ Ajàn mə Yesu à le nswon̄ mə, “Mè ghulà aa,” bo khètə m̄b̄i ní ñj̄im, ñwokə a nsyè. ⁷ Yesu a ku'ùsə m̄betə waa mə, “Baa ñi swon̄ mə ni lòò

aà wò lɛ?" Bo kwi'i mɛ, "A Yesu, mu Nazareth wâ."

⁸ Yesu a bú ñswon a mbo bo mɛ, "Tigə mɛ bà mɛ aa nswon a mbo bù mɛ 'mɛ ghulà.' Lâ mbɛ a bɛ yï mɛ ni lòò aà gha, ni ma'àtɛ bulà bɛ bi ghɛɛ." ⁹ A lɛ nswon ma la aa, tã ghìrɛ tâ ànnù yï mɛ à lɛɛ ñtɛ'ɛ nswon aa, tâ à boontɛ, mɛ "Taà ghà, kaa nù wa yï tsù mɛ ò lɛ mfa a mbo mɛ aa, kaa yi tsù à sɪ bwê."

¹⁰ Simon Peta à lɛ ñwɛ'ɛ munwî ñtsò; à lɛ ntso'ɔ munwi wa a mba'a, ñkwye atôñnɛ àbù'u ngànma'a Nwî yï ñwè yï mà'à ñlɔ'ɔsɛ. Ìkùm àbù'ù ma yû ì lɛ mbɛ Malkus. ¹¹ Yesu a swon a mbo Peta mɛ, "So'ɔ munwi ghò wa fu a mba'à! O wà'àtɛ mɛ mɛ ka wa'ă ndón ñgi'i yï mɛ Taà ghà à fa a mbo mɛ aa no aa ɛ?"

A àjàn yï mɛ bi lɛ ñghɛɛ ni Yesu a nsi Annas aà

¹² Bìsogyè bya bo bì ñdì wàà, ni ngànmbɛ ndâma'anwî bi lɛ ntswa Yesu ñkwɛrɛ yi. ¹³ Nlogɛ yi ñghɛɛ ni ghu a mbo Annas. Annas à lɛ mbɛ ntsi Kaifas yï à lɛ mbɛ ngànma'a Nwî yï ñwè maa alòò aà. ¹⁴ Kaifas ma ghù à lɛ mbɛ yu yï mɛ à lɛ ndi'itɛ bìtâ bi ala'a bi baYuda mɛ a bon mɛ tâ nù yï m̀fùùrɛ à kwo nlon atu nnòò aà.

A àjàn yï mɛ Peta à lɛ ntuu Yesu aà

(Mt. 26.69-70; Mk. 14.66-68; Lk. 22.66-71)

¹⁵ Simo Peta bo ñgànyègènnù Yesu wa yï mò'ɔ bo lɛ nyònɛ Yesu. Ngànma'a Nwî yï ñwè wa à lɛ nanse nzi ñgànyègènnù ma ghù tsi'ì siginè. Nyonɛ Yesu bo yu kuu ñghɛɛ a mùm ñsàndâ

ngàṅmà'a Nwĩ yĩ ñwè wá. ¹⁶ Peta à le mbàṅnè ñtəə a mbεε a tsübù'ù. Ngàṅyègənnù Yesu ma ghù mə ngàṅmà'a Nwi yĩ ñwè à le nzi aa à le mfè'è ñghaa a mbo mumàṅgyè yĩ mə à le ntəə wa tsübù'ù aa, ñlogə Peta bo yu kuù. ¹⁷ Mumàṅgyè wa a ntsübù'ù a betə Peta mə, “O sǐ ngàṅyègənnù mbâ yĩ ki mbə aa ε?” Peta a kwi'i ghu mbo mə, “Nṅaṅ, kaa mə sǐ ghu bē.”

¹⁸ Ajàṅ mə mǐfə'ə i le si ko aa, ñgǎṅàfà'ǎ ngàṅma'a Nwĩ wa ni ñgǎṅmbé ìdìgə, bi le ṅhètə mǔ'ɔ nĩ ñkyε, ntəə ghu, ñtigə nyɔ'otə. Peta à le ṅghèè ñtəə bo bo ñkii nyɔ'otə mǔ'ɔ wá yĩ ṅgaa.

Ajàṅ yĩ mə ñgàṅmà'anwĩ yĩ ñwè à le mbetə Yesu nĩ ìnnù aà
(Mt. 26.59-66; Mk. 14.55-64; Lk. 22.66-71)

¹⁹ Ngàmà'anwĩ yĩ ñwè wa à le mbetə Yesu ni ìbetə ñlonṅ ngǎṅyègənnù ji bo bì ñlonṅə ànnù yĩ mə à le si dì'ì aà. ²⁰ Yesu a kwi'i ghu mbo mə, “Mə ghàà aa a nsi bə bǐtsimə. Ngòṅ ìnnù tsim jii mə mə dì'ì aa, mə le si dì'ì a ndàmà'anwĩ bo bì a ndāṅghotə, a bə ìdìgə tsim jii mə bə bǐtsim bòontə ghu aà, kaa mə leè ñkǐ'ǐ annù tsu a lò'òsə burə swoswoṅ bē. ²¹ O tigə mǐbu mbetə nĩ gha ni ìbetə aa a ya ε? Betə bə bulà bii mə bi le nyu'u annù yĩ mə le si swoṅ aà. Wa bo zǐ ànnù yĩ mə mə le si swoṅ a mbo bo aà.”

²² Ajàṅ mə Yesu à le nswəṅ ma mùu ajàṅ aa, ñgàṅmbe ìdìgə wa yĩ mò'ɔ a zwĩ àbo ghu atu, mǐbetə yi mə, “A swǒṅ wò a mbo wò mə tâ ò ka ṅghaa a mbo ñgàṅmà'a Nwĩ yĩ ñwè ma mùu ajàṅ ε?”

23 Yesu a swonj ghu mbo mæ, “Mbæ a bæ yï mæ mæ swònjê ànnù yï bi yï tsu, ò ke'èné a mbo bè bù mæ bi tæ faà aà, mbæ a bæ mæ ìnnù jii mæ mæ swònjè aa i ku'unæ, ò tigè m̀bu mfεε gha aa a ya ε?”

24 Ma mùu noò Annas à le nlògè yi tsi'ï wa ajàn yï mæ bi le ñkweræ yi aa, ntsyasæ a mbo Kaifas yï mæ à le mbæ ñgànjà'a Nwï yï ñwè aà.

Ajànj mæ Peta à le ñkù'ùsè ñtuu Yesu aà.

25 Peta à le mburæ ntæ wa adigæ nyo'otæ ní mɔ'ɔ wa; bè bí mɔ'ɔ bi betè yi mæ, “O laa ñki'ì ñgànnyègènnù mbâ wí yí mɔ'ɔ bæ aa ε?” Peta a tuù yi nswonj mæ, “Kaa mæ sè ghu bê.”

26 Abù'u ñgànjà'a Nwï ya yí mɔ'ɔ, mbæ ndim ñù wa mæ Peta à le ñkwyé atòhñè yi aa, a betè mæ, “Mè ghìræ mbaa ki'ì gho yè ò tswê bú bo wa a mùm ñkya aa ε?”

27 Peta a ku'ùsè ñtuu yi nswonj mæ, “Ñganj!” Tsi'ï maa noò àkègè a tɔnjè.

*Ajànj yï mæ bí le ñghèè ní Yesu a nsi Pilato aà.
(Mt. 27.1-2; Mk. 15.1-5; Lk. 23.1-5)*

28 Bí le nlògè Yesu ñghεε ní ghu a ntɔ'ɔ Gúmnaà, maa noò a burè aa tsi'ï mbà'a mbà'à. BaYuda kaa bo le ñwa'à waa wa mùm ñtɔ'ɔ kuù, ñlonj mæ bi le nlòò mæ bi ba'atè ní ìbìinù waa lèò tâ ì laa a nyònjè ní nòhnsè wàà tã jì miji mi Passa. 29 Pilato à le ntigè mbanjè mfè'è a abεε mbetè waa mæ, “Nì swònj mæ ñù ghù à ghìrè aa akè aa ε?”

30 Bo kwi'i ghu mbo mæ, “A ghìræ mbaa tsuu annù fànsè bonj kaa bí'ì sè ní ghu a mbèε wò zì.”

³¹ Pilato a swonj ghu mbo mə, “Mbə a bə la, nì lɔgə yi nɔgɛɛ ntsɔ'ɔtə isa'à yi nyonj a ni nɔnsə ghù.” Bo kwi'i ghu mbo mə, “Kaa bǐ'i sǐ nǐ àdà'à mə mbə bǐ'i zwitə n̄u tswê.” ³² A ɛ mfɛ'è lâ là aa mə tâ à boontə ni n̄ghàà n̄i mə Yesu à ɛ sǐ swonjə nlonj ajànə n̄iwo ȳi mə yu ɛ ntswe n̄i n̄kwo aà.

³³ Pilato à ɛ mbù n̄kuu nɔgɛɛ fu wa múm n̄tɔ'ɔ, n̄twonjə Yesu m̄betə yi mə, “O bə aa m̄fò baYuda aa ɛ?”

³⁴ Yesu a betə yi mə, “N̄ighàà n̄u mə o betə gha ghu aà, à n̄i no kè a swonj bə n̄swonj a mbo wò aa ɛ?”

³⁵ Pilato a bənj m̄betə yi mə, “Mè laa mbə n̄u baYuda aa ɛ? A fa bǐ bo mfa gho a mbo mè bo bǐ b̄l̄i bi n̄gǎnmà' Nw̄i. O n̄ansə mfànsə aà àkè ɛ?”

³⁶ Yesu a swonj mə, “Kaa ànnù n̄ifò ya kaa a sǐ aa fàa a ni yula mbi tswê. A gh̄irə mbaa mbə mə ànnù n̄ifò ya a tswe aa fàa ni yulà mbi, bonj n̄gǎnkòrê jâ i to f̄ikòrè kaa bi ki'ì gha a mbo bità bi baYuda fâ. N̄ganj, kaa ànnù n̄ifò ya kaa a sǐ aa fàa ni yulà m̄bi tswê.”

³⁷ Pilato a betə yi mə, “La a bə mə ò ni m̄fò aa ɛ?” Yesu a kwi'i mə, “ò swònj m̄ə mə m̄ə n̄i m̄fò. Bi ɛ njwe gha m̄ə fɛ'è fàa mbi aa nlonj n̄kwitu ànnù ȳi fùùrè, a n̄ka n̄ghàà ànnù n̄lonjə ànnù n̄ikonjə. N̄ù n̄tsim ȳi mə à tswe a múm ànnù n̄ikonjə aa a yu'utə ànnù ȳi mə mə swonjə aà.”

³⁸ Pilato a betə mə, “Ànnù n̄in̄konj à n̄i àkè aa ɛ?”

Pilato a bú m̄fɛ'ɛ n̄ghèè n̄yə b̄ə bya, nswonj a mbo bo mə, “Kaa mè sǐ ànnù tsu yə mə mbə a

ghirè mæ tâ mèt nin̄ ɲgi'i ghu nú. ³⁹ Lâ ɲyonə a ni nòn̄sè yĩ mæ n̄ tswe ni ghu aa, mæ fi'isə ni ɲgàɲàtsaɲ yĩ m̄fùùrè a mbo bù, a ɲjwĩ Passa. N̄i k̄ɲ mæ tâ mèt fi'isə Mfò baYuda ghú aa ε?" ⁴⁰ Bo tɔɲnè ɲswon̄ mæ, "N̄gaɲ, kaa mbə a ki'i yu b̄ê! B̄i'i lòò mæ tâ ò fi'isə aa Barabas!" (Barabas à lɛ mbə aɲgâmighee).

19

Ajàɲə mæ bi lɛ ntsərə isa'a Yesu mæ à ka wo aà

¹ Pilato à lɔgè Yesu m̄fa yi bi ghòò yi. ² B̄isogyè bya bi lòò m̄ɲdigè mi ɲj̄ɲ ɲj̄ɲ mba'a ts̄ò àtsè'ətu nifò ɲsosə ghu atú. N̄tigə ɲlɔgə at̄sè'ə yĩ bagitə yi at̄ɲdùù ɲwɛ'ɛ ghu nú. ³ Bo tigè ɲtsya mmii ɲi nswon̄ə ni mæ, "O lɛlɛ lɛè! Mfò baYuda à k̄i kwèè! A kwèè!" Lâ m̄baɲnə mfɛɛ ni m̄ighà'a mi.

⁴ Pilato à lɛ bù m̄fɛ'ɛ ɲghèè a mbo nnòò b̄ê wa nswon̄ a mbo bo mæ, "Yê ni, mèt ka fè'ɛ zi ni ghu a nsi bù tâ ni zi mæ kaa mèt s̄i annù yĩ mæ à ghìrə mæ mbə ni nin̄ ɲgi'i ghu nu aa yê." ⁵ Yesu a tigè m̄fɛ'ɛ ni àtsè'ə yĩ bagitə ya bo bi n̄i àtsè'ətu ɲj̄ɲj̄ɲ ya a atu yu. Pilato a swon̄ a mbo b̄ə bya mæ, "N̄ù wa à ghulà."

⁶ B̄il̄i bi ɲgãɲmà'a Nwĩ bo bi ɲgãɲmbê ɲdâmà'anwi bi yè m̄ê yi aa, n̄tɔɲnə nswon̄ mæ, "Kwèèntə yi a ati b̄aɲnè b̄aɲnè."

Pilato a swon̄ a mbo bo mæ, "N̄i lɔgə yi la ɲkwèèntè tsi'i bù, kaa mèt s̄i ɲji'i ànnù yĩ mæ mbə mèt nin̄ ɲgi'i ghu nu aa yê."

Nwĩ bya bi kwi'i ghu mbo mə, “Mfò yĩ mə bĩ'ĩ zi aa, à ki mbə aa tsi'ĩ Kaisa.”

¹⁶ Pilato a tigè nlogə Yesu mfa a mbo bo mə tâ bĩ kweentə yi a ati bə̀nə̀nə̀ bə̀nə̀nə̀.

A àjàn yĩ mə bi le nkweentə Yesu a ati bə̀nə̀nə̀ bə̀nə̀nə̀ aà

(Mt. 27.32-44; Mk. 15.21-32; Lk. 23.26-43)

Maa ajàn bi tigè nlogə Yesu ñghεε ni ghu. ¹⁷ A le mfè'è mbe'e ati bə̀nə̀nə̀ bə̀nə̀nə̀ yi ya yumbə̀nə̀ ñghεε ñkù'ù a adigə yĩ mə bi le si twonə̀ nĩ àkwεε atu ñũ aa (a ni ñìghàà ni baHeber, bi twonə̀ ni Golgotha). ¹⁸ Bi tigè ñkweentə yi a ati bə̀nə̀nə̀ bə̀nə̀nə̀ maa adigə bo bĩ bè bĩ mɔ'ɔ bi baà, ñù yĩ mò'ɔ a tswé fàa mbèè laà, yĩ mò'ɔ a kĩ ntswe fàa mbèè laà, Yesu a tigè ntswe a titi bo. ¹⁹ Pilato à le ñwà'ànə̀ wa atu ati bə̀nə̀nə̀ bə̀nə̀nə̀ mə, “Yesu mu Nazareth, Mfò baYuda.” ²⁰ Bè bĩ ghà'atə̀ bi le ntwonə̀ ma yuù ànwà'ànə̀ nlon mə adigə yĩ mə bi le ñkwèentə Yesu ghu aa, kaa a le ñwa'à sà'à si'i a nlò a njò'ò àla'à. Bi le ñwà'ànə̀ ma yuù aa ni ñìghàà ni baHeber, ni nĩ baRoma a bò'ɔ ni nĩ baGrikia. ²¹ Bìlìi bi ñgǎnma'a Nwĩ bya bi swonə̀ a mbo Pilato mə, “Tsuu ñwà'ànə̀ mə, ‘Mfò baYuda’ Bə̀nə̀nə̀ ñwà'ànə̀ bə̀ mə ‘A swonə̀ mə yu ni mĩfò baYuda.’ ”

²² Pilato a kwi'i mə, “Annù yĩ mə mə ñwà'ànə̀ aa, mə ñwà'ànə̀ mē!”

²³ Nòò yĩ mə bĩsogyè bya bi le ñkwèentə Yesu a ati bə̀nə̀nə̀ bə̀nə̀nə̀ aa, bi le nlogə itsə'è ji nyatə̀ mbèè ji nìkwà, sogyè yĩ mĩfùurə̀ a logə mbèè yĩ mĩfùurə̀ yĩ mò'ɔ a kĩ nlogə mbèè yĩ mò'ô. Bo le ñki nlogə mândanə̀ atsə'è yĩ mà'à ya mə bi le mba'a

kaa adìgè yìi mə bi yàtə ghu kaa a wa'à ghu tswé aa. ²⁴ Bìsogyè bya bi swon nì bò ni bo mə, “Kaa a sì ku'unè mə tá bǐ'inè satə, bǐ'inè tum ibirè ghu, nyə n̄u yìi mə à ka jì aà. A le mfè'è lálà aa mə tá annù yìi bì le n̄wà'ànə a ni n̄ghàà ni Nwí aa tá à boontə ajàn yìi mə bi le nswon aa mə:

'Bo le nyàtə itsè'ə ja a titì bo,
m̄ma'a ibirè ni tògè ghà.*' ”

²⁵ Bə bǐ m̄'ɔ bì le ntəə nyontə a mbèè àti bàn̄nè bàn̄nə Yesu; à le mbə aa ndè yì, bo bì muma bì ndè yì yì m̄ngyè, ni Mary, n̄gwe Cleopas, a bò'ɔ bì Mary Magdalene. ²⁶ Yesu a yə ndè yì a bò'ɔ bì n̄gànyèḡənnù yì wa mə à le n̄kɔn kɔn aa a ajàn mə bo le ntəə ghu aà. N̄tigə nswon a mbo ndè yì mə, “Ndè, mú ghò yì m̄bàn̄nè à walà.”

²⁷ N̄ki n̄tigə nswon a mbo n̄gànyèḡənnù yì wa mə, “Ndè ghò à walà.” N̄loginə maa nòò, n̄gànyèḡənnù yì wa a tigè n̄logə yì, bo yu tigè n̄tswe a ndùgə yu.

*A àjàn mə Yesu à le n̄tsii aà
(Mt. 27.45-56; Mk. 15.33-41)*

²⁸ Ma juu ìnnu i tsyà m̄ə, tsǒ mə Yesu à le n̄zi mə n̄gɔn ìnnù tsim i m̄ə m̄ə aa, a n̄ghirə mə tá n̄ghàà ni Nwí nì boontə, a swon mə, “N̄jì n̄kǐ yanə nàâ.”

²⁹ Ba'a yì m̄'ɔ à le ntəə ghu n̄i n̄tsə'ə m̄lù'ù, bì loò kúntsa n̄n̄i ghu, n̄sosə a atú n̄k̄n̄kà'à n̄ko'ɔsə ghu aghonə n̄tsù. ³⁰ Yesu a no m̄lù'ù

* **19:24** Ps. 22.18 A b̄ə ànnù yìi mə b̄isogyè bya bi le n̄ghirə aà.

mya, nswon mə, “A mē mē.” Nswye atū yi, nniṅə azwī yi a mbo Nwī, ntsii.

A àjàṅ yīi mə bī le nsō mbèè ṅgeè Yesu àà

³¹ BaYuda bī le nlontə a mbo Pilato mə tâ à beentə tâ bo ghεε mbəgītə mika'a mi bē bya bii mə bī le ṅkwèèntè waa aa tǎ lǒgə ikū jyaa jya wa ati bāṅnə bāṅnə i sigisə. Bo le mbetə maa ajāṅ aa nlon mə ṅjwi ya i le mbə Friday, kaa bo wa'à kòṅə ni mə tâ iku jya tâ i lo ntswe wa ati bāṅnə bāṅnə a njwīṅgòṅə. Nlon mə ma yaà ṅjwīṅgòṅ mə i le si zī aa, i le naṅsə mbə yī làanlaa a mbo bo àà. ³² Bìsogyè bya bī le ntigə ṅghεε mbəgītə mika'a mi ṅū ntsyàmbīī, ṅki mbu mbəgītə mī ṅū yī mò'ɔ wa yīi mə bī le ṅkwèèntè waa bo bī Yesu àà. ³³ Là àjàṅ mə bī le nzi a nu Yesu aa, bo le nyə mə à tè'è mē ṅkwo yi, kaa ṅji'ī mbəgītə mika'à mi kaa i wa'à bù mbə. ³⁴ Nù sogyè wa yī mò'ɔ à le nlǒgə nìkòṅ ni nso mbèè ṅgeè Yesu ghu, ṅkī bo bī àləə i burə ṅkhənə nsigə mfe'ε ghu. ³⁵ (Nù wa yīi mə à le nyə ma yuù ànnù a fe'è aa, à nī àyəfə, ànnù yīi mə à le nswon aa à ni ànnù nīṅkoṅə. A kī nzi mə yu swon àà ànnù nīṅkoṅə. A swonə ma yuù ànnù aa mə mbə nī kī mbii.) ³⁶ Bī le ghàrè ma la aa mə tâ nìghàà ni Nwī tâ nī boontə mə, “Kaa bī ka yī wa'ǎ akwèè yi yī tsu burə mbəbəgə.” ³⁷ Nìghàà ni Nwī nī mò'ɔ ni kī nswon mə, “Bè ka yī kī tē'ε mi'ī myaa a nu yu wa yīi mə bī le nsò àà.”

Ajàṅ yīi mə bī le ntwiṅə Yesu àà

(Mt. 27.57-61; Mk. 15.42-47; Lk. 23.50-56)

A àjàṅ mə bī le twiṅə Yesu àà

38 Ma yû a tsyà mê, Joseph yïi mæ à le nlò a ala'a Arimathea, a beté Pilato mæ mbæ yu logè àku Yesu le. (Joseph à le mbæ ngànyègônnù Yesu yî mò'ò yïi mæ à le si yòhè nïi bæ alò'òsè nlon mæ à le si bo'ò bîtà bi ala'a bi baYuda aà.) Pilato à le mbeentæ mæ tâ à logè aku Yesu. Joseph à tigè nlogè nghèè ni yu. 39 Nicodemus wa yïi mæ à le nte'ε nghεε nghèè nyæ Yesu nî tugæ aa, à le nyòhè Joseph bo yu ghεè wa nlogè àku yi. Bo yu kà mæ aa nghεε aa, ntugitæ bîkilo bi mighuræ mî lùmtè mighum mi ntaræ, mîi mæ bi le nanşæ nî njoo jî lùmtè jî mò'ò jîi mæ bi twonø ni mæè ni aloe aà. 40 Mbânè ma jû ji baa, bo le nghèè nlogè aku Yesu nlimtæ nî àtsè'è yî fù'ù yî sigìnè ñki nin ni mîwuré mî lùmtè, nyonø a ajan mæ, a ni nònsè baYuda, bi le si nanşæ nî àku ñû mbon twinø aà. 41 Nkya mîntà mi ati yî mò'ò i le ntswe wa adigæ mæ bi le nzwitæ Yesu ghu aà. Nîsyè ní fii ní mò'ò ni le ntswe wa múm ñkya nïi mæ kaa bi le mburæ ti ñû ghu twinè. 42 Tsó mæ àbèè à le ntigæ ntswe nî mfu'u aa a njwîngòñ aa, ñki nlon mæ nîsyè nya ni le ntswe ñkoontæ maa adigæ aa, bi tigè ntwinø Yesu ghu.

20

Nîsyè ni ηε'ε

(Mt. 28.1-8; Mk. 16.1-8; Lk. 24.1-12)

1 A lò mæ mbæ tsi'í a tî tugæ a mbà'a mbà'à a njwi yî ntsyambîi a múm ñgyà, kaa idigè i buræ tî nanşè ñlaa, Mary Magdalene a ghεè wa a ntsù nîsyè, nyæ mæ bi tîi mæ alânşønğò'ò ya yïi mæ bi le ñkusæ ntsù nîsyè wa ghu aa, nlò'òsè. 2 A

khê ηghεε nyə Simon Peta bo bì ηgànyègènnù Yesu wa yï mə à le nanşə ηkəη aa, nşwon a mbo bo mə, “Bi lògè mē Mmà'àmbi wa múm nìsyè ñlò'osə, kaa bí'í wa'ă adigə yï mə bi læə ghu aa zî.”

³ Peta ni ηgànyègènnù Yesu yï mò'ò wa bo yu ghèè wa ntsù nìsyè. ⁴ Bo le si khè bitsimè, lâ ηgànyègènnù yï mò'ò wa à khè ntsya Peta ηwanşə ηghèè nywe'e wa ntsù nìsyè. ⁵ Nyəntə atú yi nlii múm nìsyè ya ghu, nyə atsè'è yï fù'ù ya yï mə bi le nlimtə Yesu ghu aa, lâ kaa ηkí'í yi wa múm nìsyè kuù. ⁶ Peta a yonə a n̄im mburə ntsya ηkuu wa múm nìsyè, nyə atsè'è yï fù'ù ya yï mə bi le nlimtə nú yï ghu aà, ⁷ bo bì àtsè'è ya yï mə bi le nlimtə atu Yesu ghu aà. Kaa a le ηwa'ă a bò'ò ya yï mə bi le nlimtə mbhì nú yï ghu aa nònə, bi le ηkərə nnəşə tsi'í atu yu. ⁸ Ngànyègènnù Yesu wa yï à le mfòò ηghεε nywe'e wa ntsù nìsyè aa, a kí ηkuu ghu nyə, mbii. ⁹ (Kaa àtú yaa a le mburə ti nanşə ñlaa wa ni nìghàà ni Nwí nya mə ni nşwonə ni mə à ka yï bhìnnè ni nìwô aà.) ¹⁰ Ngànyègènnù ji jya i le mbù n̄tigə mbii ηghèè waa a ndùgè.

A àjàn yï mə Yesu à le nzì a mbo Mary Magdalene aà

(Mt. 28.9-10; Mk. 16.9-11)

¹¹ Mary à le ntəə wa ntsù nìsyè a a bæε nyə'ə, à kà mē aa nyə'ə aa, nyəntə atú yi ηka nlii n̄i múm nìsyè ya ghu ¹² nyə baangel bi baa bi wε'è itsè'è j̄i fù'ù n̄tswe wa adigə mə bi le n̄n̄şə aku Yesu ghu aà, yï mò'ò a tswê ghu atu, yï mò'ò a

kî òtswe ghu mikòrè. ¹³ A betə ghu mbo mə, “O yè'ə aà à kè le mán̄gyè?”

A kwi'i ghu mbo mə, “Bi lògè mə Ngàn̄mà'á ghà ñghεε ni ghu, kaa mə wa'ă adigə yïi mə bi læ ghu aa zî.”

¹⁴ A ghè mē mə yu ki karətə yi, ñyə Yesu a təə maa mbèè kaa a wa'à bāñnè ñzi mə à ni Yesu. ¹⁵ Yesu a betə ghu mbo mə, “O yè'ə aà à kè ε mán̄gyè? O lòò aà wò ε?”

A le si wa'atə ni mə à laa mbə mbôn̄ ñkya wá, ñtigə ñkwi'i ghu mbo mə, “Taà mbə a bə yïi mə ò lò'òsè mē yi, ò di'ì àdìgè yïi mə ò læ yi ghu aa a mbo mə tá mə ghεε nlógè yi.” ¹⁶ Yesu a twon̄tə yi mə, “Mary!”

A karətə yi ñka nlii Yesu, ñswon̄ ni ñìghàà ni baHeber mə, “Rabboni” (ñji'ì ñìghàà ma nū i bə mə “ñdì'innù”).

¹⁷ Yesu a swon̄ ghu mbo mə, “Tsùù gha lõ mòòntè bē, ñlon̄ mə kaa mə burə ti bù mbii ñghèè fu a mbèε Taà. Lâ ghèε a mbo bil̄m ba, ñswon̄ a mbo bo mə, mə bù ñkɔ'ɔ ñghεε fu a mbo yu wa yïi mə à ni Taà ghà ñki mbə Taà ghùù aà, mbə Nwîngòn̄ ghà ñki mbə Nwîgòn̄ ghùù aà.”

¹⁸ Mary Magdalene à le mbù ñghεε a mbo ñgǎnyəgənnù ji jya ñswon̄ a mbo bo mə yu yè mə Mmà'ambì ñki ñkε'εnə ñnnù jya mə à le nswon̄ ghu mbo aa a mbo bo.

A àjàñ yïi mə Yesu à le nzì a mbo ñgǎnyəgənnù ji aà

(Mt. 28.16-20; Mk. 16.14-18; Lk. 24.36-49)

19 A bə a nìtugə maa njwī nìtsyàmbī, ñgǎnyəgənnù ji jya i ghotè a nda yī mò'ɔ, m̄fi abà'à ñlon mə bo lɛ sɪ bɔ'ɔ bità bi ala'a bi baYuda aà. Yesu a wī'lkè n̄təə a tit̄i bo nswon a mbo bo mə, “Mbɔɔnə a nu bù.” 20 A swòn mə ma mùu ajàn aa, ndi'ì mbô mi mya ni mbèè ñgee yī ya a mbo bo. Ñgǎnyəgənnù ji jya i lɛ mburə nluu ni n̄dorə a ajàn mə bo lɛ nyə Yesu aà. 21 Yesu a ku'ùsè n̄swon a mbo bo mə, “Mbɔɔnə a nu bù. Ajàn mə Taà ghà à lɛ ntoo gha aa, mə ki ntoo ghuu.” 22 A swòn mə ma mùu ajàn aa, m̄fə'ə waa n̄i àzwī n̄swon mə, “N̄i kwere Azwī Nwī! 23 Mbə n̄i yi n̄l'ìnə ifansennù ñû bon baa kii l̄'ìnə, bɛ n̄i tsuu l̄'ìnə bon kaa baa wa'à k̄i n̄li'inə.”

Yesu bo Thomas

24 Thomas yīi mə à lɛ mbə ñgànnyəgənnù Yesu wa yī mò'ɔ a tit̄i bya n̄ghúm n̄tsò baa, bi k̄i n̄twonə n̄i ni mu b̄nwī aa, kaa à lɛ ñwa'à atit̄i bo tswê w̄a noè mə Yesu à lɛ nz̄i aà. 25 Ñgǎnyəgənnù Yesu jya j̄i mò'ɔ i lɛ nswon gho mbo mə, “B̄i'ì yè mə Mmà'àmbi.”

Thomas a kwi'i a mbo bo mə, “Mbə m̄è gh̄irə tsuu ìbù'u mbɛɛ jya ghu mbo yə, i tsuu b̄iswɛb̄imbô ba wa n̄i ìbù'u mbɛɛ mà jya k̄i n̄i, i tsuu abô ya wa ni àbù'ù ya a mbèè ñgee yu n̄i, kaa m̄è wa'à b̄i.”

26 Ñgyà i tsyà mə yī m̄fùurè ñgǎnyəgənnù ji jya i bú n̄tswe a m̄úm n̄da ntsetə abà'à, Thomas a k̄i n̄tswe a tit̄i bo. Bi lɛ m̄fi abà'à. L̄a Yesu a wī'lkè n̄təə a tit̄i bo nswon mə, “Mbɔɔnə a nu bù.” 27 N̄tigə nswon a mbo Thomas mə, “N̄i n̄ muswêbô ghò falà, ñki nan̄sə n̄lentə mbô mâ!

Ki nàsə abô yo nniŋ fàa mbèè ñgee mə. Kentə nliŋitə ànnù yo yâ, mbiï.”

²⁸ Thomas a swon ghu mbo mə, “Mmà'àmbi ni Nwiŋgəŋ ghà.” ²⁹ Yesu a betə ghu mbo mə, “Tigə ò biï aa nlon mə ò yə gha aà? Mbəonə a mbo bə biï mə bi bii ti yê gha aa.”

Nji'i ànnù yï mə bi le ñhəwà'ànə yulà àñwà'ànə ghu aà

³⁰ Yesu à le ñghirə ilənsə jï mɔ'ɔ jï ghà'àtə a nsi ñgǎñyogənnù ji, jï mə kaa bi sè fàa mum yulà àñwà'ànə ñwa'ànə. ³¹ Lâ bi ñwa'anə julà innù aa mə tâ ni bii mə Yesu à ni Ayo'ò Nwi, mbə Mu Nwi tă tsyă a njiŋ ajəŋ yï mə ni bii yi aa i tswe ni ntswənti nî ikũm yi.

21

Ajəŋ mə Yesu à le ntsi'i ñgǎñyogənnù ji ji sàmbaa aà

¹ Ma yû ànnù a kà mə aa ntsya, a bû ndi'i ibiinnù yi a mbo ñgǎñyogənnù ji jï mɔ'ɔ a mbèè ñkĩ miyaa Tiberias. A le ndi'i yi aa lalà. ² Simon Peta, Thomas yï mə à le mbə nimfa'a aa, bo bi Nathanael, yï mə à le nlo a Cana a mbù'u Galilea aa, bə bi Zebedee, ni ñgǎñyogənnù ji ji baa, bi le mbòontə ntswe a adigə yî fùurə. ³ Simon Peta a swon a mbo bo mə, “Mə ka ghèè gha a ñkô mbwè.” Bo biŋsim kî nswon mə, “Bi'i ka yònə gho tâ bi'inə gheε.” Bo le ntigə ñkuu abəŋ ñghèè. Bo ghèè mə aa, nle nlə nlə nî tugə wa tsi'i tsim kaa wa'ă fi bwè kô.

⁴ Abèè a kà mē aa mfu'u, Yesu a zī ñtəə a ghəŋə ŋkì; la kaa ŋgǎŋyəgəŋnù jì jya kaa i wa'a zi mə à bə aa Yesu mə à təə wa aghəŋə ŋkì. ⁵ Yesu a swon a mbo bo mə, “Bòò bâ, nì kò mə mbwè mī tsu aa ε?” Bo kwi'i mə, “Ŋgaŋ.”

⁶ Yesu a swon a mbo bo mə, “Nì ma'a ambunjyá yuu ya a mbèè àbômà'à, bəə boŋ nì ka ko mbwè.” Bo le mmà'à, m̀bwè kuu nluu ghu, bo tigè ñswunə kikaŋ.

⁷ Ŋgǎŋyəgəŋnù Yesu wa mə à le ŋkòŋ yi ŋkəŋə aa, a swonə a mbo Peta mə, “A nī Mmà'àmbì!” Simon Peta à yù'ù mə mə à nī Mmà'àmbi aa, ŋwε'ε atsə'ə yi yī mà'à (ñlon mə à le si bə aa a tsɔ'ɔ, wa noò mə à le si fà'à aà), ñnaŋ wa múm ŋkì. ⁸ Ŋgǎŋyəgəŋnù Yesu jī mɔ'ɔ jya i le ntigə ntii àkànu'u ya, ŋkì nswunə ambunjya ya yī mə mbwè mya le nluu ghu aa, nzi a mbèè àghəŋə ŋkì. A ti bə aa kaa àgha'a aghəŋə ŋkì a le ŋwa'à bù nsa'a, a le mbə aa tsi'í tsɔ̀ bìmetre ŋkhì yī fùùrè. ⁹ Bò fè'è mə wa aghəŋə ŋkì, ñyə mɔ'ɔ, i ghə'è, m̀bwè bo bì àbaa nɔŋtə wa nì mɔ'ɔ.

¹⁰ Yesu a swon a mbo bo mə, “Nì zi nī m̀bwè mya mī mɔ'ɔ mə nì ko tsìtsənè aà.” ¹¹ Simon Peta a gheè ŋkuu wa a múm àkànu'u, ñswunə ambunjya ya ŋkɔ'ɔsə a nta'a, m̀bwè mī fàŋkè luu ghu, m̀bə ŋkhì yī mɔ'ɔ nì mighum mi ntaà ñtsò tarè. Ka mə m̀bwè mya le nluu wa múm àmbunjya aa kaa a le ŋwa'à sà'àkè. ¹² Yesu a swon a mbo bo mə, “Nì zi mfà'àtə ntsú ghuu.” Kaa ñù nì bə a le wa'à yi betə mə, “O bə aà wò aa ε?” Ñlon mə bo bitsim le nzi mə à nī Mmà'àmbi aà.

¹³ Yesu à le ntigə nlogə abaa ya bô mbwè mya mfa a mbo bo.

¹⁴ Ma mùu noò, à le mbə aa ngàà yïi ì ywè'e ji tarə aa, nloginə ajàŋ mə Yesu à le nyweenə niwo aa, mə à le ndì'i ibiinú yi a mbô ñgǎnyəgənnù ji.

Yesu bo Peta

¹⁵ Nòò yïi mə bo le mmàŋsə a mfà'atê ntsû waa aa Yesu a swon a mbo Simon Peta mə, “Simon, mu Jon, ò kòŋə gha ntsyàtə bə buà bitsim faà aa ε?”

A kwi'i mə, “ñŋə, Mmà'àmbi, ò zi mə mə kòŋə ghô.”

Yesu a swon ghu mbo mə, “Ka nje'ε bɔɔ bi mbinjèrê já.” ¹⁶ Yesu a bú ñswon ghu mbo a nî ñgàà yïi ì ywè'e ji baa aa, mə, “Simon, mu Jon, ò kòŋə gha aa ε?”

A kwi'i mə, “ñŋə, Mmà'àmbi, ò zi mə mə kòŋə ghô.”

Yesu a swon ghu mbo mə, “Ka mbe bɔɔ bi mbinjèrê já.” ¹⁷ Yesu a bú ñswon ghu mbo ngaa yïi mə ì ywè'e ji tarə aa, mə, “Simon, mu Jon, ò kòŋə gha aa ε?”

Peta à le njəŋnə nlon mə à le mbetə yi nywè'e ngaa ji tarə mə, “O kòŋə gha aa ε?” Ntigə nswon ghu mbo mə, “Mmà'àmbi, ò zì ìnnù tsi'ì tsimè; ò zi mə mə kòŋə ghô.”

Yesu a swon ghu mbo mə, “Ka nje'ε mbinjèrê já. ¹⁸ Mè swonə a mbo wò tsi'ì annù nîkon mə nòò yïi mə ò le mburə mûŋgwà'à aa, ò le si wè'ε nî itsə'ê jo, ñtantə nî nû yò, mbiinə ŋghèè ni adigə yïi mə ò kòŋə aa; la nòò yïi mə ò ka yï lwènə aa, ò ka yï ki nàsə mbô mo tâ ñù dən à

tigə ηωε'ε nî itsè'è a nu wò, nìlogə nî gho ηghèè nî ghu a adigə yï mə kaa ò sì kəηè aà." ¹⁹ (Yesu à le swon ma yú ànnù m̀figitə aa mbuù nìwo yï mə Peta à ka yï kwo ghu a ηghìrə mə tâ Nwĩ à kwērə nigha'a ghu.) Yesu a tigè m̀bu nswon ghu mbo mə, "Ka nyòηè nî ghâ!"

²⁰ Peta a karəkè yi, nyə ηgànyəgənnù Yesu yï mò'ò wa, wa yï mə à le ηkòηè yi aa, tsi'ĩ wa yï mə à le nyəgitə a ntsüntii Yesu, wa noò mə bo le si jì miji mi Pasa mi nlwĩ'ĩ ǹjìm mya mbetə mə, "Mmà'àmbí, ηù yï mə à ka fèè gho aa, à nî wò aà?." ²¹ Peta à yè mē yi aa, mbetə Yesu mə, "Mmà'àmbí, ànnù ghuà ηù a ka yï bə aa mə akə aa ε?"

²² Yesu a kwi'i ghu mbo mə, "Mbə mè kəη mə tâ à tswe ntì, nywe'e a noò yï mə mè ka yï bú bìi aa, bon ma ya a yə gho aa nì àkè aa ε? Ka nyòηè nî ghâ!"

²³ Ma mùu ajàn, ηgànyəgənnù Yesu jya i le ntigə nlaansə nî a titii bɔɔ bi Kristo ni mə kaa ηgànyəgənnù Yesu ma ghú kaa à ka yï wa'à bù ηkwo. La kaa Yesu kaa à le ηwa'à swon aa mə kaa à ka yï wa'à kwô; à le mbàηnè nswon aa mə, "Mbə mè kəη mə tâ à tswe ntì nywe'e a noò yï mə mè ka yï bú bìi aa, ma ya a yə gho aa nì àkè aa ε?"

²⁴ Ngànyəgənnù Yesu ma ghú à ni yu yï mə à le nswon innù ma jù tsò àyəfə, ηki ηηwa'anə aà; bí'ĩ ki mbii mə innù ma jú mə à le nswonə aa, à nî ànnù nìkəηè.

²⁵ Yesu à le mbù òghirə innù jì ghà'atè jii mə bi le mbaa ki lòò a òḡwà'ànə tsi'ì tsim, bon kaa mè sè mòòntə mə mbə m̀bi yǔ ntsim i gha'a ḡkù'ùnə a ḡkuu òḡwà'ànə ma jya ghu.

Bafut
Bafut: N̄toò Kristo yî N̄sigìnè: mìkàà yî mfiì New
Testament

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bafut

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2022-10-27

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 27 Oct 2022

5d039b4a-c9a1-50b1-8a61-176cf48aa271